

**UCHWAŁA NR XLIX/494/22
RADY MIEJSKIEJ BRZEGU**

z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030”.

Na podstawie art. 10f ust. 4, art. 18 ust. 2 pkt. 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005, poz.1079) oraz art. 3 pkt.3 i art. 4 ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, Dz. U. z 2022 r. poz 1079), Rada Miejska Brzeg uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022 – 2030”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

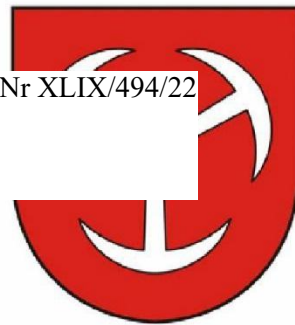
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzegu.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XVI/145/16 Rady Gminy Brzeg z dnia 29 stycznia 2016r r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Brzegu

Renata Listowska

Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030

Brzeg, 2022

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

I Wstęp.....	4
II Podstawa prawna	5
III Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne	12
IV Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	15
V Wnioski z diagnozy i analiza SWOT	20
Gmina w optyce mieszkańców – wyniki badania ankietowego.....	20
Gmina w liczbach – najważniejsze wnioski	21
Bilans strategiczny w ujęciu syntetycznym: analiza SWOT.....	35
VI Kluczowe potencjały rozwojowe Brzegu	36
VII Wizja rozwoju Gminy Brzeg	37
VIII Misja samorządu lokalnego	38
IX Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	39
X Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	44
XI Rezultaty planowanych działań.....	53
XII Część wdrożeniowa	54
Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	54
Finansowanie strategii	56
Ewaluacja ex-ante	57
Załącznik nr 1. Wyniki badania mieszkańców oraz diagnoza gminy Brzeg	60
Załącznik nr 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Brzeg	73
Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego.....	78

I Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 to podstawowy dokument długofalowego zarządzania gminą, stanowi zapis misji i wizji rozwoju gminy. Strategia określa cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, których realizacja przyczyni się do rozwoju całego obszaru. Kształt niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności zapisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372). Tym samym *Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030* tworzy ustandaryzowany dokument planistyczny w wymiarze strukturalnym i funkcjonalnym, który jest osadzony w obowiązujących przepisach prawa.

Prezentowany dokument ma na celu koordynowanie i zarządzanie rozwojem w Brzegu na kilku poziomach. Po pierwsze strategia jest użytecznym narzędziem integrowania polityk, programów i sektorowych planów rozwojowych. Ponadto, jest to również instrument umożliwiający i ułatwiający komunikację z mieszkańcami. Po drugie posiadanie strategii rozwoju umożliwia gminie efektywne aplikowanie i pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym w szczególności w ramach funduszy Unii Europejskiej (Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027). Trzecia podstawowa rola strategii, związana jest z jej wymiarem integracyjnym. Wśród funkcji wynikających z tej roli, znajduje się integracja lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu powstawania strategii oraz jej realizacji. Włączenie w proces formułowania strategii mieszkańców oraz uwzględnienie ich potrzeb, pozwoli na zwiększenie poziomu zadowolenia z zamieszkiwania w Gminie Miasto Brzeg.

Strategię Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 opracowano w formule partycypacyjno-eksperckiej. W dokumencie zwrócono uwagę na potrzeby szerokiej grupy interesariuszy, czerpiąc z opinii mieszkańców, przedsiębiorców, liderów oraz moderatorów, doradców, którzy wraz z pracownikami Urzędu Miasta w Brzegu wdrażali proces opracowania strategii.

Ustalenia przedstawione w niniejszym dokumencie wyznaczają politykę rozwoju gminy w trzech wymiarach: gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Realizacja zaplanowanych działań ma zapewnić harmonijny rozwój gminy, który przede wszystkim ma przyczynić się do zapewnienia jak najlepszych warunków i podniesienia jakości życia mieszkańców.

II Podstawa prawna

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057). Znowelizowane przepisy ustawy o samorządzie gminnym wskazują na obowiązkowe elementy, które musi zawierać poprawnie opracowany dokument strategii rozwoju. Strategia rozwoju zawiera wnioski z diagnozy, która przeprowadzana jest na potrzeby strategii oraz określa:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038, 1834), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Nowe przepisy, które zostały wprowadzone ustawą dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378) sprawiły, że strategie rozwoju gmin zyskały umocowanie prawne, a znowelizowane przepisy jasno definiują procedurę ich opracowania, a także zakres merytoryczny. *Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030* spełnia wymagania określone w art. 10 e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W niniejszym dokumencie uwzględniono ramowy zakres merytoryczny strategii, a wskazane wyżej elementy, wpisują się w strukturę przygotowanego dokumentu. Zgodnie z przepisami, w strategii poza kwestiami społeczno-gospodarczymi, duże znaczenie odgrywać będzie komponent przestrzenny. Dzięki integracji tych trzech wymiarów, gmina będzie mogła rozwijać się w sposób zrównoważony.

Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

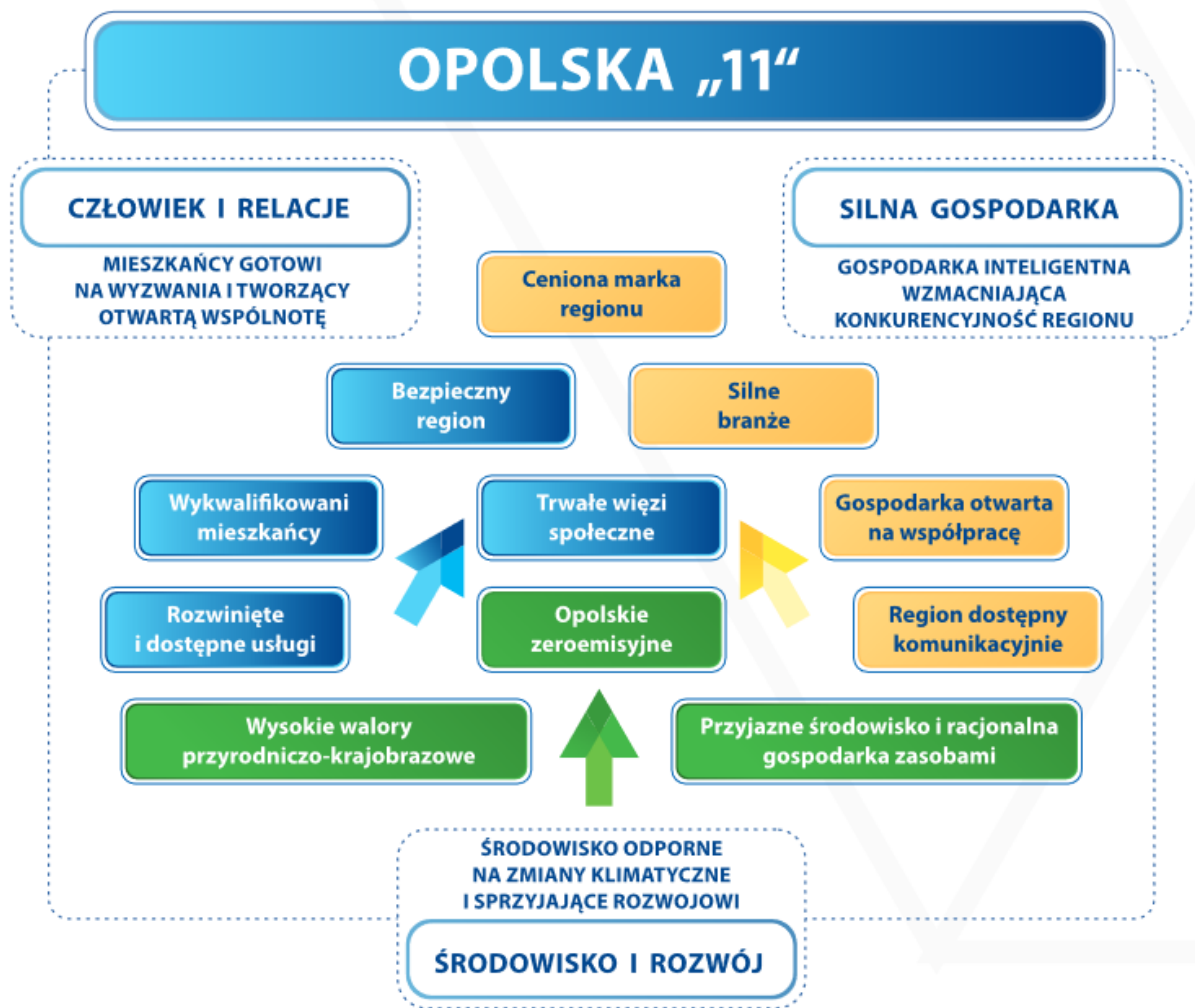
Prezentowany dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych. Poniżej wskazano dokumenty na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, z którymi niniejsza strategia jest spójna. Systemowa spójność z nadrzędnymi dokumentami ma umożliwić komplementarność działań podejmowanych w ramach realizacji założeń strategii.

Niniejsza strategia jest zgodna m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2019
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Brzeg
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brzeg na lata 2016-2023

Szczególnie istotne znaczenie przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg odgrywa Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Poniżej przedstawiono tzw. Opolską 11-tkę, czyli jedenaście zdefiniowanych w strategii celów operacyjnych oraz kierunki działań, które zawierają się w trzech celach strategicznych: Człowiek i relacje, Środowisko i rozwój oraz Silna gospodarka. W strategii „Opolskie 2030” wskazano również obszary, które wymagają dodatkowego wsparcia tzw. „OSI – obszary strategicznej interwencji”. OSI wyodrębnione w województwie opolskim zostały wskazane w kolejnym rozdziale wraz z informacją, w który typ obszarów wpisuje się Gmina Brzeg.

Rysunek 1 Opolska "11" - cele operacyjne na tle celów strategicznych

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”

Niniejsza strategia, oprócz wspomnianych wcześniej ustaw (o samorządzie gminnym oraz ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) realizuje również przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz.U. z 2021 r., poz. 624, 784), w szczególności art. 315 i art. 326, wskazujące dokumenty planistyczne ważne w procesie gospodarowania wodami, które powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju gminy. Strategia Rozwoju Gminy Brzeg jest spójna z zapisami dokumentów planistycznych dotyczących gospodarki wodnej. Poniżej odniesiono się do tych dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych Gminy Brzeg.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Wskazany dokument planistyczny, stanowi podstawę do podejmowania decyzji związanych z kształtowaniem stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Miasto Brzeg leży w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry, w zlewni bilansowej Przyodrze.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest:

- w zakresie stanu chemicznego - dobry stan chemiczny
- w zakresie elementów hydromorfologicznych - dobry stan tych elementów

Poniżej przedstawiona została charakterystyka poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) występujących na terenie Gminy Brzeg.

Tabela 1 Charakterystyka jcwp zlokalizowanych na terenie Gminy Brzeg

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan chemiczny	Stan/potencjał ekologiczny	
RW6000171331149	Sadzawa	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	zagrożona
RW600017133129	Kościelna	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	zagrożona
RW600017133269	Śmieszka	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	niezagrożona
RW60002113337	Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia	Wielka rzeka nizinna	Silnie zmienione części wód	zły	dobry	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego - Odra w obrębie JCWP	zagrożona

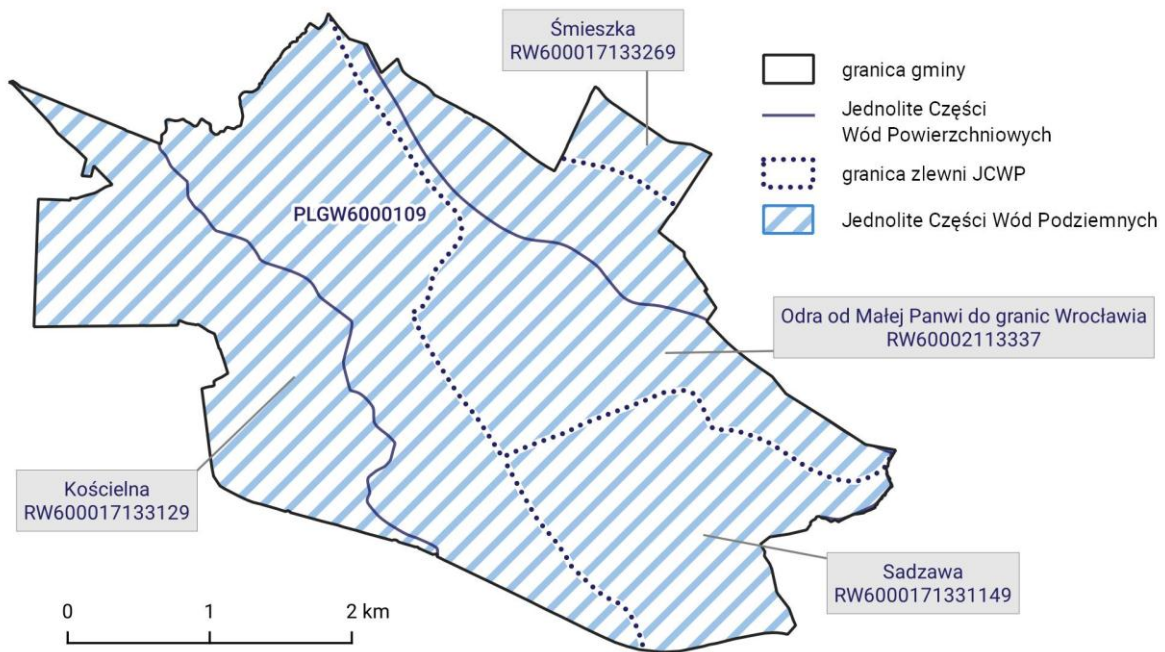
Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Brzeg

Numer JCWPd	Ocena stanu ogólnego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLGW6000109	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Rysunek 2 Jednolite części wód występujące na terenie gminy Brzeg

Źródło: opracowanie własne.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju, to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania oraz zarządzania zasobami wodnymi. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych.

Wśród działań podstawowych dla poszczególnych cieków na terenie Gminy Brzeg, wskazuje się:

Sadržawa

- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Kościelna

- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Śmieszka

- regularny wywóz nieczystości płynnych

Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia

- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Brzeg
- modernizacja oczyszczalni ścieków Brzeg
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Dla jednolitych części wód podziemnych występujących w Brzegu przewidziano działanie jakim jest coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Brzeg znajduje się w regionie wodnym Środkowej Odry, ze zlewnią planistyczną we Wrocławiu. W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym Gmina Brzeg wpisuje się w obszar problemowy: Odra-Brzeg. Typ powodzi, której wystąpienie jest najbardziej prawdopodobne na tym terenie, to Typ A11 - powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania. Poziom ryzyka powodziowego w Gminie Brzeg oszacowano jako wysoki. Zagrożenie powodziowe na terenie miasta wynika głównie z lokalizacji obiektów przemysłowych, oczyszczalni ścieków i zabudowy mieszkaniowej na obszarze pomiędzy Odrą a kanałem Odry, przebiegającym od strony północno-wschodniej.

Wśród celów głównych zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Odry, wskazuje się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

W ramach realizacji założeń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, dla zabezpieczenia miasta Brzeg przed powodzią wskazano następujące działania:

- Rozbiórka obwałowań polderu Brzeziny
- Przebudowa hydrowęzła na terenie miasta Brzeg (zadanie obejmuje przebudowę kanałów, murów brzegowych oraz bulwarów ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia oczyszczalni ścieków w Brzegu).

Powyższe działania zostały przyporządkowane do Celu 2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego. Są to zadania techniczne, mające zapewnić warunki redukujące możliwość wystąpienia powodzi oraz

zredukowanie obszaru zagrożonego powodzią i zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Jako termin zakończenia powyższych zadań wskazano 2028 r.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Przywołany plan to pierwszy dokument planistyczny w Polsce o zasięgu ogólnokrajowym i związanym ze zjawiskiem suszy. Służy on przede wszystkim planowaniu działań, które mają na celu przeciwdziałanie, zapobieganie skutkom suszy.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według klas łącznego zagrożenia suszą, na które składa się zagrożenie suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną, obszar gminy Brzeg określono jako umiarkowanie zagrożony suszą.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

III Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Miasto Brzeg położone jest w województwie opolskim. W strategii rozwoju województwa opolskiego „Opolskie 2030” wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli obszary, które wymagają podjęcia specjalnych działań i interwencji. Obszary te wymagają szczególnego wsparcia, w celu aktywowania endogenicznych potencjałów rozwojowych, a także po to, by wyeliminować i ograniczyć negatywne skutki procesów, które zachodzą na ich terenie. W przypadku województwa opolskiego, obszary strategicznej interwencji pokrywają się ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi.

Wśród OSI wskazanych w strategii Opolskie 2030, znajdują się:

1. OSI Subregion Aglomeracja Opolska
2. OSI Subregion Brzeski
3. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki
4. OSI Subregion Północny
5. OSI Subregion Południowy.

Dodatkowo w dokumencie uwzględniono również OSI krajowe, które zostały wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, do których zaliczono również część miast i gmin województwa opolskiego, mianowicie:

1. OSI Miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze
2. OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

W przypadku OSI krajowych, miasto Brzeg zostało zaklasyfikowane do grupy **miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze**, które są skutkiem transformacji politycznej, deindustrializacji, kurczenia się bazy ekonomicznej i depopulacji.

W przypadku OSI zdefiniowanych w województwie opolskim, miasto Brzeg wpisuje się w **OSI Subregion Brzeski**. W przeszłości w subregionie dominującą funkcją była funkcja rolnicza. Obecnie rozwijają się tam nowe pozarolnicze funkcje. Miasto Brzeg wraz z obszarem funkcjonalnym, rozwija się, powstają tam nowe przedsiębiorstwa, a położenie oraz dobre skomunikowanie drogowe i kolejowe z Aglomeracją

Opolską i Wrocławską, stanowi bazę do jeszcze szybszego rozwoju. Wskazane OSI wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych. Poniżej przedstawiono cele polityki przestrzennej i działania interwencyjne oraz regulacyjne, przewidziane w OSI Subregion Brzeski dla oraz miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze, w które wpisuje się Brzeg:

1. Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
 - Rozwój powiązań systemu przyrodniczego
2. Ochrona i poprawa jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych
 - Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami
 - Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego
 - Poprawa jakości powietrza
 - Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych
3. Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - Przeciwdziałanie erozji gleb
4. Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju
 - Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju funkcji miejskich
5. Wzmocnienie funkcji kulturowych
 - Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych
 - Stanowienie pomników historii
 - Tworzenie parków kulturowych
6. Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej
 - Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych
 - Zwiększenie dostępności do infrastruktury (społecznej i technicznej)
 - Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych
7. Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne
 - Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej
 - Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego
 - Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze
8. Wzmocnienie potencjału energetycznego
 - Proekologiczna modernizacja gospodarki
9. Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)

- Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego

10. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego

- Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi

11. Poprawa ładu przestrzennego

- Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
- Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych
- Ograniczanie rozpraszania zabudowy
- Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne
- Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych

IV Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. ust. 1. pkt 4)*” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Miasto Brzeg jako największy ośrodek miejski pomiędzy Wrocławiem i Opolem charakteryzuje się dobrym położeniem pod względem komunikacji drogowej, kolejowej oraz wodnej. Miasto usytuowane jest w pobliżu autostrady A-4 będącej częścią Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Nr III. Przez Brzeg przebiega także magistrała kolejowa nr 132 relacji Bytom – Wrocław Główny, posiadająca istotne znaczenie dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego. Miasto położone jest nad rzeką Odrą, stanowiącą drogę wodną E30 w ramach europejskiego systemu dróg wodnych.

Najistotniejszą częścią systemu przyrodniczego Brzegu jest dolina rzeki Odry, będąca także głównym elementem krajobrazu miasta. Dolina stanowi korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej, a także podlega ochronie prawnej – ustanowiono w jej granicach obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Grądy Odrzańskie (PLB020002).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału jednostki z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Model wskazuje ogólne kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Na obszarze miasta Brzeg wyróżnia się następujące zespoły funkcjonalno-przestrzenne¹:

Zespół staromiejskiego centrum to obszar położony w obrębie średniowiecznego miasta lokacyjnego. Obszar stanowi centralną strefę handlową i turystyczną o dużej koncentracji usług i mieszkalnictwa.

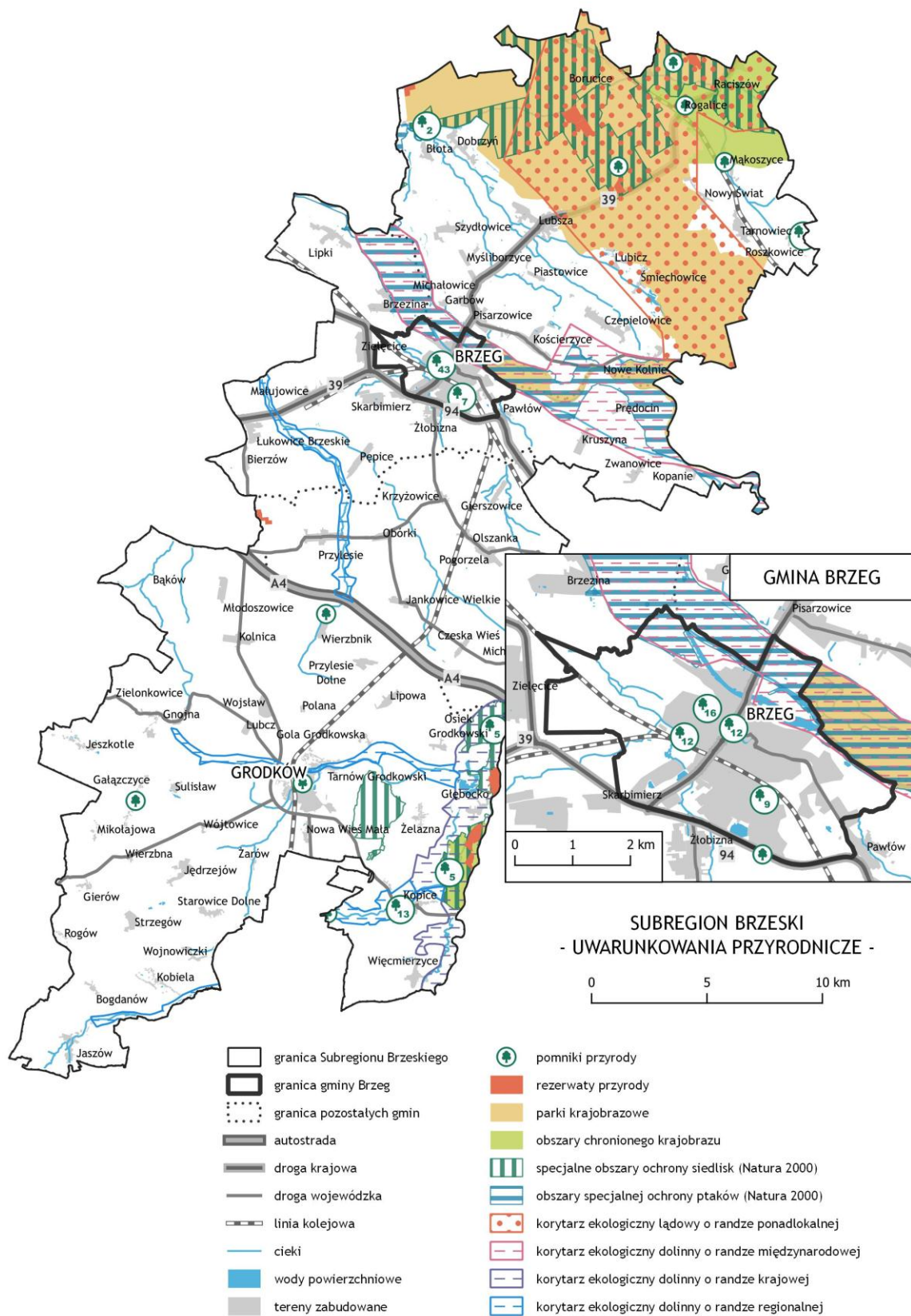
Zespoły mieszkaniowe tworzą zespoły mieszkaniowe wielorodzinne oraz jednorodzinne. Obszar uzupełniają usługi takie jak: handel detaliczny, gastronomia i rozrywka, kultura, sport i rekreacja, opieka zdrowotna, edukacja.

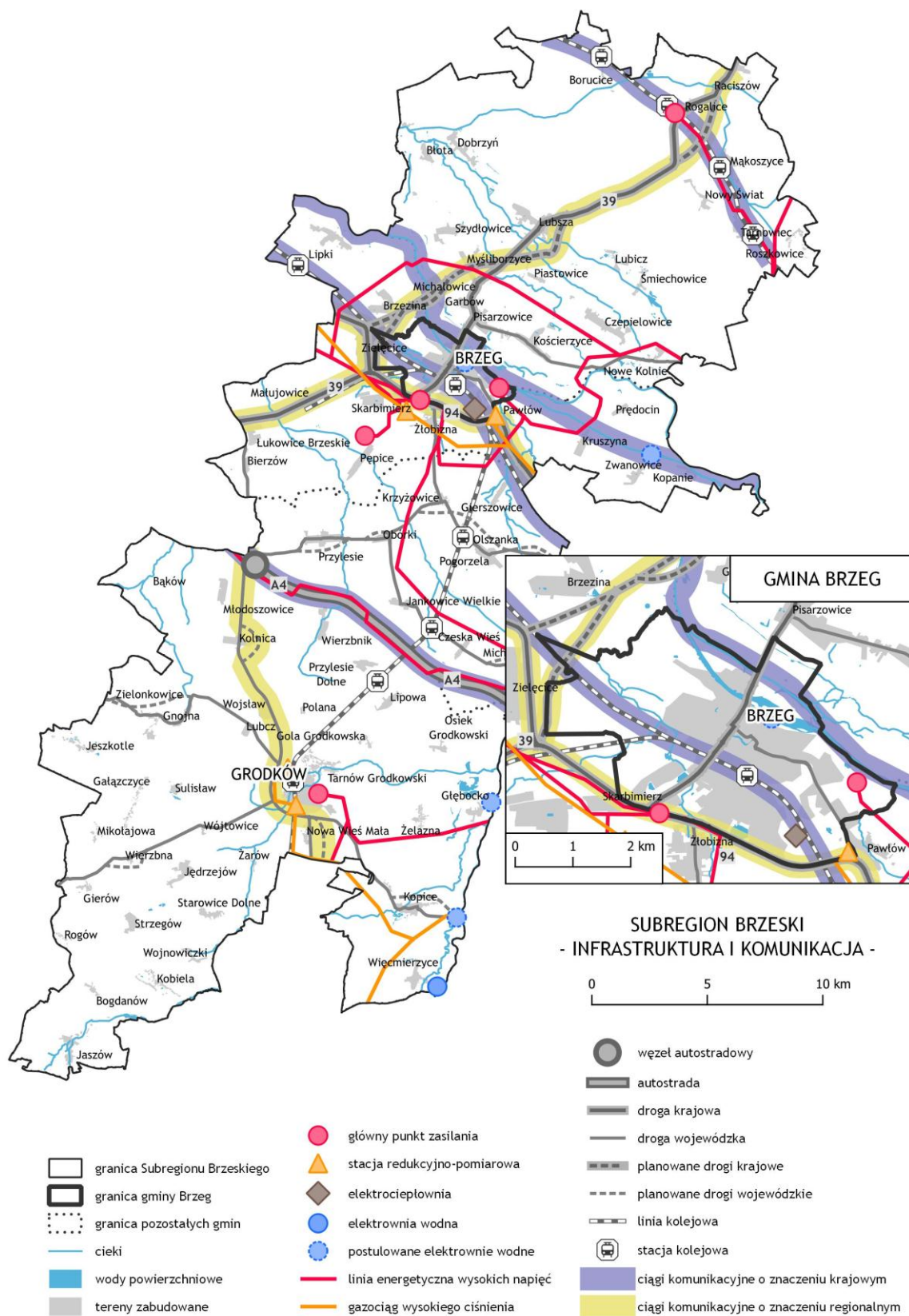
Zespoły ośrodków usługowych to obszary skupiające usługi takie jak handel detaliczny, gastronomia, rozrywka, kultura i biura. Ośrodki usługowe tworzą wielkopowierzchniowe obiekty handlowe oraz zabudowa wolnostojąca i zabudowa biurowa.

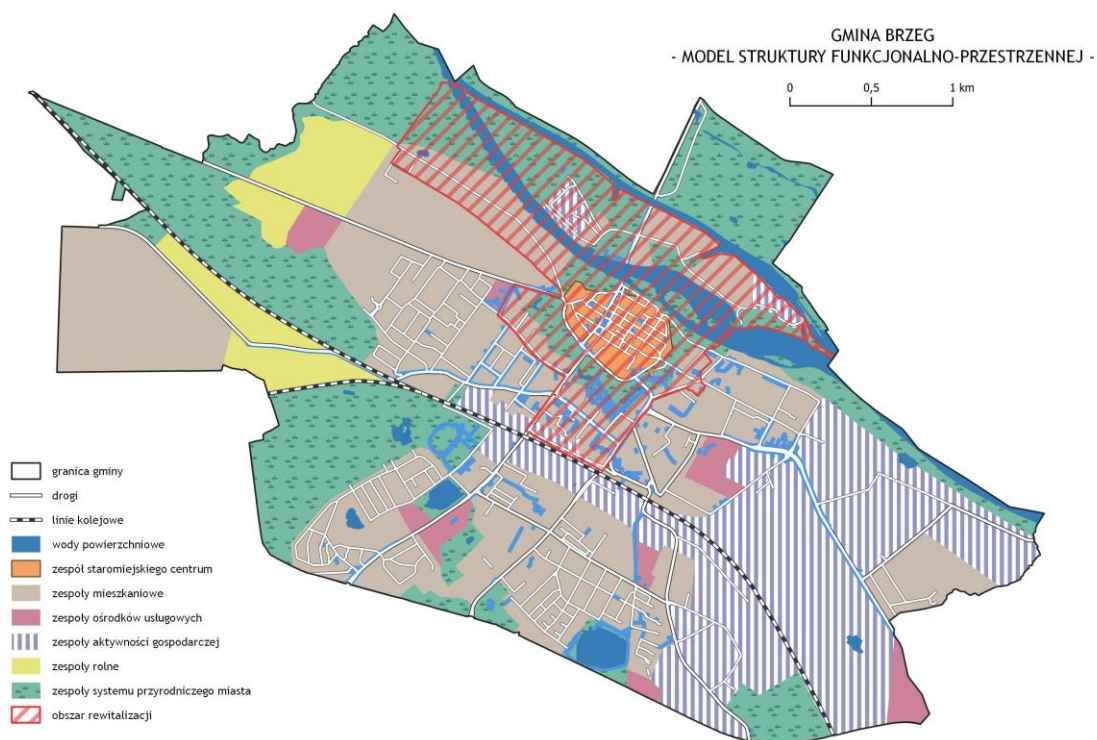
¹ Wg Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Brzegu

Zespoły aktywności gospodarczej skupiają głównie produkcję oraz różnorodne formy aktywności gospodarczej. Dominującymi elementami zespołów jest zabudowa produkcyjna, magazynowa, składy, hurtownie, obiekty biurowe oraz porty, nabrzeża przeładunkowe i przystanie wodne.

Zespoły systemu przyrodniczego miasta tworzą tereny nadrzeczne rzeki Odry, Kościelna oraz rowu K-7, tereny przywodne – dolinę rzeki Sadzawa, tereny rekreacyjno-sportowe, obszary zieleni – planty miejskie, parki, lasy i zadrzewienia oraz cmentarze.

V Wnioski z diagnozy i analiza SWOT

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057)”, który znajduje się w Art. 10e. ust. 3.

Gmina w optyce mieszkańców – wyniki badania ankietowego

1. W badaniu wzięło udział 308 mieszkańców gminy. Większość z nich (71,5%) jest zadowolona z jej zamieszkiwania i uważa, że Gmina Brzeg to dobre miejsce do życia. Udział osób niezadowolonych nie przekraczał 20%. Podobny rozkład odpowiedzi był w przypadku oceny zamieszkiwania obszaru Subregionu Brzeskiego – blisko 75% odpowiedzi pozytywnych i 16% negatywnych.
2. Ponad 1/5 ankietowanych bierze pod uwagę zmianę miejsca zamieszkania i migracje poza teren Gminy Brzeg. Wśród najczęstszych powodów, ankietowani wskazują na ofertę rozrywkową i spędzania czasu wolnego oraz brak perspektyw rozwoju.
3. Wśród elementów infrastruktury i oferty usługowej najbardziej pozytywnie ocenia się jakość funkcjonowania Straży Pożarnej (79,3%), dostępność szkół, przedszkoli, żłobków (64,3%) oraz miejsc usługowych i handlu (59,4%). Wysoko oceniono również dostępność Internetu (62,2%) i załatwienia spraw urzędowych za jego pośrednictwem (57,8%).
4. Kluczowym wyzwaniem według mieszkańców jest poprawa dostępności do usług służby zdrowia (57,1%) i wzbogacenie oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego (55,2%).
5. Według respondentów za mocną stroną Gminy Brzeg można uznać dostępność miejsc spędzania czasu wolnego (34,4%), skomunikowanie i położenie gminy (13,6%), a także panującą tam ciszę i spokój (12,6%).
6. Największym minusem i słabą stroną gminy, mimo dostępności obiektów i miejsc, pozostaje brak oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego (21,5%). Dodatkowo mieszkańcy zwrócili również uwagę na kwestie techniczne, związane z infrastrukturą drogową (10,9%). Problemem w gminie nie jest brak miejsc lub słaba dostępność obiektów kulturalno-rozrywkowych, wyzwaniem dla Gminy Brzeg stanowi przede wszystkim stworzenie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty skierowanej do różnych grup mieszkańców.
7. Przy planowaniu działań na przyszłość, samorząd powinien zwrócić uwagę na poprawę oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego, atrakcje rekreacyjno-sportowe i poprawę infrastruktury drogowej/rowerowej. Wyzwaniem dla Brzegu jest więc zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców i kreowanie Gminy jednocześnie jako miejsca pracy, życia prywatnego i społecznego.
8. Ponad połowa respondentów twierdzi, że wyzwaniem dla Subregionu Brzeskiego są kwestie infrastrukturalne – stan dróg (64,9%), liczba ścieżek rowerowych (43,2%) czy stan techniczny

chodników i oświetlenia (40,6%). Podobnie jak w przypadku Gminy Brzeg, również na obszarze subregionu powinna ulec poprawie dostępność miejsc oraz oferta spędzania czasu wolnego.

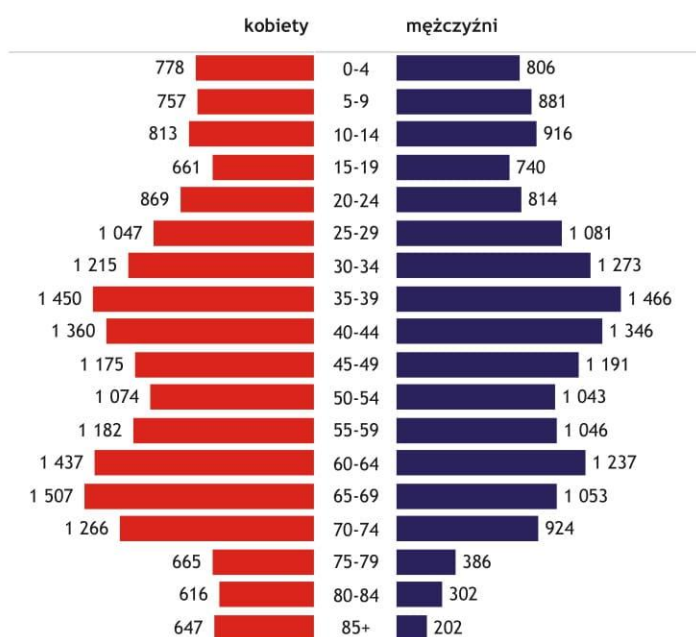
9. Gmina Brzeg oraz Subregion Brzeski zaspokajają potrzeby mieszkańców związane z zakupami oraz pracą. W celu skorzystania z rozrywki i usług medycznych, ankietowani, udają się poza teren subregionu. Struktura odpowiedzi wskazuje, podobnie jak w poprzednich pytaniach, na dużą potrzebę zmian w zakresie poszerzenia oferty rozrywkowej i czasu wolnego.
10. W przypadku oceny elementów związanych z rynkiem pracy, najlepiej oceniana jest możliwość znalezienia zatrudnienia (25,3% pozytywnych ocen), najgorzej natomiast wysokość zarobków (54,9% negatywnych ocen). Trudny w jednoznacznej ocenie okazał się być aspekt związany z możliwością znalezienia pracowników na terenie gminy.
11. Ponad połowa badanych czuje się zagrożona perspektywą utraty pracy. Mieszkańcy zapytani o to co zrobiliby gdyby zostali pozbawieni pracy, wskazują, że zdecydowałiby się na zmianę zawodu i zdobywanie umiejętności (21,1%) albo podjęcie pracy nawet poniżej kwalifikacji (18,5%).

Gmina w liczbach – najważniejsze wnioski

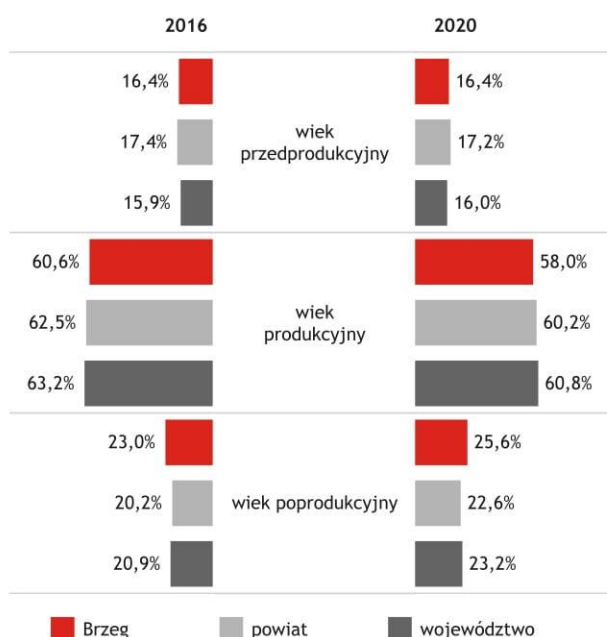
Na następnych stronach przedstawione są najważniejsze wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej gminy.

DEMOGRAFIA

Piramida wieku i płci (2020 r.) ¹

Ludność wg ekonomicznych grup wieku ¹

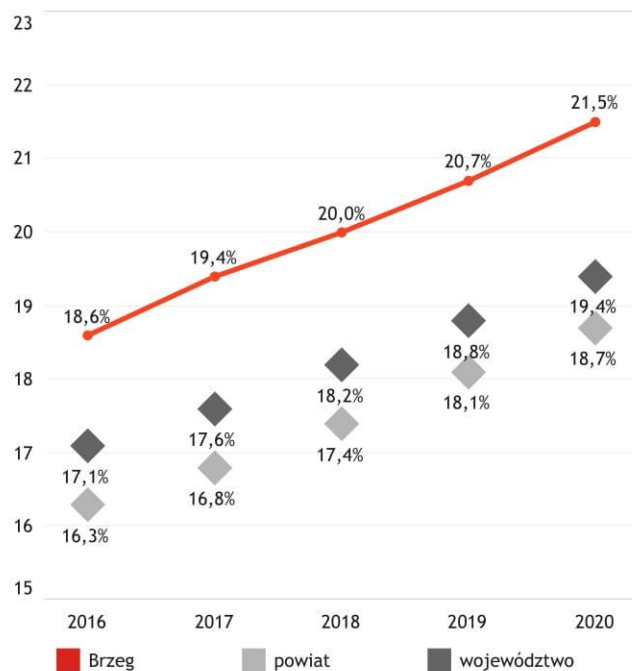

Stan ludności ¹

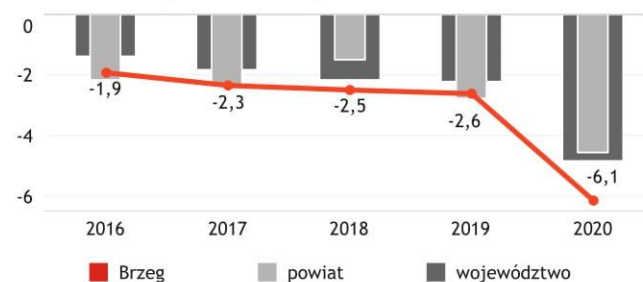

Prognoza ludności ²

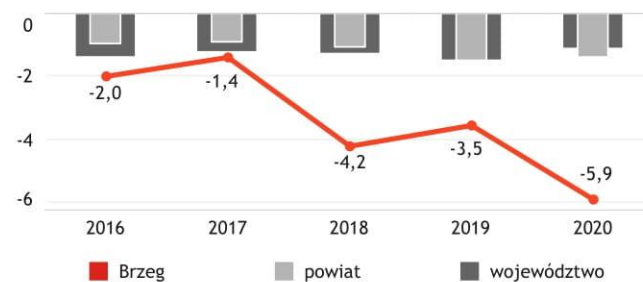
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem ¹

Przyrost naturalny na 1000 ludności ¹

Saldo migracji na 1000 ludności ¹

źródło danych:

¹ GUS BDL (2010-2020)

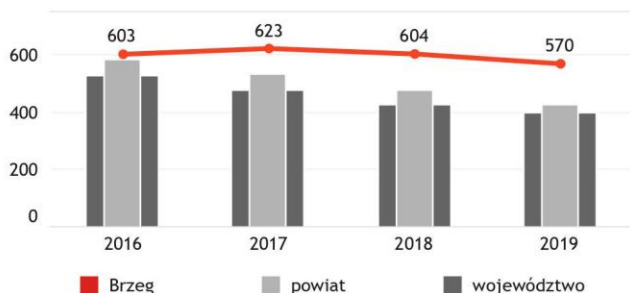
² Opracowanie własne

Demografia

- W badanym okresie od 2010 do 2020 r. liczba ludności w mieście Brzeg zmalała o około 6,1%. Obecnie wynosi ona 35 226 osób.
- Prognozy dotyczące liczby ludności nie przedstawiają się optymistycznie – ludności będzie z każdym rokiem ubywać, a w 2030 r. miasto ma zamieszkiwać 33 214 osób, czyli o 5,7% mniej w porównaniu do 2020 r.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w latach utrzymywał się na mniej więcej stałym poziomie, około 16,4%. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym maleł każdego roku, na początku badanego okresu był on równy 61,3%, a w 2020 roku – 58%, co jest zjawiskiem negatywnym. Niekorzystny jest także systematyczny wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym, który wzrósł o 2,6 pp. względem roku 2016 i w roku 2020 wyniósł 25,6%.
- W latach 2016-2020 przyrost naturalny na 1000 ludności był ujemny, a jego wartość była niższa z każdym rokiem. W 2020 r. wynosił -6,1.
- Saldo migracji na 1000 ludności w mieście Brzeg w analizowanych latach było ujemne. Najwyższą wartość osiągnięto w 2017 r., a saldo migracji na 1000 ludności wynosiło -1,4. W 2020 r. jego wartość wynosiła -5,9. Przeważająca liczba wymeldowań może świadczyć o niższej atrakcyjności Brzegu, jako miejsca do życia.

POMOC SPOŁECZNA

**Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
na 10 tys. ludności¹**

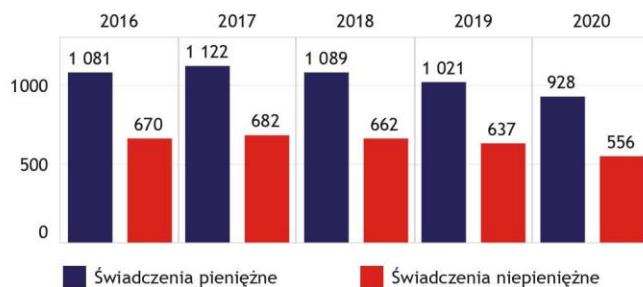
**Kwota udzielonych świadczeń
w ramach zadań własnych gminy [mln zł]²**

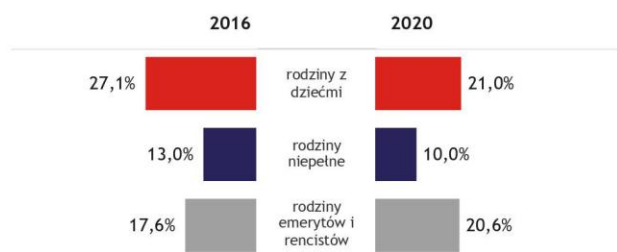
Rodziny objęte pomocą społeczną²

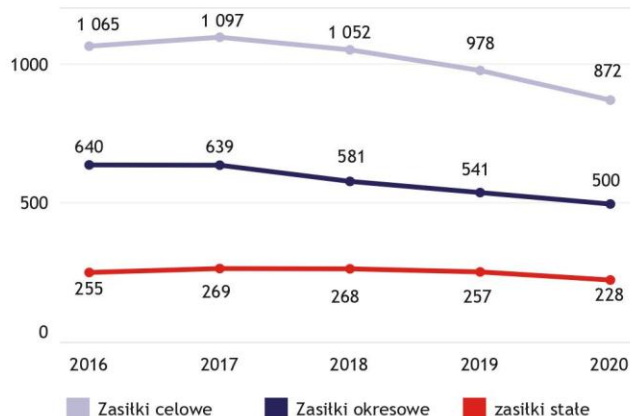
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń²

Struktura rodzin objętych pomocą społeczną²

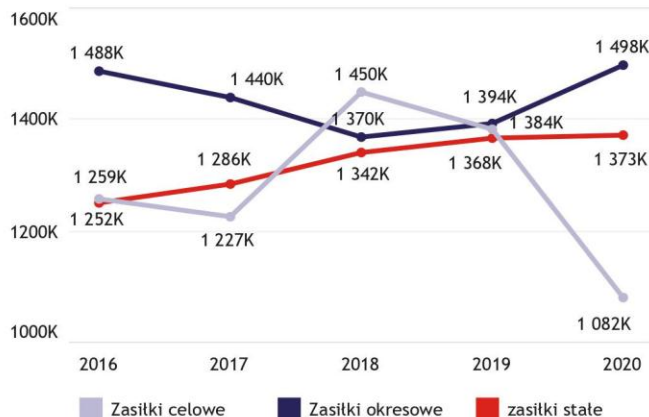
Liczba osób, którym udzielono zasiłki²

**Główne przyczyny przyznania pomocy (2020 r.)²
- liczba rodzin -**

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł]²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

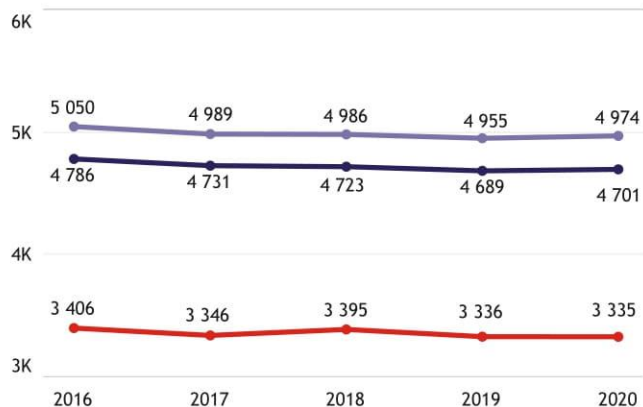
² Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzegu

Pomoc społeczna

- W 2019 r. w stosunku do 2016 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności zmalała. W 2019 r. liczba ta wynosiła 570. Wartości dla Brzegu były wyższe niż dla powiatu brzeskiego i województwa opolskiego.
- Kwoty udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy w latach 2016-2020 wzrastały z roku na rok. W 2020 r. kwota wypłaconych świadczeń w mieście Brzeg wynosiła ponad 6 mln zł.
- Głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Brzegu w 2020 r. były ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz bezrobocie.
- Liczba osób, którym udzielono zasiłki okresowe w badanym okresie malała, natomiast w przypadku zasiłków stałych utrzymywała się na podobnym poziomie (około 250 osób). W przypadku osób, którym udzielono zasiłki celowe, widoczny jest spadek z 1 065 do 872 osób w 2020 r. Odnotowano również duży spadek w kwocie udzielonych świadczeń na zasiłki celowe, z 1 450 tys. zł w 2018 r. do 1 082 tys. zł w 2020 r.
- W latach 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą społeczną zmalała o około 9,8%. W 2020 r. ich liczba wynosiła 1 064, a liczba osób w rodzinach 1 828.

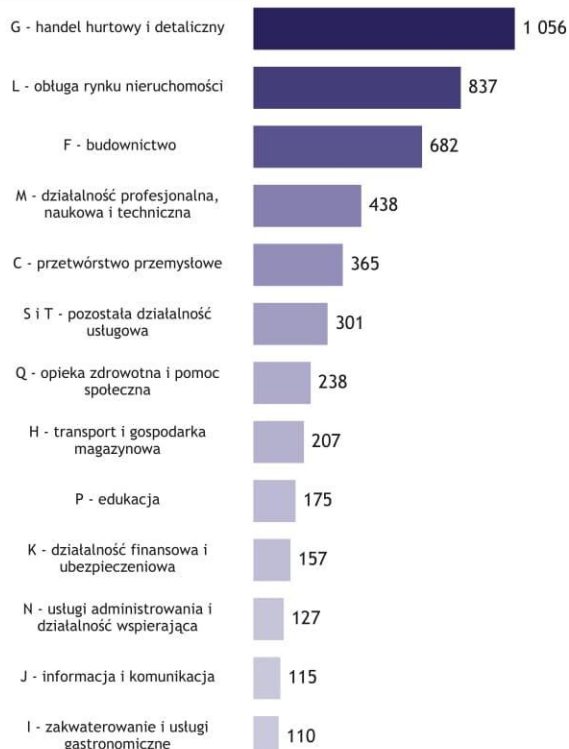
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych ¹

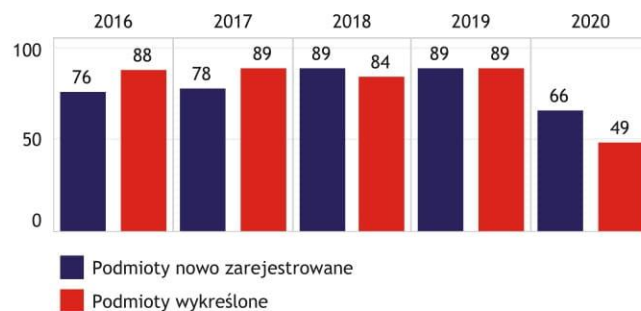

■ podmioty gospodarki narodowej ogółem
■ sektor prywatny
■ osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

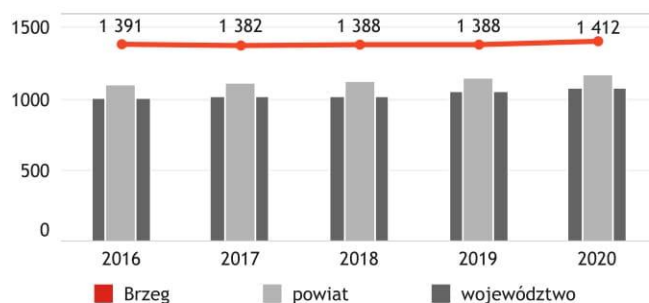
Podmioty wpisane do rejestru REGON
wg sekcji PKD 2007 [2020 r.] ¹

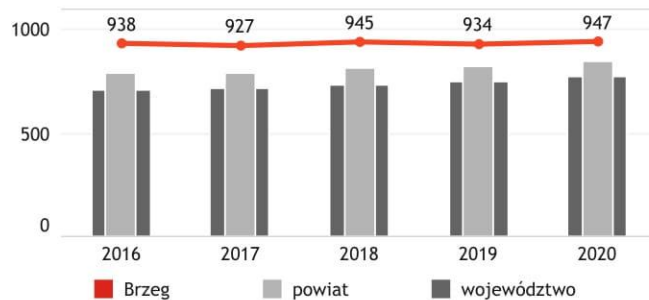
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone
z rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

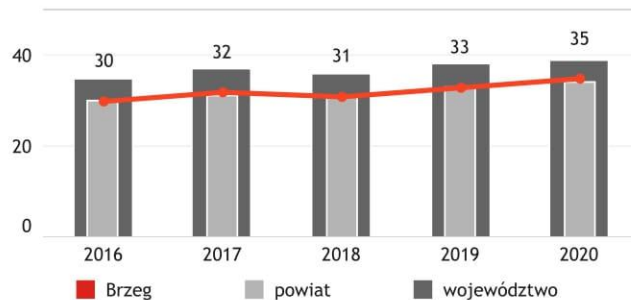
Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 10 tys. ludności ¹

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
na 10 tys. ludności ¹

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne
na 10 tys. ludności ¹

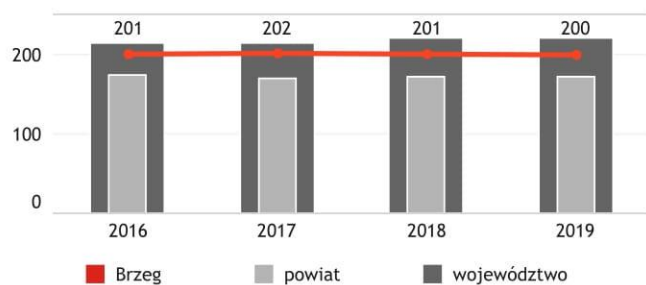

źródło danych:

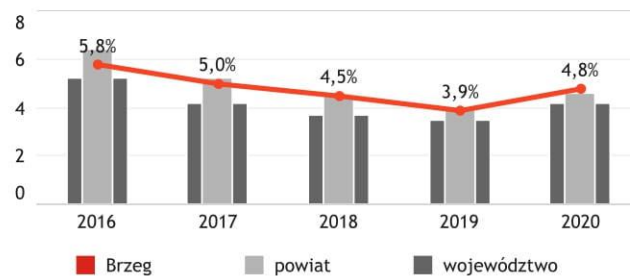
¹ GUS BDL (2016-2020)

RYNEK PRACY

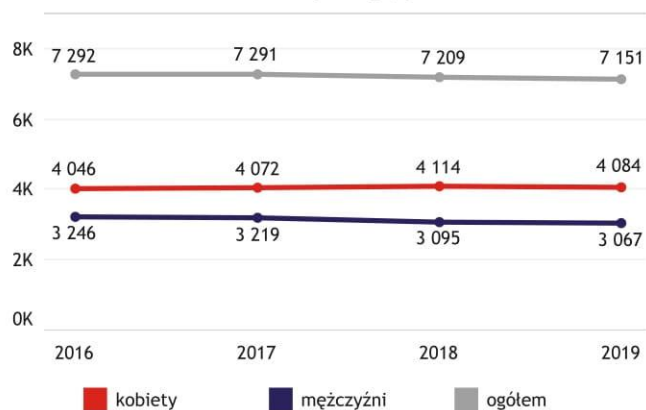
Pracujący na 1000 ludności ¹

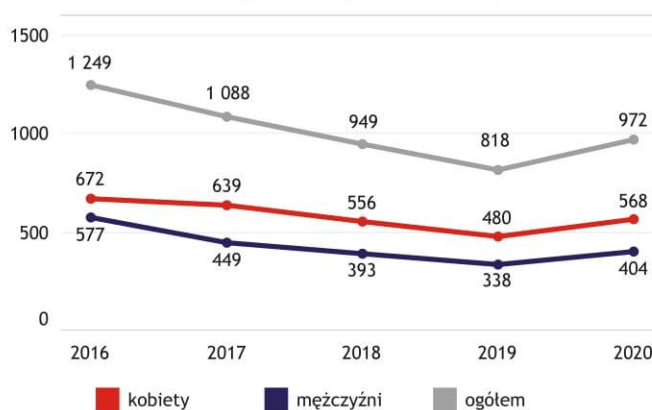
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ¹

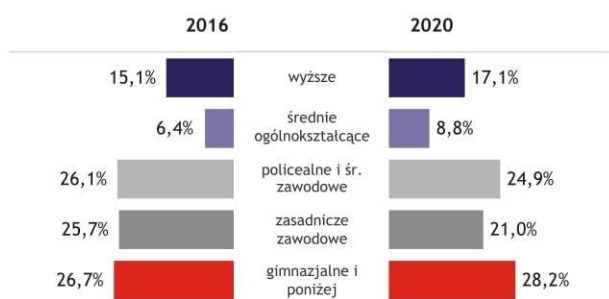
Liczba osób pracujących ¹

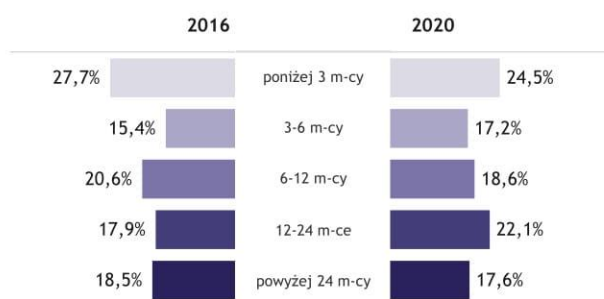
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ²

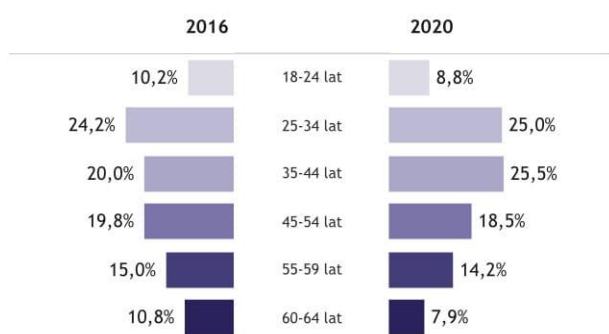
Bezrobotni wg wykształcenia ²

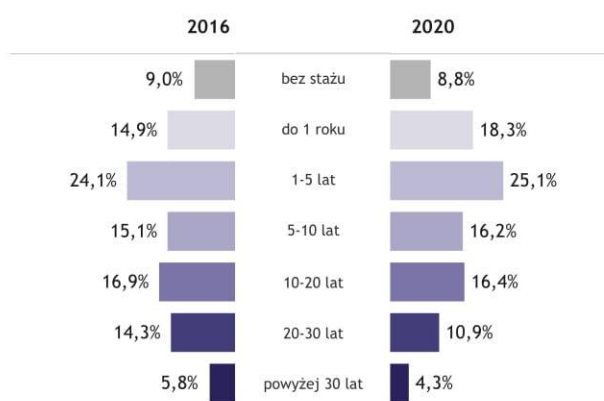
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy ²

Bezrobotni wg wieku ²

Bezrobotni wg stażu pracy ²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2015-2019)

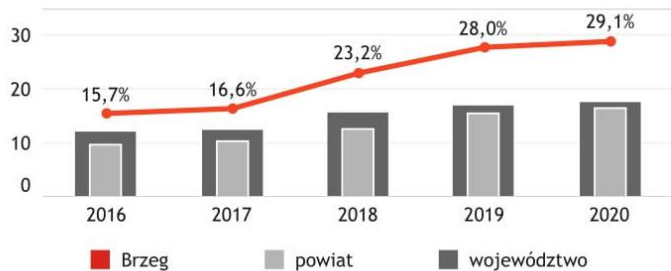
² Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu

Przedsiębiorczość i rynek pracy

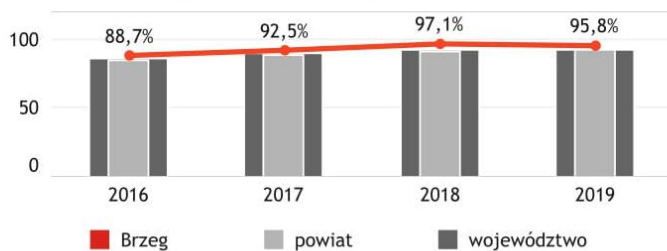
- Liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie zmniejszyła się o około 1,5% - w 2016 r. liczba podmiotów gospodarczych w Brzegu była równa 5050, a w 2020 – 4 974.
- W 2020 r. zauważalna była przewaga liczby podmiotów nowo zarejestrowanych nad podmiotami wyrejestrowanymi (zarejestrowanych – 66, wyrejestrowanych – 49), co należy uznać za pozytywny stan rzeczy. W latach 2016 i 2017 sytuacja była odwrotna, więcej było podmiotów wyrejestrowanych niż nowo zarejestrowanych. Bilans wynosił 0 tylko w 2019 r. kiedy to liczba podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych w obu przypadkach wynosiła 89.
- W mieście Brzeg liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w 2020 r. wyniosła 947 i w analizowanym okresie utrzymywała się na podobnym poziomie.
- W badanym okresie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności zwiększała się i w 2020 roku wyniosła 35. Liczba fundacji we wszystkich analizowanych latach porównywalna była z liczbą fundacji w powiecie brzeskim ogółem.
- W latach 2016-2019 liczba osób pracujących nieznacznie się zmniejszała, w 2019 r. wynosiła 7 151, z czego ponad 56% w strukturze pracujących stanowiły kobiety.
- W latach 2016-2019 zmalała liczba osób bezrobotnych o około 34,5%. W 2020 r. liczba bezrobotnych wzrosła i wnosła 972, na co wpływ prawdopodobnie miało wystąpienie pandemii COVID-19.
- Wśród bezrobotnych największy udział stanowią osoby pozostające bez pracy poniżej 3 miesięcy, tuż za nimi osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 12 miesięcy).

EDUKACJA I KULTURA

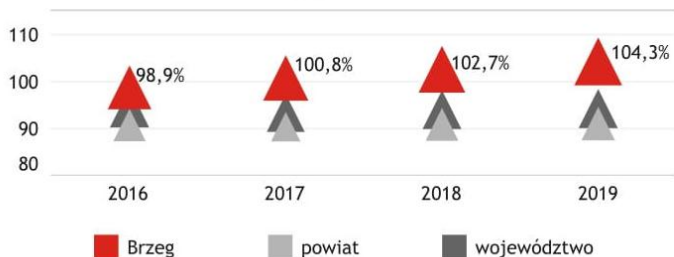
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ¹

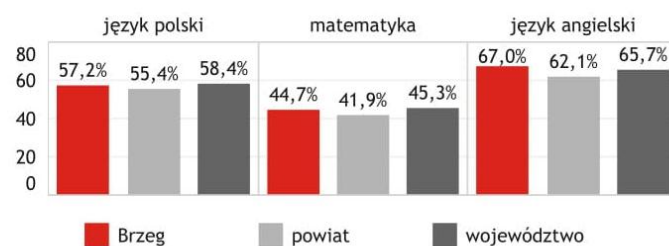
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ¹

Współczynnik skolaryzacji brutto ¹
- szkoły podstawowe -

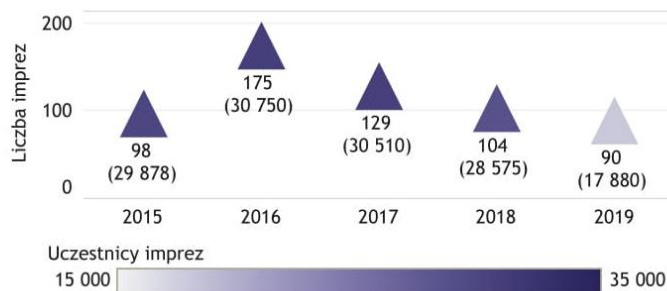
Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.) ²

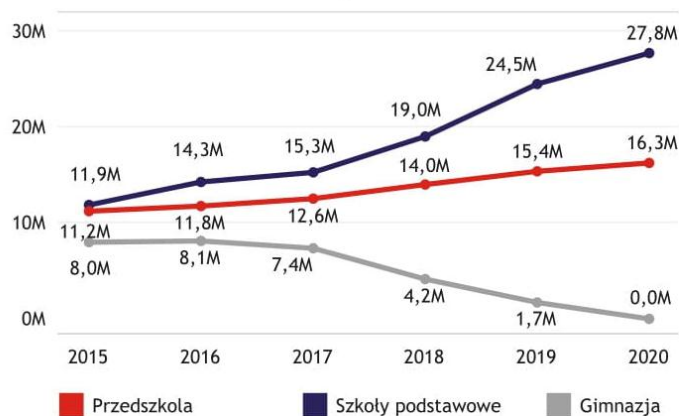
Biblioteki publiczne ¹

Imprezy organizowane przez ośrodki kultury ¹

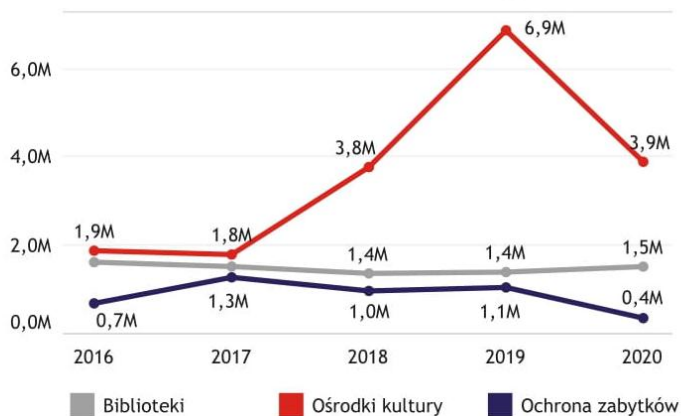
Wydatki budżetu miasta [mln zł] ¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

Wydatki budżetu miasta [mln zł] ¹
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego -

- udział w wydatkach ogółem -

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

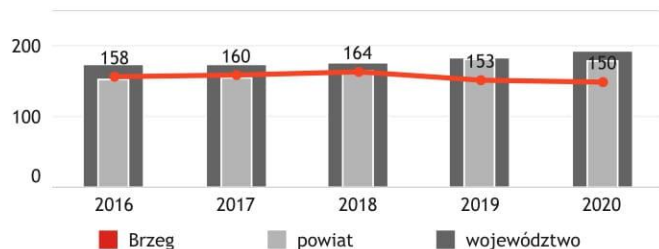
² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Edukacja i kultura

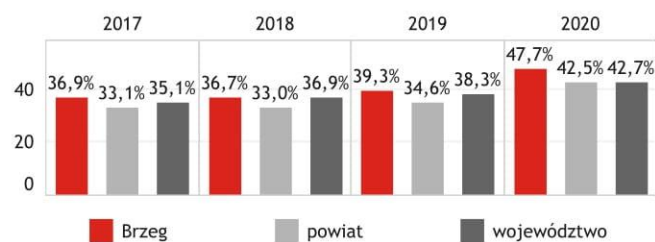
- Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w badanym okresie zwiększał się. W 2016 r. wynosił 15,7% a w 2020 r. 29,1%, co należy uznać za pozytywne zjawisko.
- W przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, również odnotowano pozytywne zmiany. W latach 2016-2019 odsetek ten wzrósł o 7,1 pp., aktualnie wynosi 95,8% i jest wyższy w porównaniu do wartości powiatowej i wojewódzkiej.
- Współczynnik skolaryzacji brutto systematycznie wzrastał przez cały badany okres. W roku 2019 roku wynosił 104,3%, co wskazuje, na to, że do szkół zlokalizowanych w Brzegu uczęszczają nie tylko mieszkańcy miasta, ale również dzieci i młodzież zamieszkujące gminny ościenne.
- Z analizowanych danych wynika, że w przypadku wyników egzaminu ósmoklasisty, uczniowie uzyskali wyniki wyższe w porównaniu do średniej wartości dla powiatu brzeskiego, ale niższe (w przypadku języka polskiego i matematyki) niż średnia wojewódzka. Najwyższe wyniki uzyskano z języka angielskiego – 67%.
- W przypadku imprez organizowanych przez ośrodki kultury ich liczba była najwyższa w 2016 r. – 175 imprez, w których wzięło udział ponad 30 tysięcy osób.
- Analizując wydatki budżetu miasta widoczny jest wzrost wydatków na szkoły podstawowe, jak również na przedszkola. W 2020 r. wydatki w zakresie oświaty i wychowania stanowiły 27,8% wydatków ogółem, natomiast w przypadku kultury i ochrony dziedzictwa narodowego tylko 3,2% (o 1,9 pp. w stosunku do roku poprzedniego), spadek ten może być spowodowany wystąpieniem pandemii, zamknięciem placówek kulturalnych, a przez to mniejszymi potrzebami w tym zakresie.

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

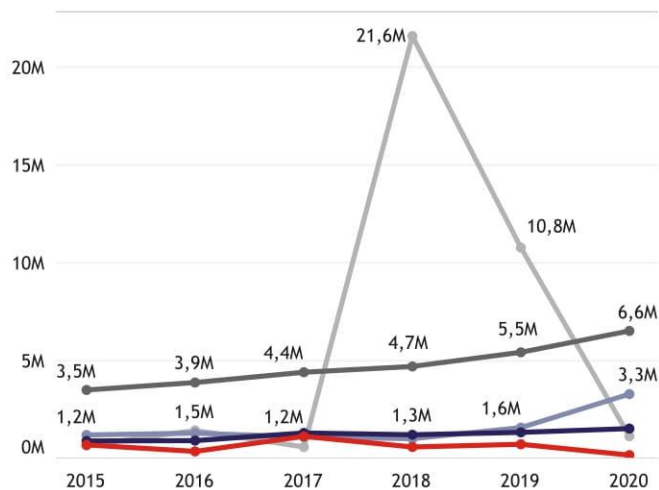
Zmieszane odpady komunalne
z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg] ¹

Odpady zebrane selektywnie
z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów ¹

Wydatki budżetu miasta [mln zł] ¹
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska -

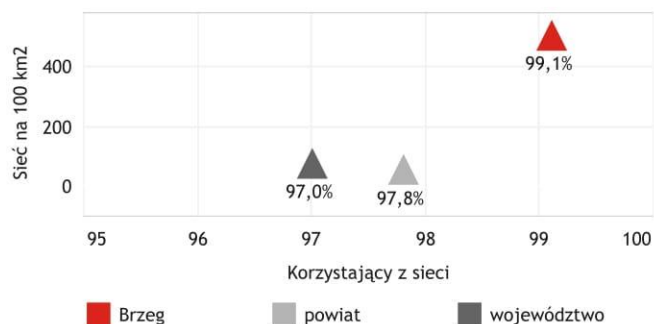

- gospodarka ściekowa i ochrona wód
- oczyszczanie miast i wsi
- oświetlenie ulic, placów i dróg
- gospodarka odpadami komunalnymi
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach

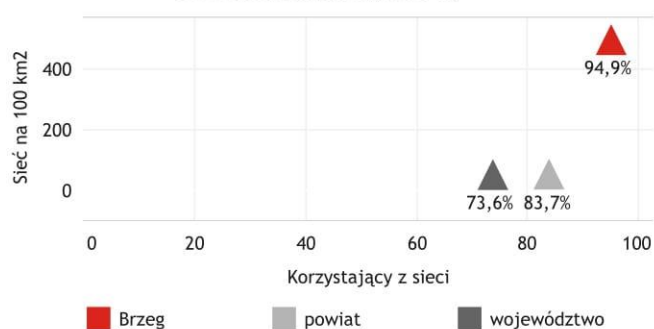
- udział w wydatkach ogółem -

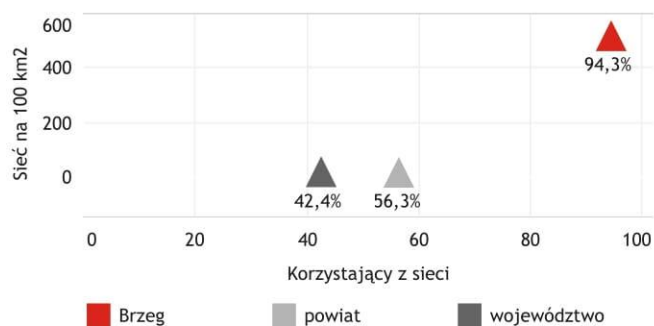
Sieć wodociągowa (2019 r.) ¹

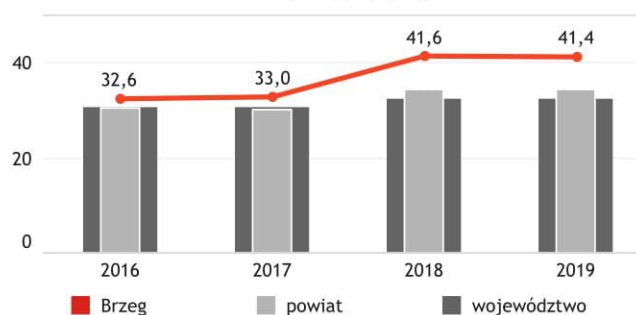
Sieć kanalizacyjna (2019 r.) ¹

Sieć gazowa (2019 r.) ¹

Zużycie wody z wodociągów
na 1 korzystającego [m³] ¹

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

Infrastruktura i ochrona środowiska

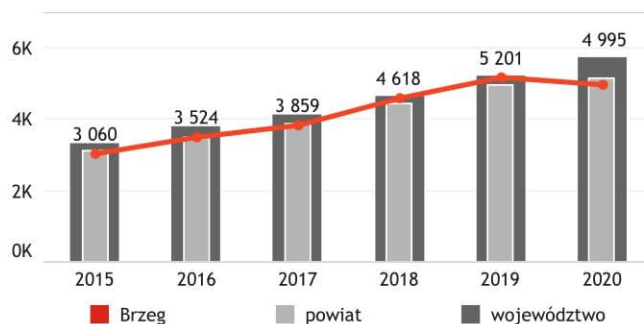
- Z sieci wodociągowej w mieście Brzeg korzysta ponad 99% ludności, z kanalizacji – niemal 95%, a z instalacji gazowych nieco ponad 94%. Dowodzi to, że gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę gazową, wodociągową i kanalizacyjną.
- Udział procentowy odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów zwiększył się w analizowanym okresie. W 2020 r. wynosił 47,7%. Wartości uzyskane w mieście są wyższe w porównaniu do powiatu brzeskiego (42,5%) i województwa opolskiego (42,7%).
- W latach 2015-2020 w przypadku wydatków budżetu miasta w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, stopniowo wzrastały wydatki związane z gospodarką odpadami. W 2018 r. największe wydatki poniesione zostały na rzecz utrzymania zieleni w miastach – ponad 21 mln zł. W 2020 r. wśród wydatków dominowały te związane z gospodarką odpadami komunalnymi oraz oświetleniem ulic, placów i dróg.

FINANSE SAMORZĄDOWE

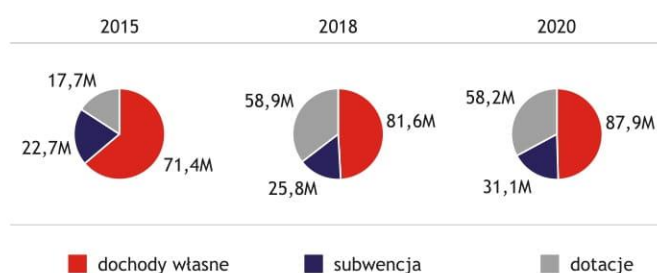
Dochody i wydatki miasta [mln zł] ¹

Dochody gminy na 1 mieszkańca ¹

Źródła dochodów [mln zł] ¹

Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ¹
- wybrane źródła -

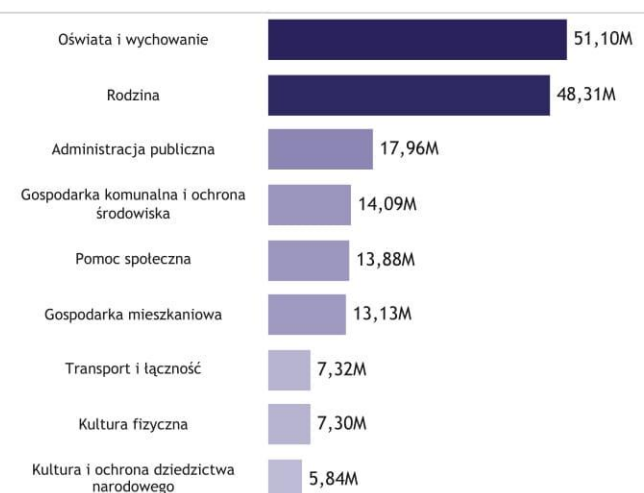

Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

Główne wydatki

wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

Udział w wydatkach ogółem ¹
- pomoc społeczna i rodzina -

- administracja publiczna -

- gospodarka mieszkaniowa -

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Ministerstwo Finansów

Finanse samorządowe

- Wysokość dochodów i wydatków miasta w analizowanym okresie ulegała wahaniom. Od 2017 do 2020 r. wydatki były wyższe niż dochody miasta.
- Biorąc pod uwagę źródła dochodów, główne źródło stanowią dochody własne – 87,9 mln zł a następnie dotacje (58,2 mln zł).
- W przypadku dochodów własnych miasta, głównym źródłem jest podatek dochodowy od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości.
- W latach 2015-2019 widoczny był wzrost dochodów gminy na 1 mieszkańca. W 2020 r. wielkość dochodów zmniejszyła się i wynosiła 4 995 zł/osobę.
- Według działów Klasyfikacji Budżetowej, w przypadku miasta Brzeg, najwięcej wydatków przeznaczanych jest na oświatę i wychowanie, a w drugiej kolejności na rodzinę. W przypadku pomocy społecznej udział w wydatkach ogółem zwiększył się w 2020 r. i wyniósł 33,9% (o 5,3 pp. więcej w stosunku do 2019 r.), na co wpływ miało wystąpienie pandemii COVID-19.

Bilans strategiczny w ujęciu syntetycznym: analiza SWOT

Czynniki wewnętrzne			
	Mocne strony	Słabe strony	
	Status miasta powiatowego i subregionalnego – miasto stanowi centrum społeczno-gospodarcze i kulturalne całego powiatu	Ubytek liczby ludności w ostatniej dekadzie – spadek o blisko 6%, obecnie liczba ludności wynosi 35 226	
	Korzystne położenie pod względem komunikacyjnym – drogi krajowe 39 i 94, magistrała kolejowa Wrocław-Opole-Brzeg-Nysa	Postępujące procesy starzenia się społeczeństwa – wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, w ostatnich 5 latach o 3,3 pp., obecnie 25,6%	
	Potencjał do rozwoju turystyki - bogactwo dziedzictwa kultury materialnej i historia regionu – m.in. Zamek Piastów Śląskich, brzeskie kościoły (św. Mikołaja, Podwyższenia Krzyża Świętego) - oraz obecność obszaru Natura 2000	Utrzymujący się od 5 lat ujemny przyrost naturalny – w 2015 r. był równy -76, natomiast obecnie aż -217	
	Położenie nad Odrą – rzeką o znaczeniu krajowym, możliwość rozwoju turystyki aktywnej	Niska atrakcyjność osiedleńcza - ujemna wartość wskaźnika salda migracji od ponad 10 lat, w 2020 r. saldo migracji na 1000 osób było równe -5,9	
	Wzrost odsetka dzieci objętych opieką w żłobkach – wzrost o 13,4 pp. w stosunku do 2016 r., obecnie 29,1%	Niezadowalająca oferta kulturalno-rozrywkowa dla mieszkańców, mimo wysoko ocenianej dostępności obiektów – 55,2% respondentów negatywnie ocenia ofertę rozrywkową i spędzania czasu wolnego	
	Wysokie wartości współczynnika skolaryzacji – wzrost z 96,20% w 2015 r. do 102,18% w 2020 r.	Niska dostępność placówek służby zdrowia – 57,8% respondentów ocenia ten aspekt negatywnie	
	Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna - wysoki poziom skanalizowania i zwodociągowania miasta	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa (drogi, parkingi) oraz niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych –., obecnie długość ścieżek rowerowych w mieście wynosi 1,5 km, 54,2% mieszkańców ocenia źle ten aspekt	
	Pozytywne zmiany w zakresie gospodarki odpadami – wzrost odpadów selektywnie zebranych z gospodarstw domowych, w relacji do ogółu odpadów – wzrost o 10,8 pp. w ciągu 4 lat, obecnie 47,7%	Definiowanie Gminy Brzeg jako miasta tracącego funkcje społeczno-gospodarcze	
Czynniki zewnętrzne			
	Szanse	Zagrożenia	
	Współpraca w ramach Subregionu Brzeskiego	Niepewna sytuacja na rynku pracy będąca wynikiem pandemii COVID-19	
	Lokalizacja miasta w sąsiedztwie Opola i Wrocławia, miejsc pracy mieszkańców Brzegu, stanowiącego „sypialnię”	Obniżenie przychodów gminy oraz wzrost opłat niezależnych od gminy	
	Budowa obwodnicy Brzegu – poprawa bezpieczeństwa w mieście i odciążenie centrum od ruchu tranzytowego	Drenaż mózgów – odpływ młodych, wykształconych mieszkańców do innych miast w poszukiwaniu pracy	
	Potencjał inwestycyjny związany z dobrym usytuowaniem miasta oraz terenami inwestycyjnymi, które włączone są do WSSE	Zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich m.in. Opola i aglomeracji opolskiej	
	Wzmocnienie roli transportu kolejowego poprzez modernizację infrastruktury kolejowej i jej promowanie	Dewaloryzacja krajobrazu kulturowego przez wprowadzanie nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach	
	Możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne	Brzeg jako „sypialnia” dla pracujących w Opolu i Wrocławiu	
	Rozwój budownictwa mieszkaniowego	Wzrost występowania miejscowych zagrożeń, które wynikają z ekstremalnych zjawisk pogodowych	
		Suburbanizacja	

VI Kluczowe potencjały rozwojowe Brzegu

Gmina Brzeg z punktu widzenia projektowanego rozwoju dysponuje istotnymi potencjałami, z których te kluczowe warto odnotować. Wymienione aspekty są częściowo rozszerzeniem ustaleń przeprowadzonych w ramach analizy SWOT, tym niemniej ich ranga istotnie wpływa na treść wizji oraz pozostałych zapisów tworzących planistyczną część dokumentu.

1. Brak znaczniejszych nagromadzeń konfliktów i kolizji przestrzennych w Brzegu i zarazem Subregionie Brzeskim. Jedynym potencjalnie istotnym jest zagospodarowanie Doliny Odry. Przedstawiona sytuacja jest prorozwojowa i stanowi akcelerator rozwoju społecznego i gospodarczego.
2. Lokalizacja na granicy regionów i status największego ośrodka miejskiego pomiędzy Wrocławiem i Opolem (dobre skomunikowanie drogowe i kolejowe). Dyfuzyjny charakter procesów rozwojowych we wspomnianych ośrodkach tworzy dużą szansę rozwojową dla Brzegu – obszaru o znaczeniu subregionalnym.
3. Definiowanie Brzegu jako rdzenia ośrodka subregionalnego (do którego przynależy również Gmina Lubsza, Gmina Olszanka, Gmina Grodków, Gmina Skarbimierz oraz Powiat Brzeski). Obszar funkcjonalny miasta dotychczas był zdominowany funkcją rolniczą, obecnie cechuje się rozwijającymi, nowymi, pozarolniczymi funkcjami, wymagającymi godzenia wysokich walorów przestrzeni z potrzebami nowoczesnego przemysłu, osadnictwa i rolnictwa.
4. Trwałość działań i funkcjonująca współpraca w ramach partnerów tworzących Subregion Brzeski, dominacja podejścia koncyliacyjnego, umiejętne szukanie wspólnych mianowników w działaniach o charakterze zintegrowanym, traktowanie subregionu jako wspólnej płaszczyzny do działania i rozwoju.
5. Dziedzictwo historyczne, kulturowe i środowiskowe Brzegu. Wizytówką miasta jest Zamek Piastów Śląskich w Brzegu, zwany Śląskim Wawelem. Ponadto zachowany układ urbanistyczny, imponująca swoim rozmiarem architektura i naturalne grawitowanie miasta w stronę Odry to elementy ważne w praktyce życia w mieście, ale też w obrębie jego marki, wizerunku i postrzegania.
6. Wspomniane dziedzictwo jest bardzo ważne, natomiast jego efektywne wykorzystanie i rozwinięcie chociażby funkcji symbolicznych musi być osadzone zarówno z genius loci Brzegu, jak również z identyfikowanym kapitałem ludzkim i przede wszystkim społecznym. Wymiar społeczny działań ma priorytetowy charakter względem pozostałych obszarów aktywności samorządu i pozostałych interesariuszy.

VII Wizja rozwoju Gminy Brzeg

Wizja to w świetle przepisów nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie poniższych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed Brzegiem i stojącej za nią idei przewodniej.

Perspektywa roku 2030 wymaga odpowiedzi na pytanie jak chcemy wyglądać jako miasto, jako wspólnota mieszkańców, jako stolica subregionu. Jest to o tyle ważne, że po pierwsze, horyzont strategii wykracza poza perspektywę budżetu UE czyli proponuje dłuższą perspektywę realizacyjną. Po drugie, wspomniany czasookres umożliwia podejmowanie kluczowych wyzwań chociażby związanych z rangą miasta oraz jego funkcjami symbolicznymi.

?	Czym jest wizja?	Odpowiedzią na pytanie jak docelowo ma wyglądać i charakteryzować się Gmina Brzeg jako podmiot strategii.	
?	Jakie stoją przed wspólnotą wyzwania?	Zahamowanie procesów związanych z utratą funkcji społeczno-gospodarczych	Wzmocnienie swojej roli jako lidera Subregionu Brzeskiego
?	Jakie wartości są kluczowe dla realizacji wizji?	Modernizacja	Dbłość o dziedzictwo
		Podnoszenie standardów usług	Nowoczesna infrastruktura
		Eko-rozwoj	

Sformułowana poniżej wizja to lapidarne stwierdzenie, deklaracja tego dokąd zmierzamy, jej istotną zmienną jest odnoszenie się do trzech wymiarów rozwoju i materializacją hasła: Brzeg bogaty historią, zabytkami i zielenią. Osiągnięcie wizji to budowa miasta ludzi szczęśliwych i zadowolonych z życia.

Wizja	
Brzeg 2030	Idea przewodnia
<i>Gmina Brzeg to miejsce o podnoszącym się standardzie życia, poprawiającej się jakości edukacji i dostosowanej do potrzeb ofercie usług publicznych.</i> <i>Aktywnie rewitalizujemy zabytkową tkankę miejską, zasoby dziedzictwa są dumą mieszkańców i magnesem dla turystów, inwestorów oraz osiedlających się mieszkańców.</i> <i>Wykorzystujemy potencjał gospodarczy dzięki poprawiającemu się skomunikowaniu, aktywnej adaptacji do zmian klimatycznych oraz zniwelowaniu zapóźnień cywilizacyjnych.</i>	

VIII Misja samorządu lokalnego

Misja rozwoju to w świetle przepisów nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na jej umieszczenie traktując ją jako swoisty cel nadrzędny spinający całość zaproponowanej interwencji.

Misja samorządu Gminy Brzeg rozumiana jako cel nadrzędny to element komplementarny z wizją. Osiągnięcie, zrealizowanie misji bezpośrednio wiąże się z realną zmianą treściowo powiązaną właśnie z wizją.

Należy również podkreślić, że misja wskazuje na kluczowe wartości w obrębie, których kierunkowany i wdrażany będzie plan rozwoju, zarówno na poziomie strategicznym, jak również operacyjnym.

Tym samym w rozdziale definiuje się cel nadrzędny oraz jego najważniejsze komponenty.

Misja samorządu lokalnego

Efektywnie wykorzystujemy posiadane potencjały. Realnie konkurujemy z ośrodkami subregionalnymi i tworzymy przyjazny mieszkańcom ekosystem.

Gmina Brzeg miastem klasy średniej, zrewitalizowanych przestrzeni publicznych i wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej.

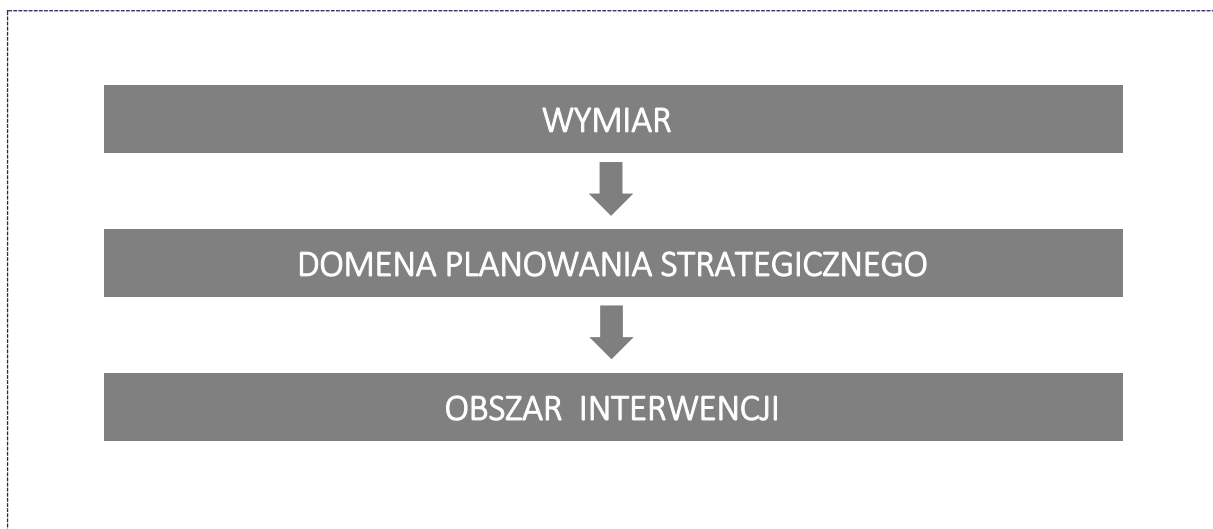
Komponenty misji		
Pozycja konkurencyjna	Renta lokalizacyjna	Marka miasta
Nowoczesna infrastruktura miejska	Czystość i rewitalizacja	Dobrostan
Funkcje symboliczne	Miastotwórczość	Zachowanie rangi miasta

Reasumując zawartość treściową rozdziału należy podkreślić, że kluczowe znaczenie ma odbudowa realnego potencjału miasta. Odwołanie się do jego świetności z okresu przed II wojną światową. Układ urbanistyczny i architektura oraz dziedzictwo czy zabytkowa tkanka miasta silnie je predestynuje do pełnienia ważnej roli w regionach (województwie dolnośląskim i przede wszystkim opolskim). Aktualnie status Brzegu jako miasta sprowadza się do świadczenia funkcji administracyjnych, których realizacja jest dalece zbyt wąskim zakresem, szczególnie zestawiając go z aspiracjami i opisanymi we wcześniejszych rozdziałach potencjałami.

IX Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 1) *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów stanowiących domeny planowania strategicznego, które przedstawiono na poniższej grafice. Każda z domen to obszar umożliwiający sformułowanie konkretnych celów na poziomie strategicznym oraz kierunków działań na poziomie operacyjnym.

WYMIAR SPOŁECZNY**Cel strategiczny 1****Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych**

Obszar społeczny, tematyka społeczna odwołuje się kompleksowo do usług publicznych oraz sektorowych polityk kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców takich jak: seniorzy, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami czy też osoby ze środowisk zagrożonych marginalizacją. Ważny jest również kontekst integracji społecznej oraz reintegracji społecznej czy zawodowej. Ponadto obszar społeczny to również zapewnienie atrakcyjnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej czy edukacyjnej. Warte podkreślenia są również inicjatywy mające na celu wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego.

Należy podkreślić, że jakość życia w mieście rozumiana jako dostępność bogatej oferty czasu wolnego jest ważnym punktem odniesienia dla mieszkańców oraz czynnikiem budującym atrakcyjność inwestycyjną. Gmina Brzeg jako miasto tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze, jednocześnie posiadające status subregionalnego ośrodka wzrostu powinno skupić się na poprawie tych aspektów. W ocenie respondentów, jak również interesariuszy deficyty miasta stanowią: infrastruktura techniczna, brak zintegrowanego systemu ścieżek rowerowych i przede wszystkim brak basenu otwartego czy pływalni.

Traktując sferę społeczną w sposób kompleksowy, jako szczególnie istotną należy traktować oświatę i edukację. Na poziomie wyższym pozycja konkurencyjna Brzegu (potencjał akademicki) jest niska biorąc pod uwagę sąsiednie aglomeracje i ich stolice: Wrocław oraz Opole. Tym niemniej wspieranie tego sektora jest bardzo ważne jako czynnik budujący rangę miasta. Pierwszoplanowe znaczenie natomiast powinno mieć wzmocnienie jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym, co prawda jest ono w gestii samorządu powiatowego, natomiast z punktu widzenia całego Subregionu Brzeskiego widać popularność, głównie liceów, z konkurencyjnych ośrodków, co stanowi samo w sobie wyzwanie rozwojowe. Wskazany wątek wymaga podjęcia działań lobbingowych oraz współpracy. Jego znaczenie wykracza poza zakres zadań własnych gminy Brzeg, natomiast edukacja ponadpodstawowa ma realne znaczenie dla całego subregionu.

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 2

Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych

Obszar przestrzenny interwencji odnosi się głównie do zagadnień z zakresu planowania przestrzennego, narzędzi bezpośrednio z nim związanych oraz przede wszystkim tkanki miejskiej, infrastruktury, obiektów, zasobu komunalnego i całego dziedzictwa identyfikowanego w Brzegu. Wątek przestrzeni jest istotny jako budujący ramy dla rozwijania funkcji centrotwórczych i symbolicznych miasta, szczególnie ważnych we wzmacnianiu całego Subregionu Brzeskiego i Brzegu jako jego stolicy i rdzenia funkcjonalnego. Dodatkowo tematyka przestrzenna obejmuje swoim zakresem zagadnienia związane ze środowiskiem, adaptacją do zmian klimatycznych oraz wdrażaniem i koordynowaniem procesów rewitalizacji.

Przestrzeń oraz infrastruktura to obszary najbardziej kosztochłonne, ale też w większości generujące najbardziej widoczne efekty działań inwestycyjnych czy też prowadzenia polityki rozwoju. Odrębnym problemem, mimo bardzo dobrego poziomu i standardu sieci wodno-kanalizacyjnej, jest odprowadzanie wód opadowych spowodowanych wystąpieniem ekstremalnych zjawisk pogodowych, co należy zdefiniować jako bardzo duże wzywanie. Kolejnym, tym już widocznym w przestrzeni publicznej, aspektem jest degradacja części zasobu komunalnego (użytkowego i mieszkaniowego) wymagającego zarówno modernizacji, jak również rewitalizacji, a w przypadku zabytków – rewaloryzacji.

Można stwierdzić, że w wymiarze przestrzennym wiodące znaczenie ma efektywne wykorzystanie środków zewnętrznych oraz niwelowanie i ograniczanie zapóźnień rozwojowych, powstałych w okresie transformacji ustrojowej. Co więcej dziedzictwo miasta jego walory przestrzenne i dostępność terenów zielonych czy też obecność rzeki Odry to unikalne zasoby dające bardzo dobre perspektywy rozwojowe.

WYMIAR GOSPODARCZY

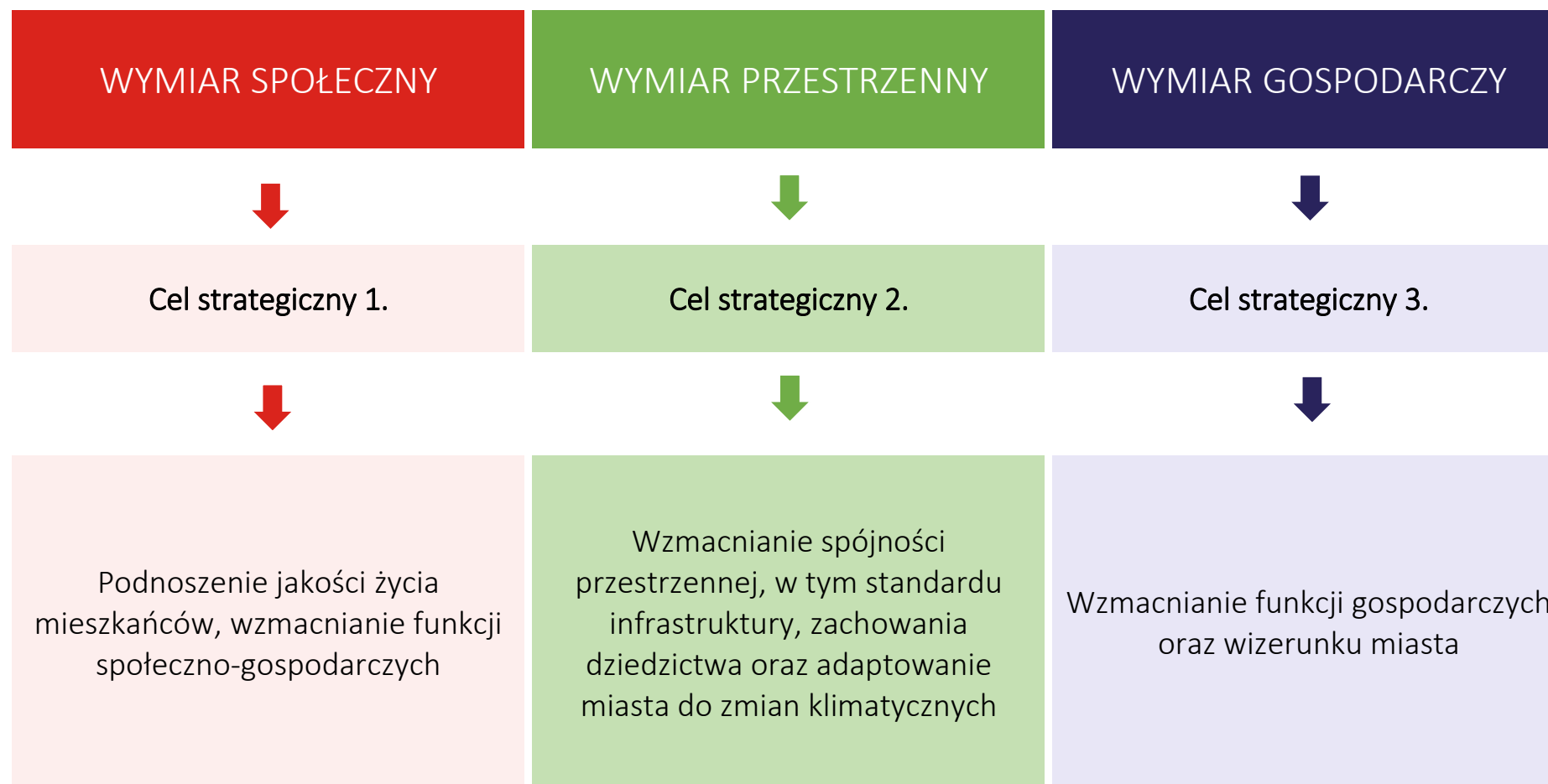
Cel strategiczny 3

Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta

Obszar gospodarczy koncentruje się na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego poprzez stymulowanie przedsiębiorczości, przygotowywanie terenów inwestycyjnych oraz działania marketingowe. Ze względu na fakt, że realny wpływ na gospodarkę koncentruje się głównie na budowaniu klimatu proinwestycyjnego, ważne są działania o charakterze promocyjnym. Innymi słowy gospodarka jako obszar zainteresowania samorządu to rynek pracy, atrakcyjność inwestycyjna oraz wizerunek związany z marketingowym wymiarem części podejmowanych przez samorząd działań.

Jak dotychczas pandemia koronawirusa Covid-19 nie wpłynęła znacząco na zjawisko bezrobocia. Tym niemniej konieczność stymulowania gospodarki jest niezmiennie wysoka. Po pierwsze Brzeg w stosunkowo niewielkiej skali stanowi miejsce pracy. Poza Wrocławiem i Opolem jako takie miejsce należy wskazać przede wszystkim Skarbimierz (gmina współtworząca Subregion Brzeski i historycznie silnie związana z Brzegiem funkcjonalnie i administracyjnie) oraz dolnośląską Oławę. Po drugie, mimo relatywnie dobrej sytuacji gospodarczej, w minionej dekadzie w Brzegu dostrzegalny jest problem długotrwale bezrobotnych, którzy wymagają podejmowania działań reintegracyjnych. Po trzecie warto skierować zainteresowanie w kierunku nowych branż, potencjalnych kół zamachowych w obrębie tzw. gospodarki opartej na wiedzy.

Rozpatrując wątki gospodarcze należy podkreślić rolę wizerunku, budowania marki Brzegu jako ośrodka z aspiracjami, własną strefą funkcjonalną i markowymi produktami, również do wykorzystania w ramach inicjatyw turystycznych (emblematycznym przykładem i potencjałem jest Zamek Piastów Śląskich w Brzegu jako element dziedzictwa historycznego oraz szlak rzeki Odry jako obszar o dużych walorach krajoznawczych, przyrodniczych i rekreacyjnych). Marka Brzegu powinna się również opierać na przyciągnięciu bądź wykreowaniu markowej imprezy generującej ruch turystyczny oraz przywiązanie i dumę z zamieszkiwania miasta przez jego mieszkańców.

X Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt..2) *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Poniżej zilustrowano strukturę celów strategicznych uzupełnionych o kierunki działań, każdy z nich został poszerzony o konkretny zakres przewidziany do realizacji w okresie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Brzeg.

Cel strategiczny 1.		Cel strategiczny 2.		Cel strategiczny 3.	
Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych		Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych		Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta	
Kierunek działania 1.	Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu	Kierunek działania 6.	Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu	Kierunek działania 10.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu
Kierunek działania 2.	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych	Kierunek działania 7.	Rewitalizacja przestrzeni publicznych	Kierunek działania 11	Marketing terytorialny i promocja Brzegu
Kierunek działania 3.	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej dla mieszkańców	Kierunek działania 8.	Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym		
Kierunek działania 4.	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta	Kierunek działania 9.	Ochrona środowiska naturalnego		
Kierunek działania 5.	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego				

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych
Kierunek działania 1.	Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu	
A	Podnoszenie standardów jakości opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3	
B	Podnoszenie standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym	
C	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania	
D	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej	
E	Optymalizacja sieci placówek edukacyjnych	
F	Współpraca z organami prowadzącymi w zakresie podnoszenia oferty i jakości nauczania na poziomie ponadpodstawowym, zbudowanie pozycji konkurencyjnej względem sąsiednich ośrodków subregionalnych	
G	Współpraca na rzecz poszerzenia oferty edukacyjnej na poziomie wyższym	
H	Działania na rzecz zwiększenia liczby podmiotów zajmujących się edukacją na poziomie wyższym	
I	Realizacja systemowych projektów edukacyjnych	
J	Doposażenie placówek oświatowych	
K	Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich	
L	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych	

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych
Kierunek działania 2.	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych	
A	Lobbing i aktywne działanie na rzecz poprawy dostępu do służby zdrowia oraz lekarzy specjalistów	
B	Realizacja działań zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeg	
C	Integracja społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem grup mniejszościowych	
D	Prowadzenie polityki prorodzinnej	

E	Rozwijanie usług wsparcia osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych w tym deinstytucjonalizacja wsparcia
F	Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia
G	Zwiększanie dostępności do programów i działań profilaktycznych
H	Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację systemowych projektów społecznych
I	Prowadzenie warsztatów edukacyjnych, konsultacji senioralnych i innych działań aktywizujących środowisko seniorów
J	Wzmacnianie istniejących oraz rozwijanie nowych inicjatyw senioralnych szczególnie edukacyjnych i kulturalnych

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych
Kierunek działania 3.	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej dla mieszkańców	
A	Poszerzenie zasobów i oferty świadczonej przez Brzeskie Centrum Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczną im. Księcia Ludwika I	
B	Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Brzeg oraz instytucji takich jak Brzeskie Centrum Kultury	
C	Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych	
D	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej	
E	Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze	
F	Podjęcie działań na rzecz wykreowania atrakcyjnej oferty imprez kulturalnych	
G	Podjęcie partycypacyjnych działań i pogłębienie komunikowania się z mieszkańcami w zakresie diagnozy potrzeb i oczekiwań kulturalnych	
H	Partycypacyjne wypracowanie oferty kulturalnej	
I	Poszerzenie spektrum zajęć dodatkowych płatnych i nieodpłatnych	
J	Rozwijanie infrastruktury społecznej i kulturowej	

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych
Kierunek działania 4.	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta	
A	Rewitalizacja i unowocześnienie otwartego kąpieliska, rozbudowa krytej pływalni	
B	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców	
C	Rozwijanie współpracy między Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, a organizacjami społecznymi i sportowymi	
D	Tworzenie i rozwijanie infrastruktury sportowej oraz infrastruktury rekreacyjnej	
E	Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych	
F	Tworzenie tras rowerowych (rekreacyjnych) zintegrowanych ze ścieżkami o komunikacyjnym charakterze	
G	Rozszerzanie terenów umożliwiających aktywność fizyczną	

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych
Kierunek działania 5.	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego	
A	Angażowanie mieszkańców w rozwój Brzegu (konsultacje, współdziałanie, poczucie odpowiedzialności)	
B	Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości mieszkańców	
C	Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego: rozwijanie systemów grantowych oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym	
D	Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i solidarnej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy	
E	Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym	
F	Rozwijanie mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne również w procesach inwestycyjnych i projektowych	
G	Działania na rzecz integracji społeczności romskiej	

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych
Kierunek działania 6.	Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu	
A	Budowa obwodnicy wraz z 2 przeprawą mostową	
B	Remonty, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą	
C	Budowa sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu subregionalnym	
D	Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, w zakresie podnoszenia ich jakości	
E	Budowa miejsc parkingowych oraz stworzenie miejskiej polityki parkingowej	
F	Przebudowa, modernizacja i rozwój systemu oświetlenia ulicznego	
G	Wprowadzanie rozwiązań z zakresu elektromobilności	
H	Nawiązywanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w kontekście rozwiązywania wyzwań związanych z infrastrukturą	
I	Wykorzystanie potencjału transportowego i komunikacyjnego rzeki Odry	
J	Rozwijanie transportu publicznego	

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych
Kierunek działania 7.	Rewitalizacja przestrzeni publicznych	
A	Realizacja przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brzeg na lata 2016-2023	
B	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeg na bazie przepisów ustawy o rewitalizacji	
C	Wdrażanie polityki dostępności, likwidowanie barier architektonicznych	
D	Estetyzacja przestrzeni publicznych i poprawa ich jakości	
E	Doposażenie przestrzeni publicznych w małą architekturę	
F	Wykorzystanie narzędzi umożliwiających ochronę dziedzictwa (m.in. instrumenty wynikające z GPR, park kulturowy, uchwała krajobrazowa)	

G	Ograniczenie zjawiska betonozy w ramach procesów rewitalizacyjnych i jej obecności w przestrzeni publicznej
H	Rewitalizacja przestrzeni i terenów zielonych
I	Rewaloryzacja willi i zdekapitalizowanych zabytków
J	Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych
Kierunek działania 8.	Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym	
A	Prowadzenie wspólnych działań z interesariuszami na rzecz poprawy estetyki i zadbania o wizerunek miasta	
B	Poprawa infrastruktury podwórek i ich zagospodarowania w zakresie utwardzenia, czystości, dodania wiat śmietnikowych, wyodrębnienia miejsc parkingowych	
C	Rozbudowa systemu i infrastruktury gospodarki odpadami, w tym w zakresie dopracowania systemu odbioru odpadów	
D	Prowadzenie działań edukacyjnych w kontekście segregacji śmieci oraz idei gospodarki obiegu zamkniętego	
E	Stworzenie zintegrowanej sektorowej miejskiej polityki mieszkaniowej	
F	Stworzenie efektywnego systemu gospodarowania zasobem komunalnym	
G	Rozwój budownictwa komunalnego, budowa wielorodzinnej zabudowy wraz z modernizacją istniejącego zasobu komunalnego	
H	Aktywne planowanie przestrzenne	
I	Dbłość o ład i porządek przestrzenny	

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych
Kierunek działania 9.	Ochrona środowiska naturalnego	
A	Poprawa jakości powietrza: likwidacja kopciuchów (wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła), przyłączenie do sieci ciepłowniczej	
B	Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych (fotowoltaika, pompy ciepła) oraz obiektach użyteczności publicznej	

C	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania
D	Kontynuacja termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej
E	Poprawa jakości, rozbudowa i remont gminnej sieci wodociągowej
F	Poprawa jakości, rozbudowa i remont gminnej sieci kanalizacyjnej
G	Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
H	Budowa obiektów małej retencji oraz zielono-niebieskiej infrastruktury
I	Zachowanie bioróżnorodności i walorów środowiska przyrodniczego
J	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo
K	Wykorzystanie potencjału ekologicznego rzeki Odry

WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 3.	Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta
Kierunek działania 10.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu	
A	Wykreowanie strefy aktywności gospodarczej	
B	Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej wraz z systemem promocji	
C	Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla nowo wyznaczonych terenów inwestycyjnych	
D	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych	
E	Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu i realizacja funkcji stymulujących przedsiębiorczość	
F	Podnoszenie standardów obsługi inwestora w mieście	
G	Wspieranie, animowanie współpracy oraz wzmacnianie potencjału kapitału ludzkiego na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy	
H	Prowadzenie działań na rzecz ożywienia rynku	
I	Utworzenie nowoczesnej hali targowej	
J	Podjęcie działań mających na celu zapewnienie infrastruktury technicznej i dróg dojazdowych dla terenów inwestycyjnych	

WYMIAR GOSPODARCZY		Cel strategiczny 3.	Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta
Kierunek działania 11.		Marketing terytorialny i promocja Brzegu	
A	Stworzenie rozpoznawalnego produktu promującego Brzeg w formie imprezy rangi mistrzowskiej		
B	Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej oraz gospodarczej		
C	Uczestnictwo w branżowych targach, konferencjach, a także misjach gospodarczych promujących Brzeg i Subregion Brzeski		
D	Rozwijanie funkcji turystycznych		
E	Działanie na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej		

Misja czyli cel nadrzędny działań samorządu	Efektywnie wykorzystujemy posiadane potencjały. Realnie konkurujemy z ośrodkami subregionalnymi i tworzymy przyjazny mieszkańcom ekosystem. Gmina Brzeg miastem klasy średniej, zrewitalizowanych przestrzeni publicznych i wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej.					
Wizja rozwoju	Gmina Brzeg to miejsce o podnoszącym się standardzie życia, poprawiającej się jakości edukacji i dostosowanej do potrzeb ofercie usług publicznych. Aktywnie rewitalizujemy zabytkową tkankę miejską, zasoby dziedzictwa są dumą mieszkańców i magnesem dla turystów, inwestorów oraz osiedlających się mieszkańców. Wykorzystujemy potencjał gospodarczy dzięki poprawiającemu się skomunikowaniu, aktywnej adaptacji do zmian klimatycznych oraz zniwelowaniu zapóźnień cywilizacyjnych.					
Obszary interwencji (obligatoryjne wymiary)	WYMIAR SPOŁECZNY		WYMIAR PRZESTRZENNY		WYMIAR GOSPODARCZY	
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych		Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych		Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta	
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych	Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu	Rewitalizacja przestrzeni publicznych	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu	Marketing terytorialny i promocja Brzegu
	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej dla mieszkańców	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta	Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym	Ochrona środowiska naturalnego		
	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego					
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038, 1834), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. ust. 3. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).	Szczegóły opisano w rozdziale III Obszary strategicznej interwencji ujęcie regionalne					

XI Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników zgodnie z zapisami w rozdziale XII Część wdrożeniowa. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p.	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
Kierunek działania 1.	Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	29,15%	wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 2.	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych	Liczba przeprowadzonych działań aktywizujących środowisko seniorów	0	wzrost	UM Brzeg
Kierunek działania 3.	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej dla mieszkańców	Liczba zorganizowanych imprez przez ośrodki kultury	90	wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 4.	Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta	Liczba działań promujących ofertę sportowo-rekreacyjną	0	wzrost	UM Brzeg
Kierunek działania 5.	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz integracji środowisk lokalnych	0	wzrost	UM Brzeg
Kierunek działania 6.	Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu	Długość ścieżek rowerowych na 100 km ²	10,27	wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 7.	Rewitalizacja przestrzeni publicznych	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeg	0	1	UM Brzeg
Kierunek działania 8.	Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym	Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów	47,7%	wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 9.	Ochrona środowiska naturalnego	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego	0	wzrost	UM Brzeg
Kierunek działania 10.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz ożywienia rynku	0	wzrost	UM Brzeg
Kierunek działania 11.	Marketing terytorialny i promocja Brzegu	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych	0	wzrost	UM Brzeg

XII Część wdrożeniowa

Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust.3. pkt. 8) *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Burmistrz Brzegu przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Brzegu, w uzgodnieniu z Radą Miejską (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Brzegu przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Brzegu i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbujące na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Burmistrz Brzegu.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miasta w Brzegu oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Miasta w Brzegu, Rada Miejska.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Burmistrz Brzegu, Rada Miejska.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Burmistrz Brzegu, przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Brzegu wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miasta.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany minimalnie co trzy lata.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega opracowany katalog wskaźników.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie przeglądu strategicznego w 2030 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.

- Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz uzyskanie informacji o stopniu realizacji założeń.
- Raport ewaluacyjny jest prezentowany Radzie Miejskiej przez Burmistrza Brzegu wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Brzegu.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Brzegu we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta w Brzegu, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Miejskiej w Brzegu.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom zgodnie z regulacjami wewnętrznymi.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. ust. 1. pkt. 9) ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii mają przede wszystkim:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa opolskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), podmiot opracowujący strategię rozwoju zobligowany jest do przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji. Ewaluacja ex-ante przeprowadzana jest przed wdrażaniem strategii. Pozwala ona na ocenę na ile zaplanowana interwencja jest trafna z punktu widzenia potrzeb oraz spójna w zakresie planowanych celów i sposobu ich realizacji. Ten typ ewaluacji pełni istotną rolę i umożliwia dokonanie usprawnień oraz zmian w założeniach i treści strategii. Na potrzeby niniejszej strategii wybrano wariant jakim jest ewaluacja partycypacyjna, która prowadzona była równolegle z procesem tworzeniu dokumentu, a ewaluator uczestniczył w tym procesie od najwcześniejszego etapu. Dzięki uczestnictwu w procesie powstawania strategii, ewaluator jest w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, co znacząco wpływa na możliwość udzielenia przez niego wsparcia w trakcie prac nad dokumentem.

W przypadku ewaluacji ex-ante wyróżnia się cztery podstawowe kryteria:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,
- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Poniżej przedstawiono wnioski z przeprowadzonej ewaluacji ex-ante.

1. Dzięki przeprowadzonemu badaniu ankietowemu oraz stworzonej diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, możliwe było poznanie potrzeb mieszkańców gminy Brzeg oraz problemów i wyzwań, z którymi musi zmierzyć się gmina w najbliższych latach. Ponadto wnioski z analizy pozwoliły na poznanie wewnętrznych potencjałów i szans, dzięki którym miasto może dalej się rozwijać.
2. W strategii przedstawiono trzy cele strategiczne w odniesieniu do wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego, które uszczegóławiają kierunki działania bezpośrednio odnoszące się do wypracowanej wizji gminy. Cele strategiczne oraz kierunki działania podejmowane dla ich osiągnięcia zostały trafnie dobrane i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby mieszkańców. Kierunki działań zostały poszerzone o konkretny zakres, który powinien zostać zrealizowany podczas obowiązywania strategii. Przedstawiony katalog kierunków odnosi się do głównych sił i słabości Brzegu oraz opiera się

na wykorzystaniu możliwości i szans rozwojowych. Powiązanie wizji z celami wskazuje na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala stwierdzić, że założone cele przyczynią się do jej osiągnięcia.

3. W gminie Brzeg wskazuje się na negatywne tendencje związane z ubytkiem liczby ludności (zauważalne jest również zjawisko drenażu mózgów), starzeniem społeczeństwa oraz ujemnym saldem migracji, które świadczyć może o niskiej atrakcyjności Brzegu jako miejsca zamieszkania. Ponad połowa mieszkańców negatywnie ocenia ofertę rozrywkową i spędzania czasu wolnego. W związku z tym gmina Brzeg powinna zadbać o podniesienie jakości życia mieszkańców, stworzenie oferty dostosowanej do różnych grup wiekowych – odpowiedniej do potrzeb osób starszych, ale również atrakcyjnej dla osób młodych. Zdefiniowane w ramach Celu strategicznego 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych, kierunki działania – przyczynią się do pozytywnych zmian we wskazanych kwestiach oraz doprowadzą do poprawy atrakcyjności gminy Brzeg.
4. Zasadność interwencji w ramach Celu strategicznego 2. Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych wynika przede wszystkim z definiowania miasta Brzeg jako miasta tracącego funkcje społeczno-gospodarcze, ale również z możliwych zagrożeń i ze zdiagnozowanych słabych stron miasta. Jako słabą stroną blisko 55% mieszkańców wskazało na niewystarczającą liczbę ścieżek rowerowych, natomiast jako istotne zagrożenie w kwestii środowiska, można wskazać na zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich oraz występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych. Jednakże przewidziane do realizacji zadania nie wynikają tylko ze słabych stron, ale również oparte są o wykorzystanie szans i mocnych stron m.in. współpracy w ramach Subregionu czy posiadaniem przez miasto Brzeg statusu miasta powiatowego i ośrodka subregionalnego, który wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu usług, standardu infrastruktury oraz jakości środowiska. Środowisko stanowi ważny zasób i potencjał gminy, który wpływa na atrakcyjność turystyczną, dlatego też działania na rzecz poprawy jakości i stanu środowiska oraz jego ochrony są uzasadnione. Zadania z zakresu poprawy stanu komunikacyjnego oraz rewitalizacji pozwolą na wzmocnienie spójności przestrzennej miasta, a dodatkowo będą wpływać na cały obszar Subregionu Brzeskiego.
5. Cel strategiczny 3 Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta wskazuje zadania mające na celu poprawę w sektorze gospodarczym poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty oraz zachęt inwestycyjnych i wykorzystaniu szansy jaką jest potencjał inwestycyjny związany z włączeniem do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Promocja i wzmocnienie wizerunku miasta jest szczególnie istotne z uwagi na określanie miasta jako tracącego funkcje

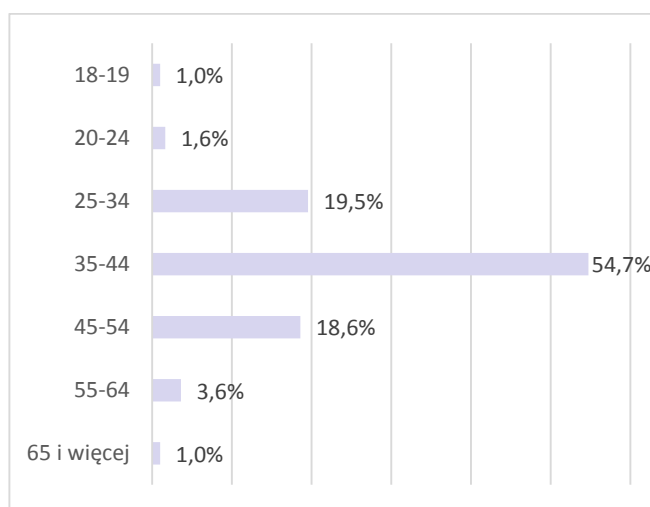
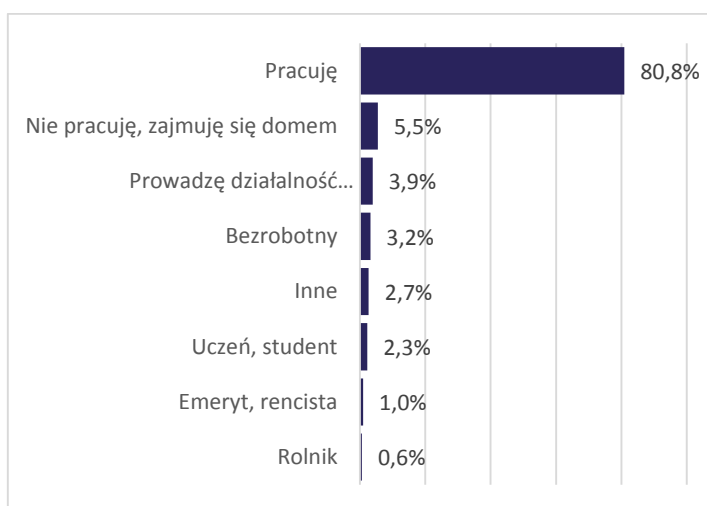
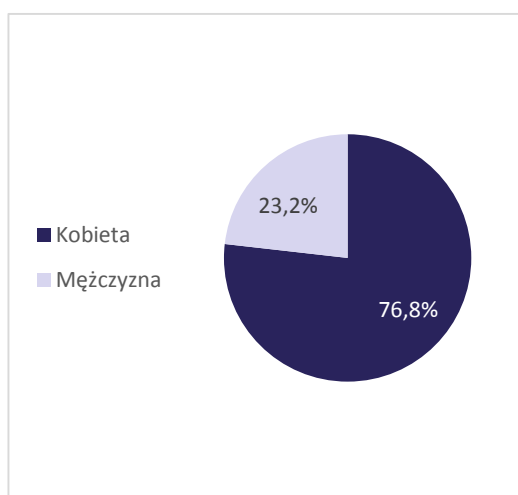
społeczno-gospodarcze, jak również ze względu na rolę i funkcje jakie pełni – status miasta powiatowego, rdzeń Subregionu Brzeskiego.

6. Wskazana logika interwencji, zdefiniowanie i przepisanie odpowiednich kierunków działań do celów umożliwia ich skuteczne osiągnięcie. System realizacji strategii przedstawia oczekiwane rezultaty planowanych kierunków działań, a katalog zaproponowanych wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów stawianych przed strategią.
7. W celu zapewnienia efektywności strategii, do realizacji zaplanowano przede wszystkim takie zadania, które są najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów oraz potrzeb mieszkańców, ale także wykorzystujące posiadane atuty i szanse w otoczeniu. Wskazanie możliwych źródeł finansowania i oczekiwanych rezultatów poszczególnych kierunków, stanowi potwierdzenie, że przyjęte założenia są możliwe do osiągnięcia w trakcie obowiązywania strategii.
8. Strategię cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Kierunki działań zawierają się w trzech głównych celach strategicznych, uwzględniając najważniejsze zagadnienia, problemy i potrzeby, dla których bazę stanowi część diagnostyczna. Uszczegółowienie każdego z kierunków działania poprzez wskazanie zakresu interwencji i rekomendacji wskazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają. Opracowany dokument jest komplementarny i spójny z zapisami dokumentów wyższego rzędu (co wykazano w rozdziale komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi), w szczególności Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”, do której zapisów się odwołuje m.in. przy wskazywaniu obszarów strategicznej interwencji.

Podsumowując można stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy Brzeg została przygotowana poprawnie oraz właściwie definiuje politykę rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku. Zaproponowana logika interwencji jest efektem partycypacji różnych grup interesariuszy i znajduje odzwierciedlenie w zdefiniowanych na etapie diagnostycznym problemach, wyzwaniach, potrzebach mieszkańców jak również potencjałach gminy.

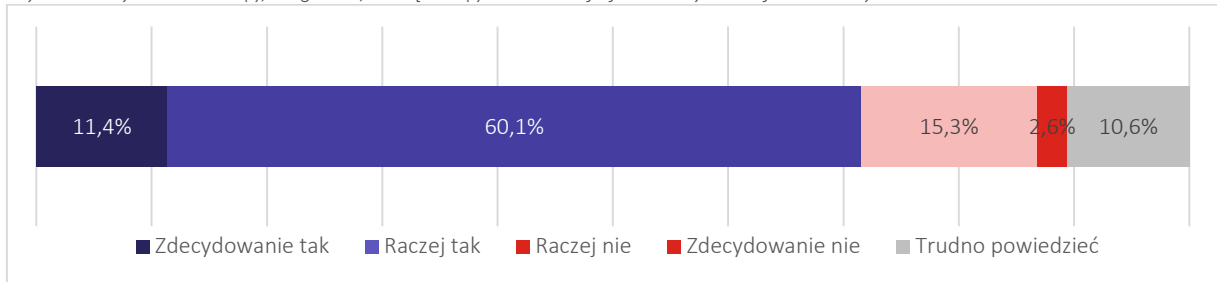
Załącznik nr 1. Wyniki badania mieszkańców oraz diagnoza gminy Brzeg

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gminy miało na celu zidentyfikowanie kluczowych problemów i wyzwań, a także potrzeb mieszkańców. Uzyskane opinie stanowią kluczowy element procesu planowania rozwoju gminy Brzeg. W badaniu wzięło udział 308 mieszkańców gminy Brzeg, a w strukturze respondentów przeważały kobiety. Wśród respondentów najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 35-44 lat. Stosunkowo niski odsetek odpowiedzi – uzyskano u osób poniżej 24 lat oraz powyżej 65 roku życia. Taka struktura odpowiedzi może mieć związek z brakiem zainteresowania sprawami gminy, wśród najmłodszych mieszkańców. Niski, zaledwie 1% odsetek osób w wieku 65 lat i więcej może mieć związek z formą przeprowadzanej ankiety (badanie internetowe) oraz obecnym problemem wykluczenia cyfrowego. W strukturze wykształcenia blisko 63% posiada wykształcenie wyższe. Wśród mieszkańców przeważająca większość to osoby pracujące. Drugą grupą są osoby, które nie pracują, zajmują się domem. Osoby prowadzące własną działalność, stanowią niecałe 4%.

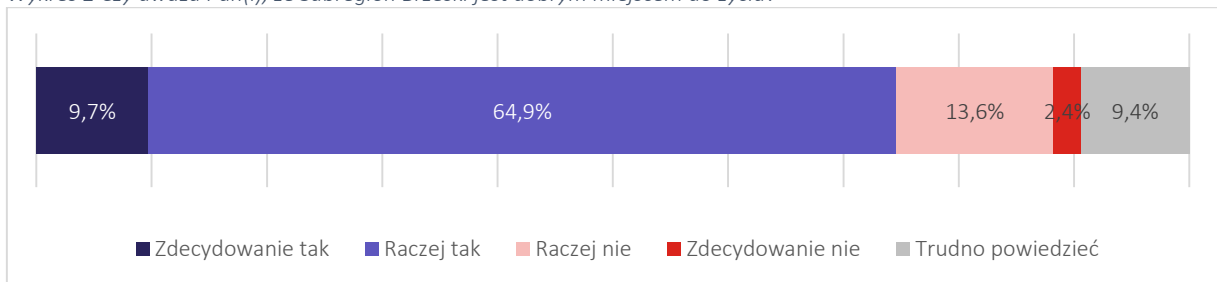
Mieszkańcy zostali zapytani o to, czy gmina Brzeg oraz Subregion Brzeski, w którego skład wchodzi gmina, to dobre miejsce do życia. W obu przypadkach przeważają odpowiedzi pozytywne. Gminę Brzeg jako dobre miejsce do zamieszkania pozytywnie oceniło 71,5% ankietowanych (suma odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak), natomiast Subregion Brzeski nieco więcej – 74,6%. Odsetek oceniających gminę oraz subregion negatywnie, nie przekraczał 20%.

Wykres 1 Czy uważa Pan(i), że gmina, którą Pan(i) zamieszkuje jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

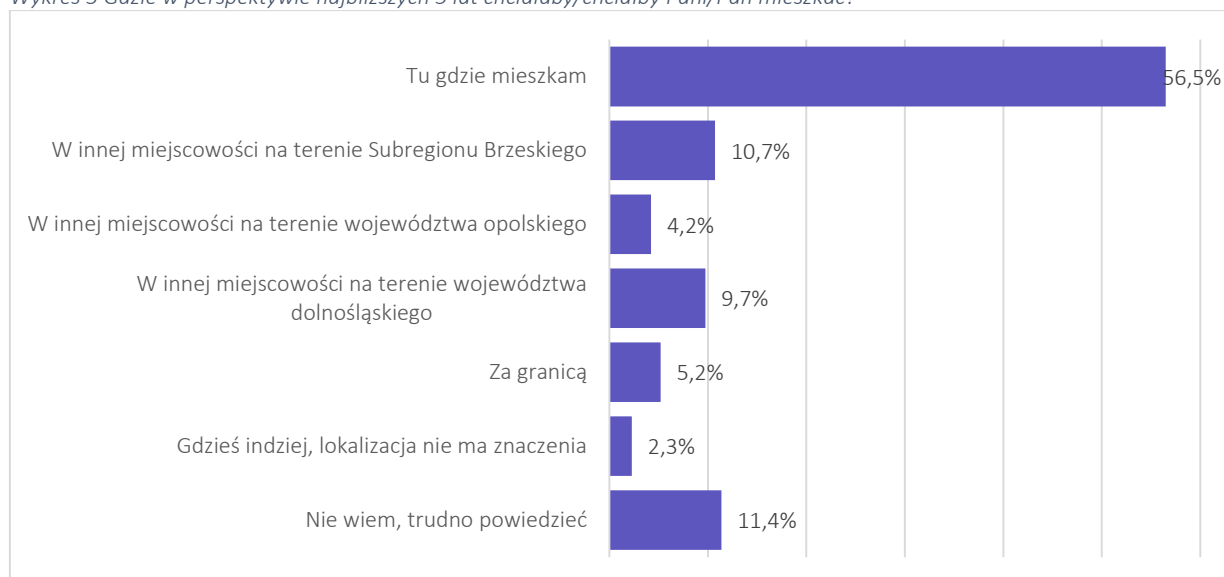
Wykres 2 Czy uważa Pan(i), że Subregion Brzeski jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Deklaracje mieszkańców odnośnie ich planów dotyczących miejsca zamieszkania w pięcioletniej perspektywie czasowej stanowią odbicie ocen gminy jako miejsca do życia. Ponad połowa nadal chciałaby zamieszkiwać w gminie Brzeg. Około 32% ankietowanych chciałoby zmienić miejsce zamieszkania i opuścić gminę, w tym 5,2% rozważa wyjazd za granicę. Co 10 badany miał problem z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie. Przedstawiony rozkład może świadczyć o atrakcyjności Brzegu jako dobrego miejsca zamieszkania, z uwagi na znaczną przewagę deklaracji o chęci pozostania w tym miejscu w najbliższych latach.

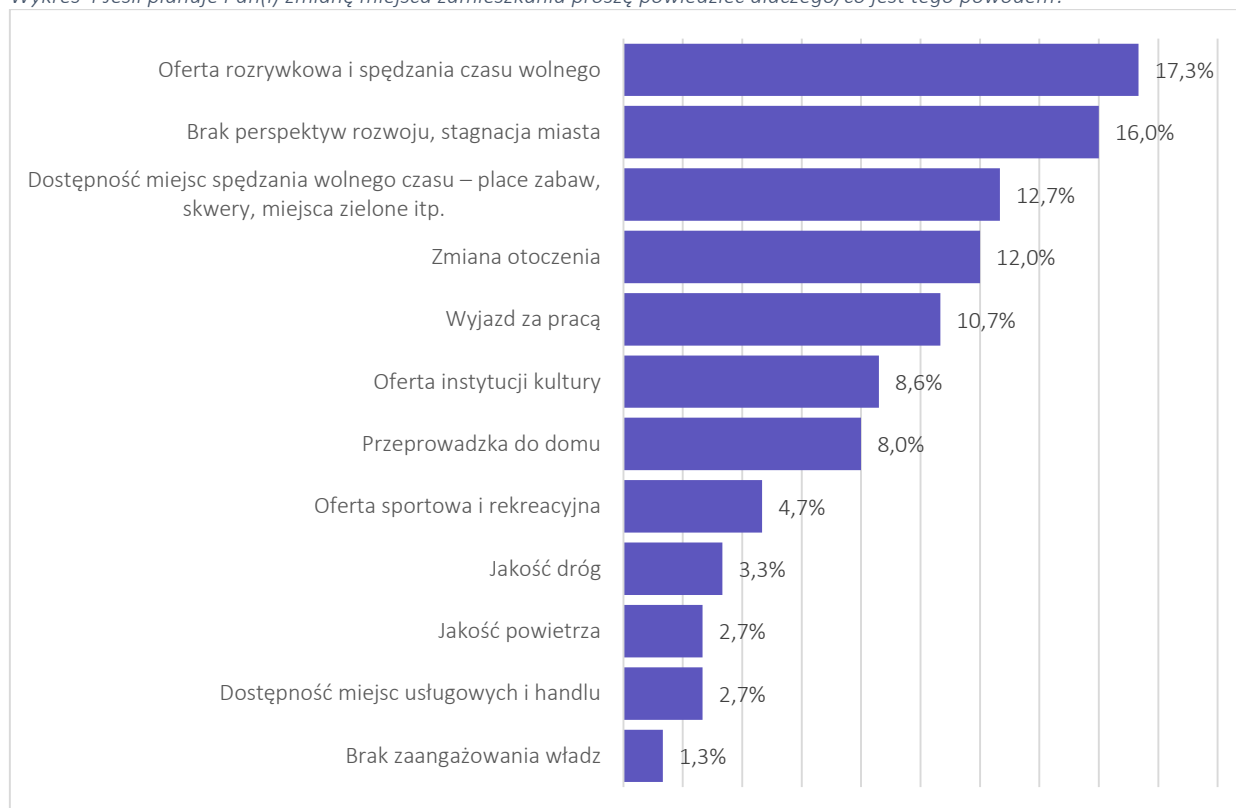
Wykres 3 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Wśród powodów dla których ankietowani rozważają emigrację pojawia się przede wszystkim oferta rozrywkowa i spędzania czasu wolnego (17,3%), a także dostępność tego typu miejsc (12,7%). Brak perspektyw rozwoju, stagnacja miasta (16,0%) również ma związek ze zmianą miejsca zamieszkania. Powodem dla 12% badanych jest chęć zmiany otoczenia.

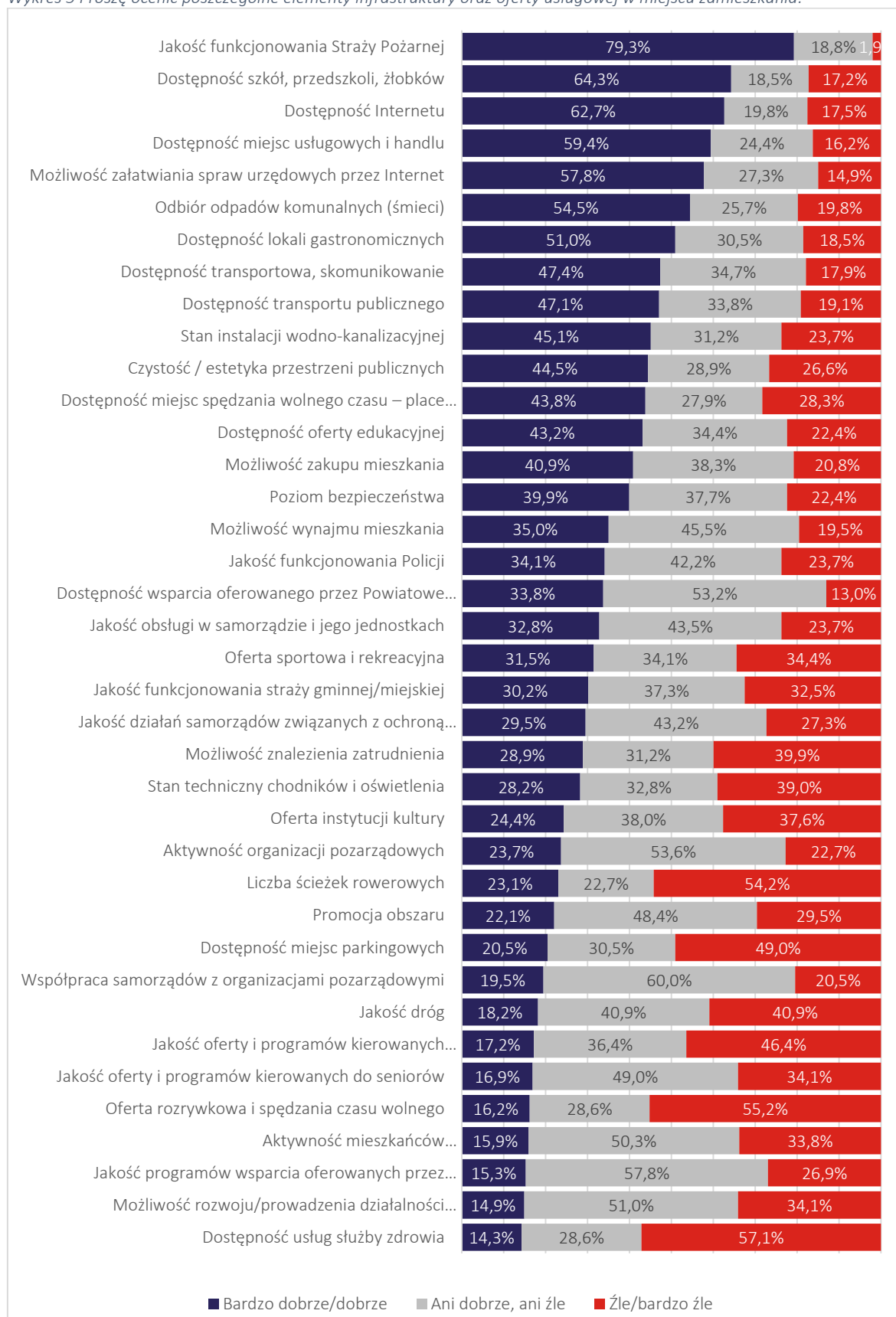
Wykres 4 Jeśli planuje Pan(i) zmianę miejsca zamieszkania proszę powiedzieć dlaczego/co jest tego powodem?

Źródło: opracowanie własne, n=150.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę elementów infrastruktury oraz oferty usługowej w miejscu zamieszkania. Najlepiej została oceniona jakość funkcjonowania Straży Pożarnej – blisko 80% pozytywnych odpowiedzi. Kolejno, największą liczbę wskazań otrzymała: dostępność szkół, przedszkoli i żłobków (około 65%). Ankietowani wskazali również dostępność Internetu (niecałe 63%), co może oznaczać, że w gminie problem wykluczenia cyfrowego nie stanowi dużego zagrożenia. Najgorzej ocenione elementy, będące jednocześnie słabymi stronami gminy Brzeg można definiować jako swoisty wymiar aspiracji wspólnoty lokalnej. Najwyższe negatywne wskazania dotyczyły dostępności usług służby zdrowia – 57,1%, oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego (55,2%) oraz liczby ścieżek rowerowych (54,2%). Mimo że te elementy mają różną rangę, jeden dotyczy podstawowego zabezpieczenia, a drugi jakości życia, obie kwestie są istotne dla mieszkańców. W szczególności, z uwagi na postępujące procesy starzenia społeczeństwa, kwestie dotyczące usług medycznych i ochrony zdrowia powinny ulec poprawie. Inne aspekty, które zostały negatywnie ocenione dotyczą spraw związanych z jakością oferty kierowanej do dzieci i młodzieży oraz infrastruktury drogowej – stanu dróg i dostępności miejsc parkingowych. Niektóre z elementów okazały się być trudne w jednoznacznej ocenie dla respondentów. W przypadku oceny współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi 60% respondentów wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Podobnie było w przypadku oceny jakości programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy – 57,8% wskazań.

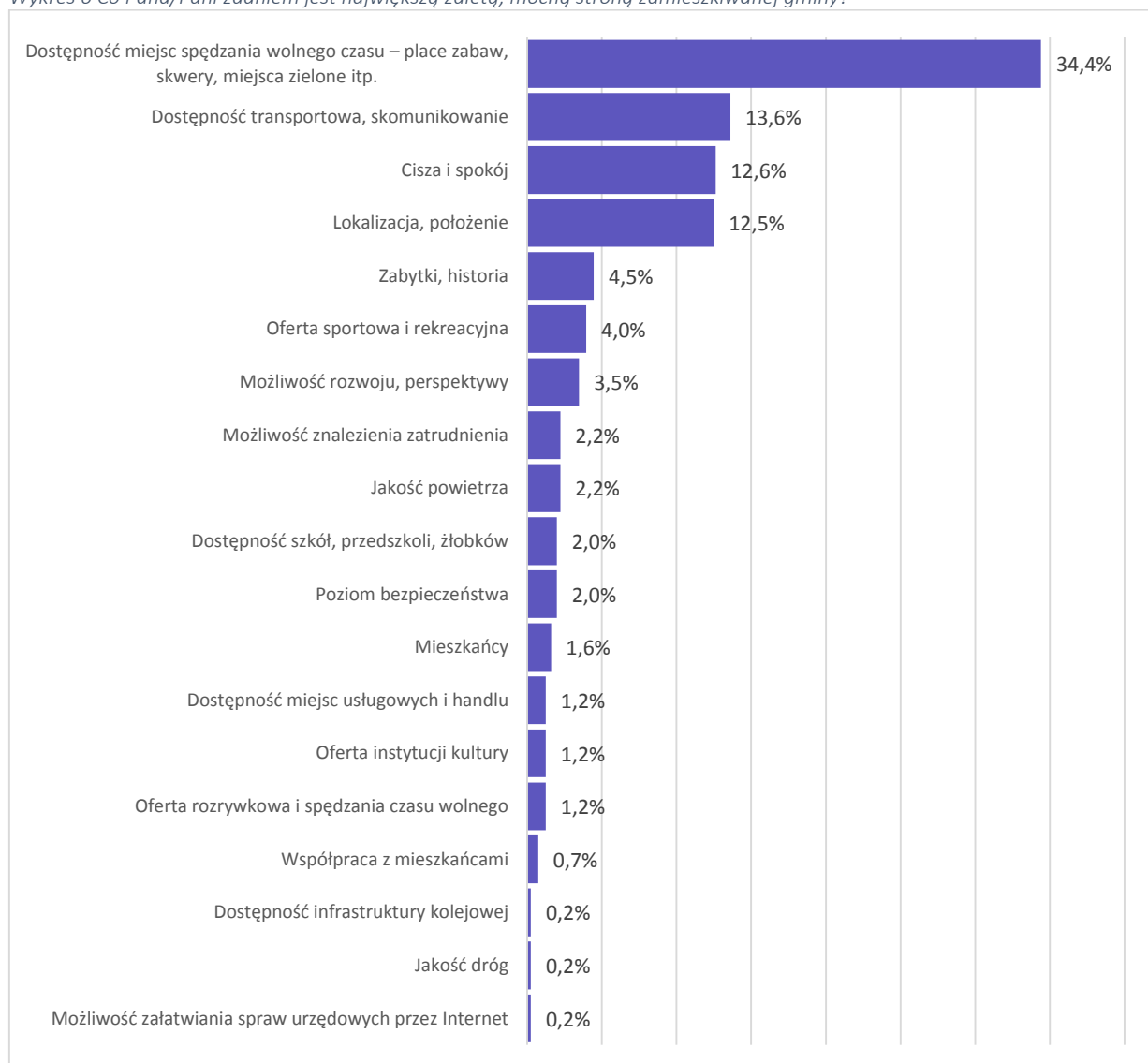
Wykres 5 Proszę ocenić poszczególne elementy infrastruktury oraz oferty usługowej w miejscu zamieszkania:

Źródło: opracowanie własne, n=308.

W dalszej części badania zapytano mieszkańców o mocne i słabe strony zamieszkiwanej gminy. 34,4% ankietowanych jako mocną stronę wskazało dostępność miejsc spędzania wolnego czasu (place zabaw, skwery, miejsca zielone), następnie dostępność transportową i skomunikowanie (13,6%), a także lokalizację i położenie (12,5%). Położenie w strategicznym miejscu, w połowie drogi między Wrocławiem i Opolem jest dużym atutem gminy. Przez jej teren przebiega droga krajowa DK 39, a także magistrala kolejowa, a nieopodal znajduje się węzeł autostrady. Według 12,6% badanych, mocną stroną gminy jest panująca cisza i spokój, która stwarza dobre warunki do zamieszkania.

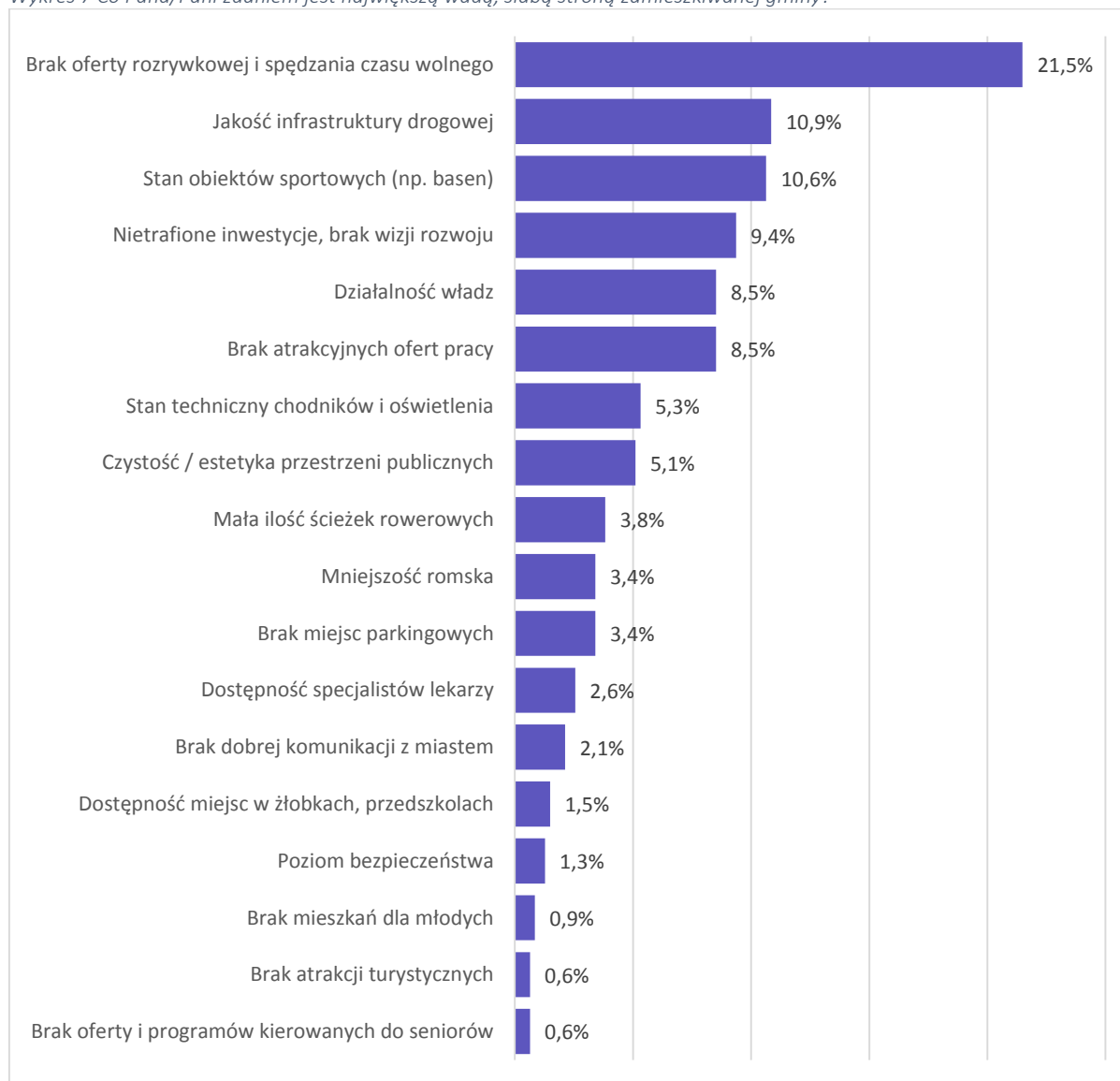
Wykres 6 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną zamieszkiwanej gminy?

Źródło: opracowanie własne, n=404.

Mimo wysoko ocenionej dostępności miejsc i obiektów, w których można byłoby spędzać czas, mieszkańcy jako słabą stronę wskazują na brak odpowiedniej oferty (21,5%). Podobnie odpowiadano w przypadku oceny elementów oferty i infrastruktury w gminie - ofertę rozrywkową i spędzania czasu negatywnie oceniła ponad połowa mieszkańców. Dodatkowo 10,6% wskazało na stan obiektów sportowych. Oceny ankietowanych wskazują na wyraźną potrzebę poprawy w tym aspekcie i zapewnienia mieszkańcom oferty dostosowanej do ich potrzeb i uwzględniającej wszystkie grupy wiekowe, od dzieci po seniorów. Ponadto zastrzeżenia budzi jakość infrastruktury drogowej, jako słabą stronę element ten wskazało blisko 11% respondentów. Ankietowani zwrócili również uwagę na nietrafione inwestycje i brak wizji rozwoju gminy (9,4%).

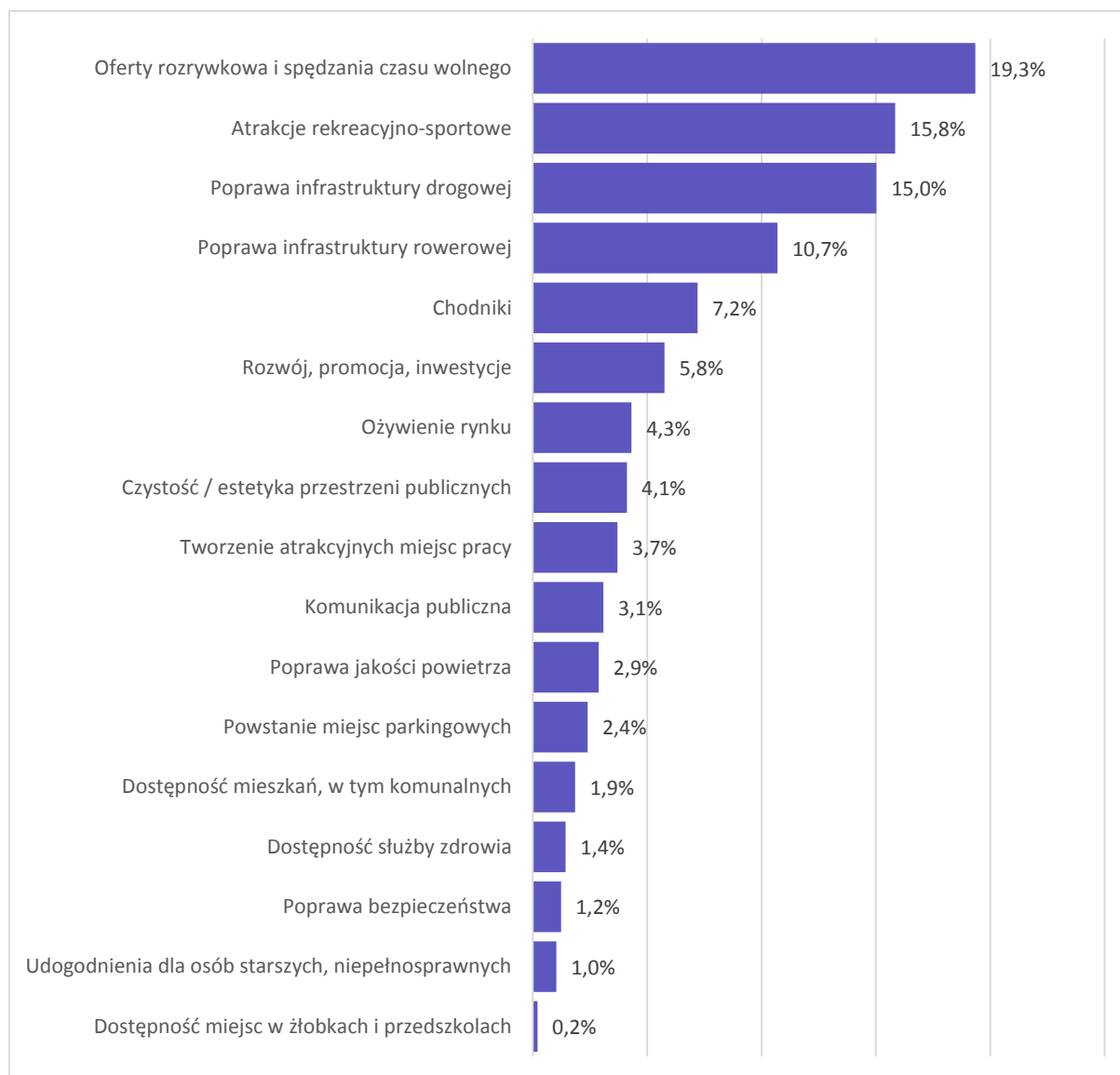
Wykres 7 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną zamieszkiwanej gminy?

Źródło: opracowanie własne, n=470.

Propozycje zmian wskazane przez mieszkańców korespondują z określonymi wcześniej słabymi stronami gminy. Blisko 1/5 ankietowanych wskazuje na potrzebę poprawy oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego, a około 16% na atrakcje rekreacyjno-sportowe. Zapewnienie możliwości spędzania czasu po pracy i dostępność atrakcyjnej oferty, ma wpływ na jakość życia mieszkańców. Inne aspekty, które powinny zostać poprawione dotyczą kwestii infrastruktury – drogowej (15%) oraz rowerowej (10,7%).

Wykres 8 Jakie elementy/oferta zamieszkiwanego obszaru powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w kolejnych latach?

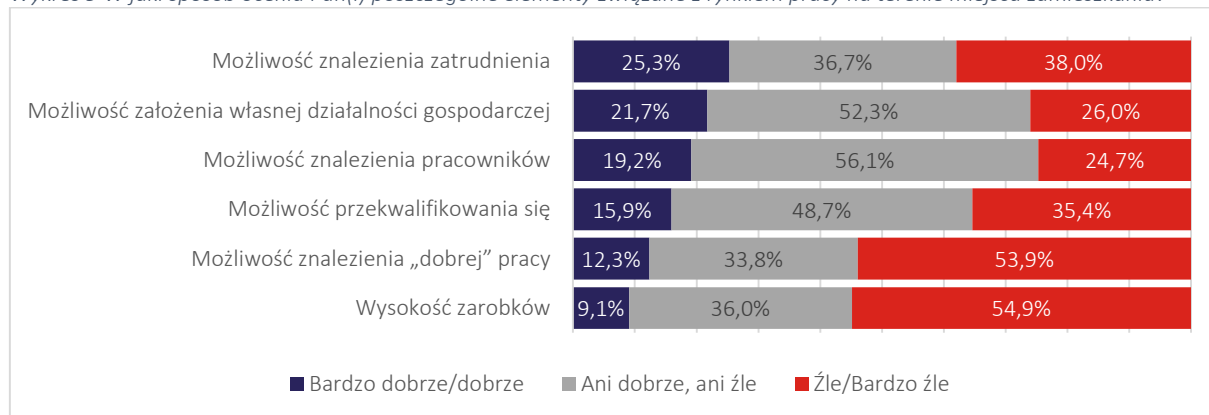

Źródło: opracowanie własne, n=486.

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę poszczególnych elementów związanych z rynkiem pracy. Oceny pozytywne w żadnym z przypadków nie przekroczyły 30%. Najwyższy odsetek wskazań pozytywnych – 25,3% dotyczył możliwości znalezienia zatrudnienia na terenie gminy, a następnie założenia własnej

działalności (21,7%). Ponad połowa ankietowanych oceniła źle/bardzo źle wysokość zarobków oferowanych w gminie Brzeg oraz możliwość znalezienia „dobrej” pracy. Około 56% respondentów miało problem z jednoznaczną oceną aspektu jakim jest możliwość znalezienia pracowników.

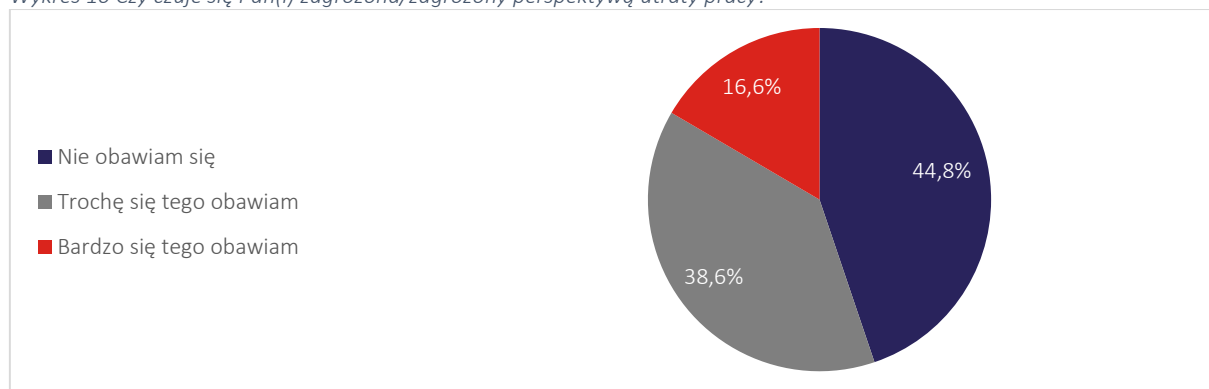
Wykres 9 W jaki sposób ocenia Pan(i) poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie miejsca zamieszkania?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Ponad połowa ankietowanych czuje zagrożenie związane z utratą pracy (w tym blisko 16% bardzo się tego obawia), natomiast 45% z nich nie czuje się zagrożonych z tego powodu. Obawy respondentów są wynikiem przede wszystkim obecnie panującej, niepewnej sytuacji na rynku pracy związanej z pandemią COVID-19.

Wykres 10 Czy czuje się Pan(i) zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy?

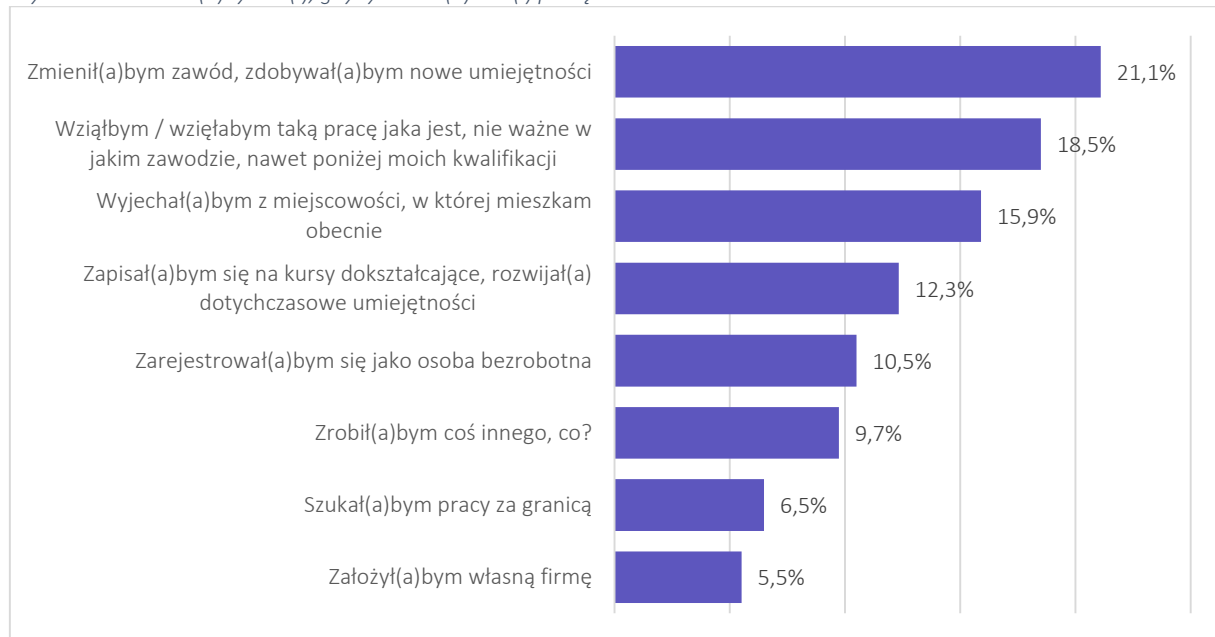

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Respondentów zapytano o to, co zrobiliby gdyby stracili pracę. Struktura odpowiedzi wskazuje na chęć samorozwoju, determinację oraz odwagę w podejmowaniu nowych wyzwań po utracie dotychczasowej pracy. 21,1% respondentów postawiłoby na zmianę zawodu i zdobywanie nowych umiejętności, 12,3% zapisałoby się na kursy doszkalające, a 5,5% chciałoby spróbować

swoich sił prowadząc własną firmę. Ponad 1/5 badanych po utracie pracy zdecydowałaby się na opuszczenie dotychczasowego miejsca zamieszkania oraz szukanie pracy za granicą.

Wykres 11 Co zrobił(a)by Pan(i), gdyby utracił(a) Pan(i) pracę?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Kolejne pytania dotyczyły Subregionu Brzeskiego, w którego skład wchodzi Gmina Brzeg. Na pytanie z czym kojarzy się Subregion Brzeski, ponad 1/5 ankietowanych wskazywało na bogatą historię i zabytki. Gminy wchodzące w skład subregionu działają w ramach partnerstwa samorządów w formie porozumienia, realizują projekty i prowadzą działania mające na celu rozwój całego regionu, dlatego też skojarzenie mieszkańców dotyczące współpracy gmin (16,4%) nie jest zaskoczeniem. Wysoki odsetek odpowiedzi uzyskała również odpowiedź dotycząca niewykorzystanego potencjału subregionu – ponad 13% wskazań.

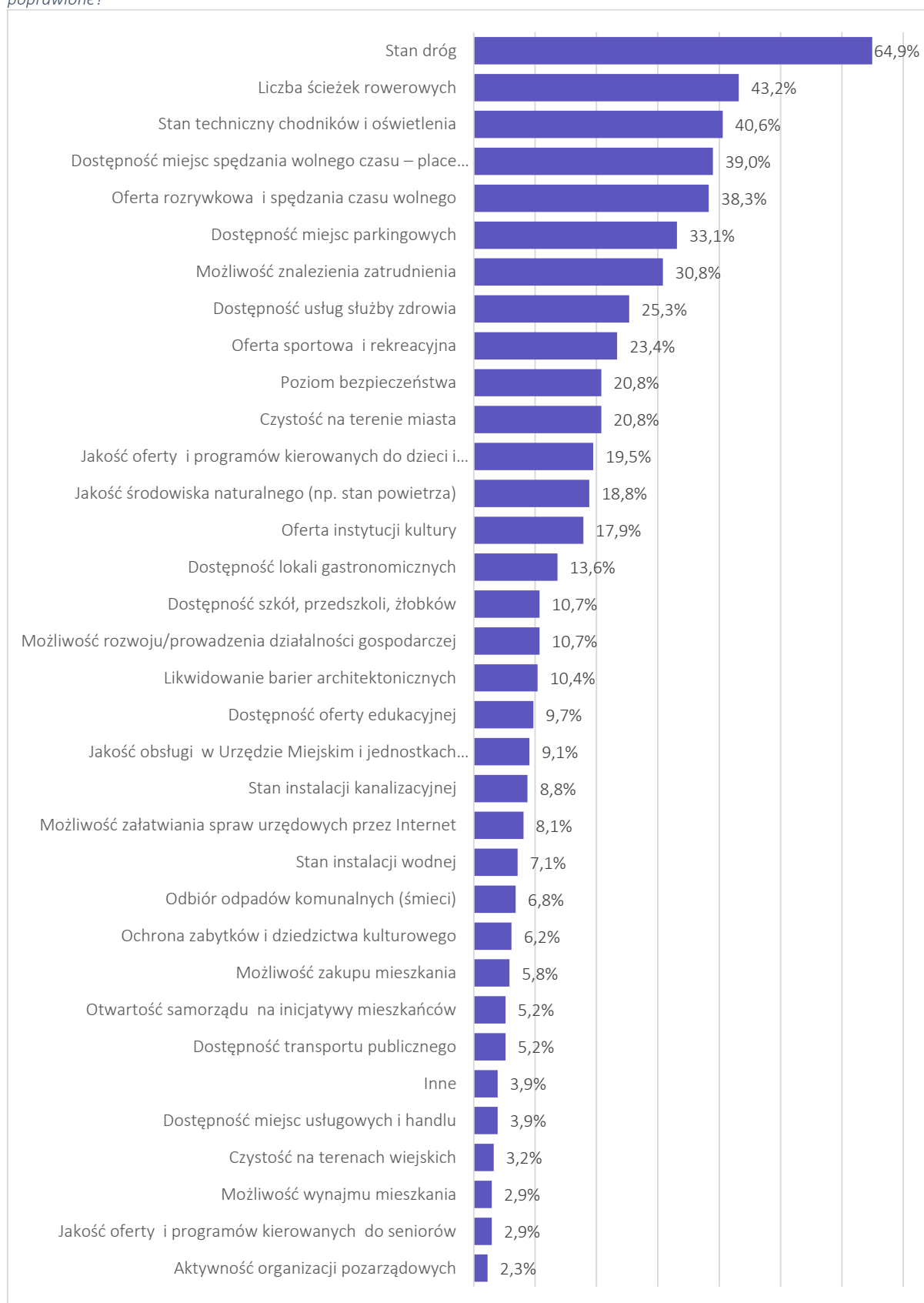
Wykres 12 Z czym kojarzy Ci się Subregion Brzeski?

Źródło: opracowanie własne, n=280.

Jako obszary, które powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności w subregionie, ankietowani wskazują stan dróg (64,9%), liczbę ścieżek rowerowych (43,2%) czy stan technicznych chodników i oświetlenia (40,6%). Istotne znaczenie, podobnie jak w przypadku Gminy Brzeg, ma poprawa dostępności miejsc spędzania wolnego czasu oraz oferty rozrywkowej w całym subregionie. Nie bez znaczenia pozostają kwestie związane z poprawą i zmianą dotyczącą możliwości znalezienia zatrudnienia w Subregionie Brzeskim. (30,8%).

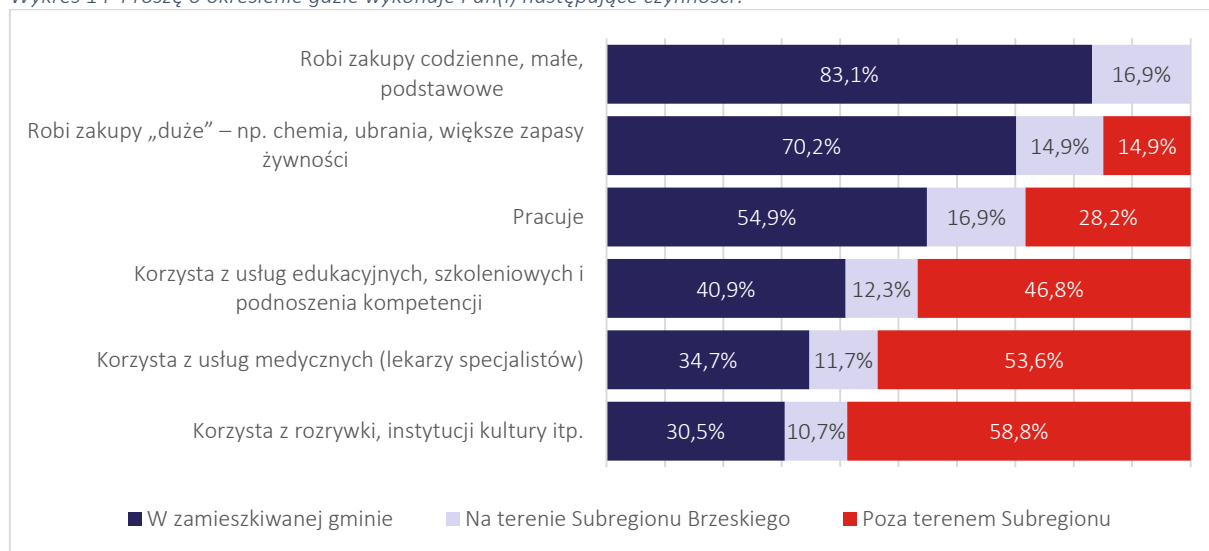
Wykres 13 Proszę wskazać obszary, które w najbliższych 5 latach w Subregionie Brzeskim powinny zostać w pierwszej kolejności poprawione?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Z analizy odpowiedzi respondentów wynika, że Brzeg a także Subregion Brzeski to miejsca gdzie mieszkańcy zaspokajają swoje potrzeby związane przede wszystkim z robieniem zakupów i pracą. Gmina Brzeg nie zaspokaja natomiast potrzeb społeczności lokalnej, związanych z rozrywką (58,8%) czy usługami medycznymi (53,6%), w tym celu mieszkańcy udają się poza teren Subregionu.

Wykres 14 Proszę o określenie gdzie wykonuje Pan(i) następujące czynności?

Źródło: opracowanie własne, n=308.

Załącznik nr 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Brzeg

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągania, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania

skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki przestrzennej w gospodarce wzrasta.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Brzeg

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Natomiast zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces ten toczy się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, regionalnym, a w szczególnych przypadkach także ponadregionalnym (np. krajowym).

Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami oraz zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczo – przemysłowo-składową. Należy przy tym stosować zasady recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”), a więc intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową) i przeciwdziałanie zajmowaniu nowych obszarów pod zabudowę (a więc niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy). Ponadto należy dążyć do racjonalnego kształtowania sieci osadniczej – do spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwartości struktury przestrzennej miejskich jednostek osadniczych oraz uzyskania równowagi terenów zabudowanych i terenów zieleni. Powyższe wpisuje się w zasadę zachowania ładu przestrzennego, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego. Umożliwia ona uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Wiąże się to również z kształtowaniem sieci ekologicznej miasta – korytarzy zapewniających ciągłość obszarów przyrodniczych, zapewnienie właściwej jakości powietrza („przewietrzanie”), przy jednoczesnym wykorzystaniu dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej. Spójność i ciągłość przestrzenna obszarów planistycznych wyznaczanych w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów rozwojowych wymaga wskazania, poszanowania i ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony) przy wyznaczaniu wielofunkcyjnych obszarów rozwoju.

Osobnym zagadnieniem jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich, przy czym należy podkreślić odrębność tych kategorii. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka wiąże się z integracją społeczności poszczególnych osiedli czy kwartałów zabudowy. Natomiast przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę miejską i być magnesem przyciągającym gości z zewnątrz, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może mieć też swój wymiar gospodarczy. Wszystko zależy od umiejętnego określenia programu użytkowego tych przestrzeni, zwłaszcza w obszarze śródmiejskim, tak aby stanowił on skuteczny magnes dla publiczności. Działania te powinny obejmować budowanie tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego, pielęgnowanie tradycji kulturowych regionu,

dbanie o materialną spuściznę historyczną, eksponowanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego, a także zacieśnianie więzi społeczności lokalnych.

Kształtując przestrzeń publiczną należy przede wszystkim pamiętać o ich znaczeniu integracyjnym dla lokalnej społeczności oraz funkcjach symbolicznych (kulturowych). Wskazane jest kierowanie się nowoczesnym paradygmatem miasta przyjaznego ludziom i klimatowi, czyli tzw. „modelowi zielono-niebieskiemu”, a nie „szaremu” (określanego potocznie „betonozą”). Takie podejście pozwala lepiej zaspokoić społeczne potrzeby, przy mniejszych kosztach oraz ułatwia szersze zaangażowanie społeczne. Jednocześnie ważne jest stymulowanie rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału gospodarczego, kadr i zasobów naturalnych, wraz ze wsparciem sektora gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności. Nie należy pomijać rozwoju infrastruktury społecznej – zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien obejmować organizację wydajnej sieci transportowej i opartego na niej zrównoważonego transportu publicznego z uwzględnieniem powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych – powinien zatem odpowiadać pojęciu „zrównoważonej mobilności”, wykraczającemu poza kategorię „zrównoważonego transportu”. Zrównoważony transport obejmuje funkcjonowanie infrastruktury, co jest jednym z głównych zagadnień planistycznych. Jednak zadaniem polityki przestrzennej jest działanie również po stronie popytu, czyli takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, aby w miarę możliwości racjonalizować i minimalizować zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej. Można to robić na różne sposoby, m.in. poprawiając strukturę przestrzeni i dywersyfikując środki transportu. Decydującą rolę odgrywa tu inicjatywa oddolna miast - wiele z nich opracowało aktywne strategie w zakresie zrównoważonej mobilności stanowiącej alternatywę dla samochodów. Wymaga to koordynacji wielu działań, w takich dziedzinach jak planowanie przestrzenne, infrastruktura wraz z systemem opłat, prawo, normowanie, zarządzanie ruchem, transport publiczny, architektura i urbanistyka, bezpieczeństwo oraz współpraca instytucjonalna. Jednym z kluczowych sposobów zaradzenia sytuacjom kryzysowym jest multimodalność. Polega na równoległym skoordynowanym zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiając użytkownikom wykorzystanie więcej niż jednego z nich, podróżowania na wiele sposobów, wieloma trasami. Wymaga to zaprojektowania i wdrożenia spójnego zintegrowanego systemu transportowego z wieloma podsystemami. Wśród nich są podsystemy transportu pieszego i rowerowego. Jednym z działań mających na celu uporządkowanie stanu infrastruktury rowerowej i rowerowych szlaków turystycznych na terenie województwa opolskiego (a tym samym na terenie

Brzegu), które można wskazać jest „Opolskie na rowery - przygotowanie i realizacja koncepcji rozwoju ścieżek rowerowych w województwie opolskim wraz z kampanią edukacyjną”.

Polem zainteresowania polityki przestrzennej powinno być również usprawnianie systemu zarządzania infrastrukturą i innymi komponentami przestrzeni. Pojęcie „inteligentnego miasta” („smart city”) jest względnie nowe, ale weszło już do powszechnego obiegu. W dzisiejszym podejściu, miasto inteligentne wykorzystuje potencjał ludzki i technologiczny do swojego zrównoważonego rozwoju. Kluczową rolę w ich rozwoju przejmują obywatele. W smart cities mieszkańcy zaczynają współtworzyć swoje miasta, a znaczącą rolę odgrywają projekty o charakterze społecznym: równościowe, z zakresu inkluzji społecznej, dostępnego kosztowo budownictwa, itp.

Rolą samorządów miejskich staje się więc tworzenie przestrzeni do wykorzystania potencjału obywateli zarówno przez zachęcanie mieszkańców do korzystania z nowoczesnych technologii, jak również umożliwienie im tworzenia własnych innowacyjnych rozwiązań społecznych i z zakresu zarządzania miastem. Współczesne inteligentne miasto jest przede wszystkim przyjazne, oferuje mieszkańcom wysoki komfort życia – mieszkania, pracy, załatwiania codziennych spraw, wypoczynku i udziału w kulturze. To miasto sprzyjające nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji między ludźmi.

Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym polityka przestrzenna gminy Brzeg powinna wzmacniać rolę miasta jako ośrodka obsługi dla położonych wokół mniejszych miejscowości. Jest to tradycyjna funkcja miasta powiatowego, ale we współczesnym świecie może być wzmacniana a jej granice poszerzane, dzięki odpowiedniej polityce i działaniom władz, m.in. oferowaniu atrakcyjnych usług lub funkcji społecznych.

Definiowanie Brzegu jako rdzenia ośrodka subregionalnego (do którego przynależy również Gmina Lubsza, Gmina Olszanka, Gmina Grodków, Gmina Skarbimierz oraz Powiat Brzeski) przekłada się na zmianę w jego funkcjonowaniu. Dawniej obszar funkcjonalny miasta był zdominowany funkcją rolniczą, obecnie cechuje się rozwijającymi, nowymi, pozarolniczymi funkcjami, wymagającymi godzenia wysokich walorów przestrzeni z potrzebami nowoczesnego przemysłu, osadnictwa i rolnictwa. Miasto stanowi centrum społeczno-gospodarcze i kulturalne całego powiatu. Jako obszar o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju i intensyfikacji zagospodarowania, wymaga znacznego wysiłku inwestycyjnego w infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe do węzłów autostradowych) i techniczną (uzbrajanie terenów) przy jednoczesnym usuwaniu barier i godzeniu konfliktów przestrzennych.

Wymiar regionalny

W wymiarze regionalnym województwa opolskiego Brzeg stanowi jedno z największych miast, a zarazem ośrodek o znaczeniu subregionalnym. Lokalizacja na granicy regionów i status największego ośrodka miejskiego pomiędzy Wrocławiem i Opolem (dobre skomunikowanie drogowe i kolejowe), a także Oława, tworzą dużą szansę rozwojową dla Brzegu.

Poza korzystnym położeniem pod względem komunikacyjnym (drogi krajowe 39 i 94, magistrała kolejowa Wrocław-Nysa). Istotne jest także położenie nad Odrą – rzeką o znaczeniu krajowym, co jednocześnie przekłada się na możliwość rozwoju turystyki aktywnej. Inne potencjalne pola rozwoju polityki aktywnej to: bogactwo dziedzictwa kultury materialnej i historia regionu (m.in. Zamek Piastów Śląskich, brzeskie kościoły św. Mikołaja i Podwyższenia Krzyża Świętego) oraz obecność obszaru Natura 2000.

Potencjał inwestycyjny gminy związany jest z dobrym usytuowaniem miasta oraz terenami inwestycyjnymi, które włączone są do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Invest-Park .

Strategicznym celem polityki przestrzennej na szczeblu regionalnym jest wpisanie się w wytyczne dla województwa opolskiego, czyli kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu. Cel ten osiągnąć należy w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju – polegającą na prowadzeniu rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – tak obecnych, jak i przyszłych pokoleń.

Kluczowe są działania związane z funkcjonowaniem Subregionu Brzeskiego. Brzeg powinien dążyć do wzmocnienia swojej roli jako lidera Subregionu. Trwałość działań i funkcjonująca współpraca w ramach partnerów tworzących Subregion Brzeski, dominacja podejścia koncyliacyjnego, umiejętne szukanie wspólnych mianowników w działaniach o charakterze zintegrowanym, traktowanie subregionu jako wspólnej płaszczyzny do działania i rozwoju pozwolą mu rozwijać się dla wspólnej korzyści wszystkich partnerów.

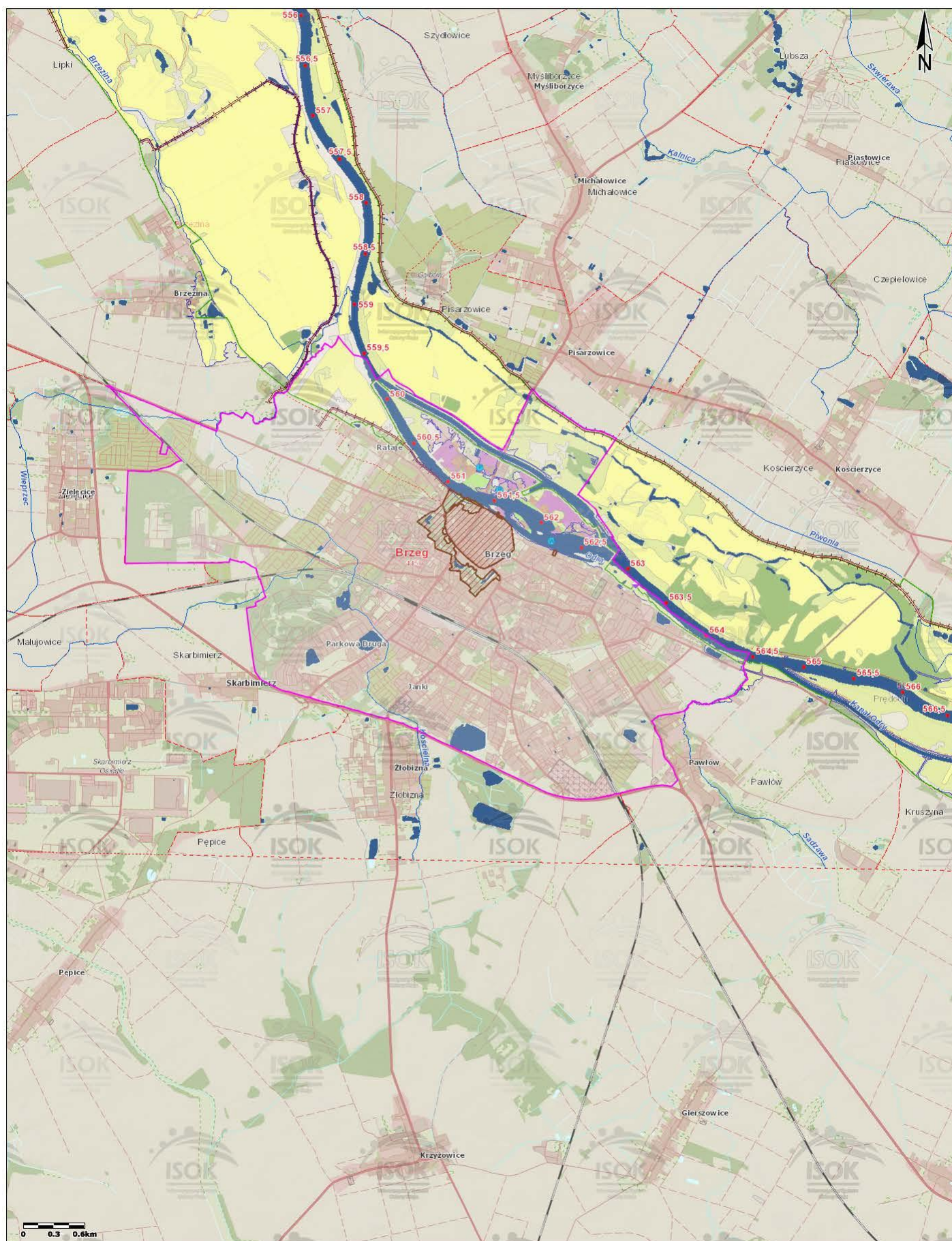
Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

Mapa:

Mapy ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

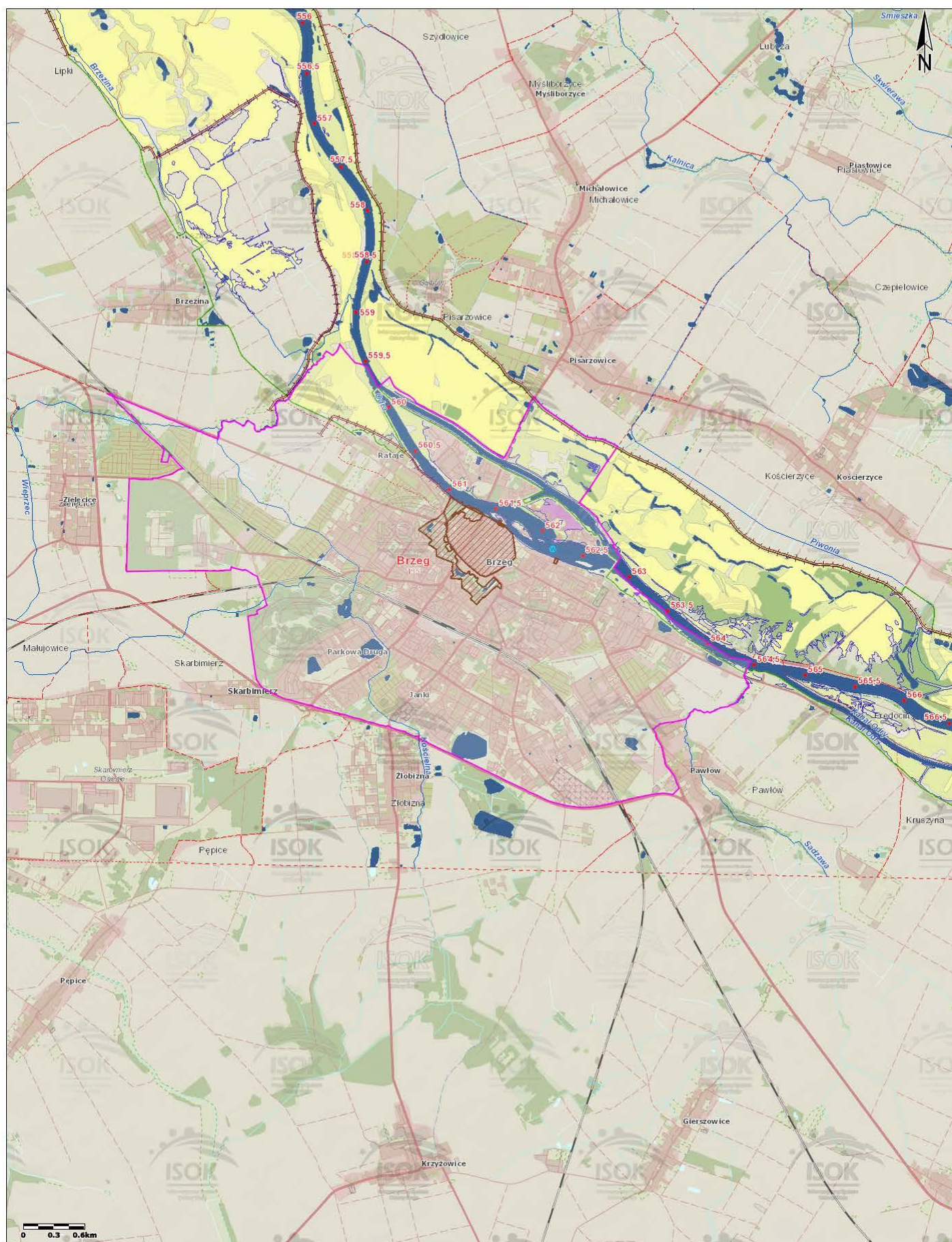
© 2019 Wody Polskie. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Mapa:

Mapy ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

© 2019 Wody Polskie, Wszystkie prawa zastrzeżone.

Mapy zagrożenia powodziowego

© 2019 Wody Polskie, Wszystkie prawa zastrzeżone.

Mapy zagrożenia powodziowego

© 2019 Wody Polskie, Wszystkie prawa zastrzeżone.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

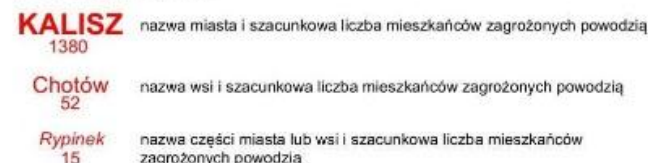
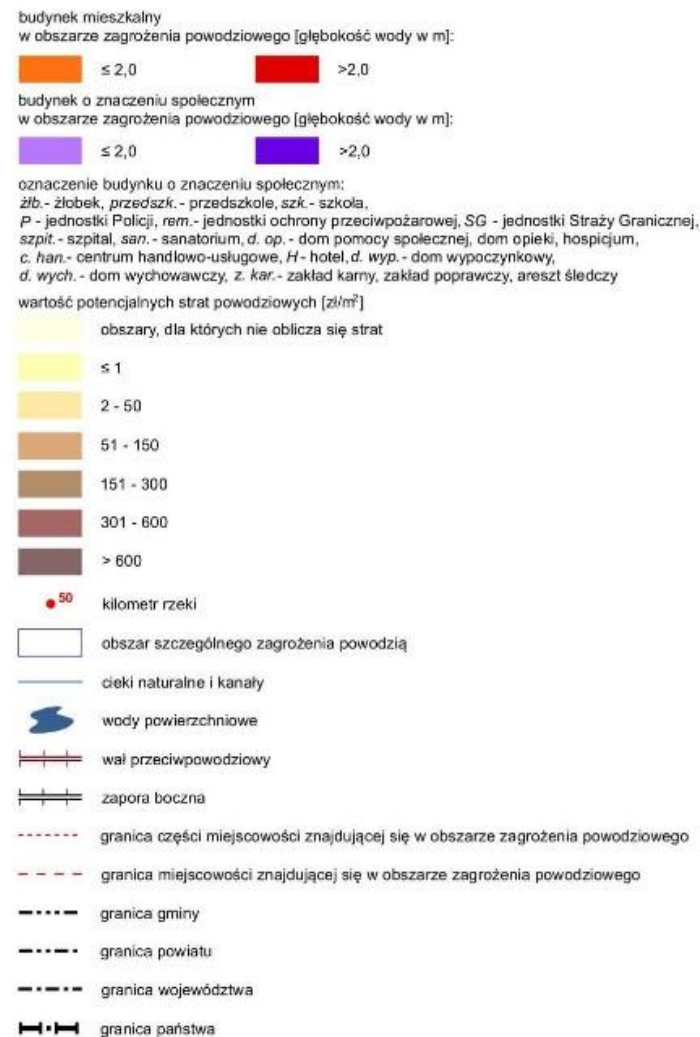

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030

Brzeg, 2022

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

I. Przedmiot i zakres opracowania	5
II. Cel i zakres merytoryczny opracowania	6
III. Zakres prognozy	6
IV. Metody pracy i materiały źródłowe	8
V. Opis projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 oraz główne cele i kierunki działań	8
5.1. Zawartość Strategii Rozwoju	8
5.2. Założenia Strategii rozwoju	10
5.3. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	11
VI. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji	17
6.1. Krótka charakterystyka gminy	17
6.2. Funkcja wiodąca Miasta	18
6.3. Stosunki zewnętrzne	18
6.4. Demografia	19
6.5. Edukacja i kultura	19
6.6. Pomoc społeczna	20
6.7. Rynek pracy	21
6.8. Finanse samorządowe	21
6.9. Turystyka	22
6.10. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska	23
6.11. Istniejący stan środowiska	24
6.11.1. Klimat	24
6.11.2. Jakość powietrza	26
6.11.3. Wody	31
6.11.4. Hałas	34
6.11.5. Zasoby przyrodnicze	37
VII. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu	44
VIII. Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Miasta Brzeg na wybrane elementy środowiska	60
8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko	60
8.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody	61
8.3. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	61
8.4. Ludzie	63
8.5. Powietrze atmosferyczne	63
8.6. Klimat	64
8.7. Zabytki oraz dobra materialne	66
8.8. Zasoby naturalne	67

8.9.	Wody	67
8.10.	Krajobraz i powierzchnia ziemi.....	69
8.11.	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	70
IX.	Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	72
X.	Propozycja działań alternatywnych	76
XI.	Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne	76
XII.	Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju	77
XIII.	Podsumowanie i wnioski	79
XIV.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	80
XV.	Zestawienie tabel oraz rysunków	85

I. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029).

Zgodnie z zapisami art. 46 Ustawy OOS, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOS przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOS, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

II. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

III. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;

5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z nie dostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu (pismo znak: WOOŚ.411.3.18.2021.MO) oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Opolu (pismo znak: NZ.9022.1.142.2021.MKK).

IV. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

V. Opis projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 oraz główne cele i kierunki działań

5.1. Zawartość Strategii Rozwoju

Projekt Strategii rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 składa się z następujących elementów:

- Wstęp;
- Podstawy prawne, uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne;
- Wizja rozwoju Gminy Brzeg;
- Misja samorządu lokalnego;
- Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- Planowane rezultaty;
- Wdrażanie.

We wstępie przedstawiono cel tworzenia Strategii oraz jej ogólny opis.

Diagnozę zamieszczoną w Strategii przeprowadzono dwuetapowo. W pierwszej fazie prac diagnostycznych wykorzystano analizę informacji zawartych w źródłach zastanych tzw. wtórnych. Analizie poddawane były dane statystyczne zawarte w dokumentach kontekstowych, raportach, strategiach i ogólnodostępnych opracowaniach oraz danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy itp. Zebrany materiał selekcjonowany był pod kątem jakości i rzetelności. Dopiero po wyselekcjonowaniu wiarygodnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza *desk research*.

W ramach diagnozy gminy Brzeg, na potrzeby opracowania dokumentu, przeprowadzono badania społeczne o charakterze sondażowym, którym objęci byli mieszkańcy analizowanego obszaru. Celem

badania było uzyskanie wiedzy na temat kondycji społecznej gminy oraz postrzegania kluczowych elementów rozwoju gminy.

Specyfika uwarunkowań organizacyjnych, instytucjonalnych i przestrzennych miasta wymaga dostosowywania obszarów planowania strategicznego do specyfiki potrzeb i możliwości odnoszących się do współpracy samorządów. Zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie planowania strategicznego i przepisami ustawy o samorządzie gminnym wyodrębniono trzy obszary planowania zbieżne z wymiarami: społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Analiza SWOT przeprowadzona w ramach opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030* koncertowała się na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji oraz opinii, uzyskanych zarówno metodą eksploracji źródeł wtórnych, jak i w ramach badań sondażowych. W ramach poszczególnych pól analizy wyodrębniono:

- Czynniki wewnętrzne pozytywne – mocne strony: działalność i zasoby gminy, doświadczenie, wymiar organizacyjny, techniczny, instytucjonalny, wszystko to, co pozwala oczekiwać rozwoju gminy, cechy, które wyróżniają analizowany obszar od innych jednostek i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną;
- Czynniki wewnętrzne negatywne – słabe strony: będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów;
- Czynniki zewnętrzne pozytywne – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;
- Czynniki zewnętrzne negatywne – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla gminy Brzeg, mogącą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

Kluczowe założenia rozwojowe zostały opracowane w ramach prac eksperckich w odniesieniu do wyodrębnionych uprzednio domen planowania strategicznego. W odniesieniu do misji i wizji zdefiniowano cele strategiczne. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań – ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji wizji gminy Brzeg. Cele strategiczne wyznaczają też precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania działań, które mają być implementowane w ramach planu strategicznego. Ważne jest, że na etapie definiowania celów strategicznych wyodrębnia się szczegółową zawartość domen planowania strategicznego – ma to na celu klarowną demarkację pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Podstawową treścią Strategii jako programu rozwoju było uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych

do każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych zawierają rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii zasobów.

W ostatnim etapie strategii określono system wdrażania dokumentu, w tym metod monitoringu skuteczności osiągania celów wypracowanych na etapie planowania. Kluczowe było zdefiniowanie struktur wdrażania strategii oraz mechanizmów ewaluacji. System monitoringu i ewaluacji uwzględnia specyfikę działania miasta. Na potrzeby projektowanych procedur wykorzystano najlepsze praktyki w zakresie ewaluacji strategicznej.

5.2. Założenia Strategii rozwoju

Misja samorządu lokalnego to element, który w swojej istocie stanowi zasadę działania określającą główne wartości w odniesieniu do wyznaczonych celów strategicznych i kierunków działań, jakie zostały przyjęte do realizacji w perspektywie roku 2030. Misja wyznacza najważniejsze zamierzenia Gminy Brzeg, które koncentrują się w przede wszystkim na zapewnieniu równowagi pomiędzy potrzebami i aspiracjami mieszkańców, oczekiwaniami lokalnej gospodarki i turystów oraz utrzymaniem wysokiej jakości warunków naturalnych i środowiskowych. Można stwierdzić, że misja to nadrzędny cel przyświecający procesowi rozwoju gminy Brzeg na najbliższą dekadę. Misję gminy Brzeg określić można zatem następująco:

Misją lokalnego samorządu jest kreowanie rozwoju w oparciu o poszanowanie potrzeb wszystkich mieszkańców, uwzględnienie interesów lokalnych przedsiębiorców, tworzenie warunków rozwoju turystyki i towarzyszącej jej infrastruktury, z jednoczesnym wzmacnianiem poczucia tożsamości lokalnej, kultury i tradycji oraz ochroną wartości przyrodniczych.

Biorąc pod uwagę treść zawartą w Misji Gminy Brzeg, podkreślić należy uwzględnienie w centrum koncepcji rozwojowej potrzeb mieszkańców, którzy z mocy prawa tworzą wspólnotę samorządową. Istotą rozwoju gminy Brzeg, w kolejnych latach, będzie zatem zrównoważony rozwój, oparty na zasobach społeczności lokalnej, przedsiębiorcach, lokalnej kulturze i przyrodzie. Jednocześnie ze względu na swą specyfikę i historię, Brzeg będzie także miejscem przyjaznym turystom. Prezentowana perspektywa uwzględnia także prowadzenie rozwoju i inwestycji, z uwzględnieniem zróżnicowania terytorialnego Brzegu.

Sformułowane cele strategiczne odnoszą się do poszczególnych wymiarów/obszarów interwencji. Kluczowe jest umocowanie ich w narracji określającej problemy oraz zasoby endogeniczne, które

wskazują na realność planowanej zmiany oraz, co najważniejsze, przedstawiają logikę interwencji, której źródła tkwią w rzetelnej diagnozie deficytów oraz potencjałów gminy Brzeg.

CELE STRATEGICZNE		
SPOŁECZNY	PRZESTRZENNY	GOSPODARCZY
1 Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych	2 Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych	3 Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta

5.3. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Strategia Rozwoju Gminy Brzeg jest spójna z ustaleniami nadrzędnych dokumentów planistycznych, w szczególności tych na poziomie krajowym i regionalnym. Poniżej wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Katalog dokumentów uzupełniony został o dokumenty lokalne, które wpisują się w założenia planistyczne *Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030* oraz są w jej ramach koordynowane jako poszczególne polityki i plany na poziomie gminy. Istotne, z punktu widzenia tworzenia strategii, jest odniesienie do zdefiniowanych w strategii województwa obszarów strategicznej interwencji, ponieważ tworzą one płaszczyznę do rozwoju gminy w konkretnych obszarach tematycznych. W rozdziale „OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy” zaprezentowano OSI, w które wpisuje się gmina Brzeg.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony;
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg;

- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brzeg na lata 2016 – 2023.

Szczególnie istotne jest odwołanie się do konkretnych zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”, ze względu na jej kluczowy charakter w wymiarze regionalnym i przełożenie na dostępność środków finansowych, w ramach projektowanego Regionalnego Programu Operacyjnego. Strategia rozwoju województwa opolskiego wskazuje 3 cele strategiczne oraz cele operacyjne i kierunki działań, które przyczynią się do osiągnięcia wizji rozwoju, przedstawionej w strategii wojewódzkiej. Według strategii „Opolskie 2030”, województwo opolskie jest regionem: odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, przyjaznym dla mieszkańca, sprawnie zarządzanym i jednocześnie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni. Warto przywołać dedykowane im cele operacyjne.

Cel strategiczny 1 : Człowiek i relacje - mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę

- Trwałe więzi społeczne
- Wykwalifikowani mieszkańcy
- Rozwinięte i dostępne usługi
- Bezpieczny region

Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój - środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi

- Opolskie zeroemisyjne
- Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami
- Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe

Cel strategiczny 3: Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu

- Gospodarka otwarta na współpracę
- Silne branże
- Region dostępny komunikacyjnie
- Ceniona marka regionu

W przypadku gminy Brzeg, istotne jest również odniesienie się do dokumentów, które wskazuje ustawa Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 624, 784), mianowicie: plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym i mapy zagrożenia powodziowego, a także plan przeciwdziałania skutkom suszy. Dokumenty te są ważne

w procesie gospodarowania wodami i ich zapisy powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju gminy. Poniżej nawiązano do zapisów tych dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych gminy Brzeg.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Plan gospodarowania wodami to główny dokument planistyczny dotyczący gospodarowania wodami, jest podstawą do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych na obszarze dorzecza. Dodatkowo służy koordynowaniu działań, których celem jest poprawa stanu zasobów wodnych, poprawa możliwości korzystania z wód czy zmniejszenie ilości substancji wprowadzonych do wód i do ziemi, które mogą negatywnie oddziaływać na wody. Źródła Odry znajdują się w Górach Odrzańskich w Czechach, natomiast rzeka ta uchodzi do Zalewu Szczecińskiego. W odcinku źródłowym Odra jest rzeką górską, po czym przechodzi w ciek o charakterze wyżynnym, a następnie nizinny.

Poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd), zlokalizowanych w granicach administracyjnych gminy Brzeg.

Tabela 1. Charakterystyka JCWP występujących na terenie gminy Brzeg

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLRW6000 17133269	Śmieszka	Naturalna część wód	Dobry i powyżej dobrego	PSD_sr	niezagrożona
PLRW6000 2113337	Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia	Silnie zmieniona część wód	Dobry i powyżej dobrego	PSD	zagrożona
PLRW6000 0133469	Kanał Psarski Potok - przerzut wody z Nysy Kłodzkiej do Oławy	Silnie zmieniona część wód	Dobry i powyżej dobrego	dobry	zagrożona
PLRW6000 171331149	Sadzawa	Naturalna część wód	Poniżej dobrego	PSD	zagrożona

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Brzeg na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPd występujących na terenie gminy Brzeg

Numer JCWPd	Ogólna ocena stanu	Cel dla stanu chemicznego	Wyznaczony cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW6000109	dobry	dobry	Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego	niezagrożona

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Brzeg na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Wśród działań podstawowych dla poszczególnych cieków na terenie Gminy Brzeg, wskazuje się:

Sadzawa

- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Kościełna

- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Śmieszka

- regularny wywóz nieczystości płynnych

Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia

- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Brzeg
- modernizacja oczyszczalni ścieków Brzeg
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Dla jednolitych części wód podziemnych występujących w Brzegu przewidziano działanie jakim jest coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Nadrzędnym celem PZRP jest „ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej”.

Brzeg znajduje się w regionie wodnym Środkowej Odry, ze zlewnią planistyczną we Wrocławiu. W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym Gmina Brzeg wpisuje się w obszar problemowy: Odra-Brzeg. Typ powodzi, której wystąpienie jest najbardziej prawdopodobne na tym terenie, to Typ A11 - powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania. Poziom ryzyka powodziowego w Gminie Brzeg oszacowano jako wysoki. Zagrożenie powodziowe na terenie miasta wynika głównie z lokalizacji obiektów przemysłowych, oczyszczalni ścieków i zabudowy mieszkaniowej na obszarze pomiędzy Odrą a kanałem Odry, przebiegającym od strony północno-wschodniej.

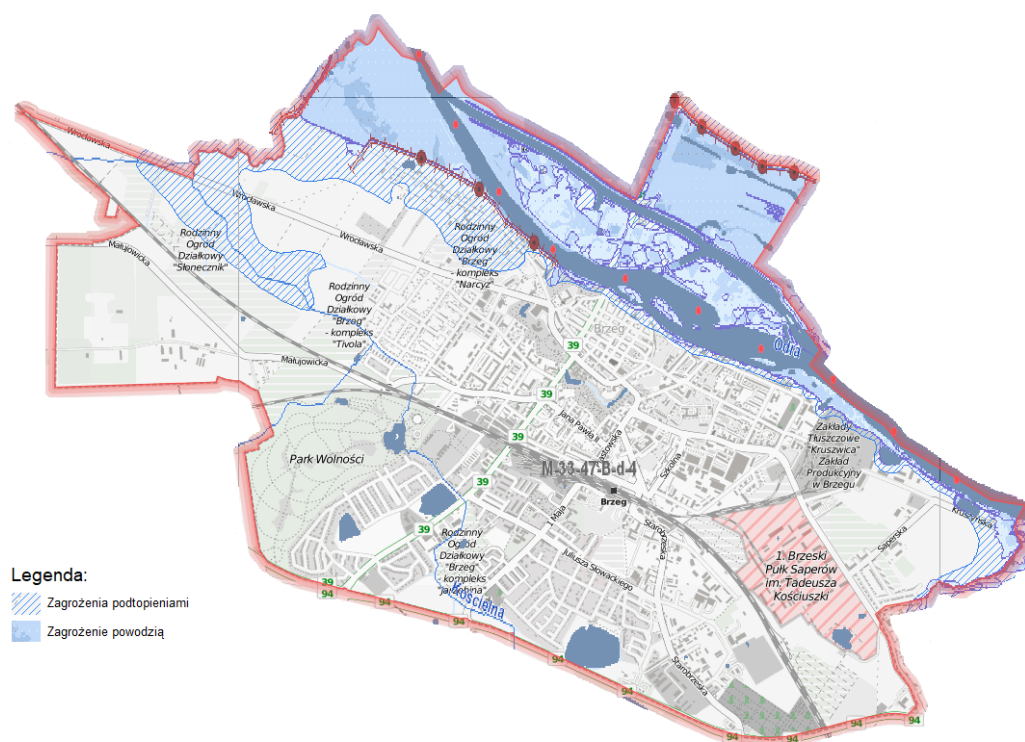
Wśród celów głównych zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Odry, wskazuje się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

W ramach realizacji założeń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, dla zabezpieczenia miasta Brzeg przed powodzią wskazano następujące działania:

- Rozbiórka obwałowań polderu Brzeziny
- Przebudowa hydrowężła na terenie miasta Brzeg

Powyższe działania zostały przyporządkowane do Celu 2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego. Są to zadania techniczne, mające zapewnić warunki redukujące możliwość wystąpienia powodzi oraz zredukowanie obszaru zagrożonego powodzią i zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Jako termin zakończenia powyższych zadań wskazano 2028 r.

Rysunek 1. Obszar miasta zagrożony powodzią i podtopieniami

źródło: System informacji przestrzennej Brzeg

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Przywołany plan to pierwszy dokument planistyczny w Polsce o zasięgu ogólnokrajowym i związanym ze zjawiskiem suszy. Służy on przede wszystkim planowaniu działań, które mają na celu przeciwdziałanie, zapobieganie skutkom suszy.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według klas łącznego zagrożenia suszą, na które składa się zagrożenie suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną, obszar gminy Brzeg określono jako umiarkowanie zagrożony suszą.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej

polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

W planie przedstawiony jest katalog działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych wyodrębnionych w planie. Wśród tych działań wskazuje się m.in.:

- retencję wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
- budowę ujęć wody pitnej wód podziemnych i powierzchniowych,
- budowę oraz przebudowę urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 jest dokumentem, który jest spójny i w pełni realizuje zapisy nadrzędnego dokumentu planistycznego województwa opolskiego. Prezentowany dokument został opracowany zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

VI. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

6.1. Krótka charakterystyka gminy

Brzeg jest miastem położonym w północno-zachodniej części województwa opolskiego, nieopodal granicy z województwem dolnośląskim, w powiecie brzeskim. Miasto Brzeg jako największy ośrodek miejski pomiędzy Wrocławiem i Opolem charakteryzuje się dobrym położeniem pod względem komunikacji drogowej, kolejowej oraz wodnej. Miasto usytuowane jest w pobliżu autostrady A-4 będącej częścią Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Nr III. Przez Brzeg przebiega także magistrala kolejowa nr 132 relacji Bytom – Wrocław Główny, posiadająca istotne znaczenie dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego. Miasto położone jest nad rzeką Odrą, stanowiącą drogę wodną E30 w ramach europejskiego systemu dróg wodnych.

Miasto Brzeg pełne jest walorów historycznych przejawiających się w postaci wyjątkowej architektury. Obecnie, kompozycja przestrzenna terenów zabudowanych złożona jest z licznych typów morfogenetycznych układów przestrzennych zabudowy o różnym pochodzeniu – zarówno historycznym jak i współczesnym. Biorąc pod uwagę analizę rozwoju historycznego możliwe jest wyodrębnienie następujących zespołów kompozycyjnych¹:

¹ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Brzegu*

- układ urbanistyczny średniowiecznego miasta lokacyjnego – najstarszy z niego elementów stanowi Zamek Piastowski, układ charakteryzuje się szachownicowym rozmieszczeniem ulic i wydzielonymi kwartałami zabudowy;
- układy ruralistyczne – stanowią pozostałości wsi średniowiecznych;
- XIX-wieczna zabudowa wokół plant – jest to zespół reprezentacyjnej zabudowy willowej i gmachów użyteczności publicznej;
- osiedle mieszkaniowe – pochodzące z początku XX wieku, posiada historyczny układ zabudowy reprezentujący tendencję do planowania miasta „ogrodu”;
- zespół zabudowy mieszkaniowej – zabudowa zwarta lub półzwarta sytuowana obrzeżnie wzdłuż ulicy, tworząc pierwotnie ciągłą pierzeję zabudowy;
- czerwone koszary – bardzo wartościowy układ przestrzenny miasta charakteryzujący się spójnością rozwiązań

6.2. Funkcja wiodąca Miasta

Brzeg jest ośrodkiem miejskim o znaczeniu lokalnym o powierzchni 14,6 km² stanowiąc siedzibę powiatu brzeskiego. Miasto pełni funkcję kulturalną, edukacyjną, usługową, administracyjną a także turystyczną.

Miasto oferuje wachlarz wydarzeń sportowych i kulturalnych. Aktywność w tej sferze dopełnia działalność licznych organizacji pozarządowych. Miasto jako ośrodek edukacji skupia na swoim terenie różne poziomy edukacji, m.in.: przedszkola, szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące, technika oraz uczelnię wyższą. Na terenie miasta znajdują się instytucje oferujące usługi o charakterze administracyjnym, publicznym o zasięgu lokalnym. Na terenie Brzegu funkcjonuje Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Brzegu, w skład którego wchodzi dwa Domy Dziecka oraz Mieszkanie Chronione.

6.3. Stosunki zewnętrzne

Stosunki zewnętrzne gminy Brzeg opierają się na partnerstwach i współpracy zagranicznej. Współpraca międzynarodowa stanowi jeden z elementów kształtowania rozwoju turystycznego, kulturowego i społecznego miasta. Brzeg prowadzi współpracę z miastami partnerskimi i zaprzyjaźnionymi, należą do nich:

- Goslar (Niemcy)
- Beroun (Czechy)
- Bourg en Bresse (Francja)

Najważniejszym spoiwem pomiędzy partnerami jest wymiana doświadczeń w aspektach kulturalnych, naukowych, sportowych, zarządzania rozwojem lokalnym oraz organizowanie wymian młodzieży szkolnej. Inicjowane w tych celach są liczne kontakty środowiskowe mieszkańców, uczniów, pracowników i przedstawicieli Urzędu Miasta. W ramach partnerstw realizowane są również wspólne projekty transgraniczne z udziałem środków europejskich.

6.4. Demografia

Gmina Brzeg odnotowuje stały spadek liczby ludności. W okresie od 2010 do 2020 roku liczba mieszkańców miasta Brzeg zmalała o 6,1% i wynosi obecnie 35 226 osób. Na podstawie ciągłego spadku określono prognozy demograficzne, które nie kształtują się optymistycznie – ludności będzie z każdym rokiem ubywać. Szacuje się, iż w 2030 roku miasto będzie zamieszkiwane przez 33 214 osób, czyli o 5,7% mniej niż w chwili obecnej. Biorąc pod uwagę piramidę wieku ludności w podziale na płeć i w przedziałach 5-letnich, stosunek kobiet do mężczyzn jest dosyć wyrównany. Różnice w tej kwestii uwydatniają się w przypadku społeczeństwa powyżej 65 roku życia. Wtedy to liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn staje się wyższa. Jest to typowe zjawisko dla wszystkich polskich miast. Większa liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn w wieku senioralnym wskazuje na konieczność zintensyfikowania prowadzenia profilaktyki prozdrowotnej wśród mężczyzn, aby móc wpływać na przedłużenie okresu ich życia.

Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ubiegłych latach utrzymywał się mniej więcej na stałym poziomie około 16,4%. Natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym maleje każdego roku. Na początku analizowanego okresu wynosił 61,3%, a w 2020 roku wyniósł już 58%. Spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym przekłada się na wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym, których udział w ludności ogółem w 2020 roku wyniósł 25,6%. W latach 2016-2020 przyrost naturalny stanowił wartość ujemną, którego wartość była coraz niższa z każdym rokiem. Dodatkowo, saldo migracji w ubiegłych latach także wyrażane jest poprzez wartość ujemną. W 2020 roku saldo migracji wyniosło -5,9 na 1 000 osób.

Celem niniejszej strategii jest uczynienie miasta Brzeg miejscem atrakcyjnym do życia.

6.5. Edukacja i kultura

Na terenie miasta znajdują się: jeden żłobek, 10 przedszkoli publicznych oraz 5 szkół podstawowych. Występują również: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia oraz 5 szkół językowych. System szkolnictwa ponadpodstawowego sprawowany jest przez 5 placówek: I i II Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Budowlanych im. Księcia Jerzego II Piasta, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Zawodowych nr 1 oraz dwie szkoły policealne: Medyczne Studium Zawodowe oraz Policealne Studium

Zawodowe – Zespół Szkół Ekonomicznych. Ponadto, w Brzegu znajduje się Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna.

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w badanym okresie zwiększał się. W 2016 r. wynosił 15,7% a w 2020 r. 29,1%, co należy uznać za pozytywne zjawisko. W przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, również odnotowano pozytywne zmiany. W latach 2016-2019 odsetek ten wzrósł o 7,1 pp., aktualnie wynosi 95,8% i jest wyższy w porównaniu do wartości powiatowej i wojewódzkiej. Współczynnik skolaryzacji brutto systematycznie wzrastał przez cały badany okres. W roku 2019 roku wynosił 104,3%, co wskazuje, na to, że do szkół zlokalizowanych w Brzegu uczęszczają nie tylko mieszkańcy miasta, ale również dzieci i młodzież zamieszkujące gminny ościenne. Z analizowanych danych wynika, że w przypadku wyników egzaminu ósmoklasisty, uczniowie uzyskali wyniki wyższe w porównaniu do średniej wartości dla powiatu brzeskiego, ale niższe (w przypadku języka polskiego i matematyki) niż średnia wojewódzka. Najwyższe wyniki uzyskano z języka angielskiego – 67%.

Analizując wydatki budżetu miasta widoczny jest wzrost wydatków na szkoły podstawowe, jak również na przedszkola. W 2020 r. wydatki w zakresie oświaty i wychowania stanowiły 27,8% wydatków ogółem, natomiast w przypadku kultury i ochrony dziedzictwa narodowego tylko 3,2% (o 1,9 pp. w stosunku do roku poprzedniego), spadek ten może być spowodowany wystąpieniem pandemii, zamknięciem placówek kulturalnych, a przez to mniejszymi potrzebami w tym zakresie.

Miasto Brzeg przywiązuje dużą wagę do rozwoju kultury. Jednostkami odpowiedzialnymi za prowadzenie działalności związanej z kulturą są Brzeskie Centrum Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. Księcia Ludwika I. Brzeg niewątpliwie jest miastem obfitującym w wydarzenia kulturalne, imprezy artystyczne, wystawy skierowane do różnych grup odbiorców. W przypadku imprez organizowanych przez ośrodki kultury ich liczba była najwyższa w 2016 r. – 175 imprez, w których wzięło udział ponad 30 tysięcy osób. Liczba czytelników biblioteki na 1000 ludności w latach 2017-2019 wzrosła o ponad 30%. W tych latach wzrosła również liczba wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika o 14%. Udział wydatków budżetu miasta na kulturę i dziedzictwo narodowe w 2019 r. wynosił 5,1%.

6.6. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS). Podstawowym celem ośrodka jest pomoc rodzinom i osobom przeżywającym trudną sytuację życiową.

Według danych GUS w 2019 r. w stosunku do 2016 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności zmalała. W 2019 r. liczba ta wynosiła 750. Wartości dla Brzegu były niższe niż dla powiatu brzeskiego i województwa opolskiego. Kwoty udzielonych świadczeń w ramach

zadań własnych gminy w latach 2016-2020 wzrastały z roku na rok. W 2020 r. kwota wypłaconych świadczeń w mieście Brzeg wynosiła ponad 6 mln zł. Głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Brzegu w 2020 r. były: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz bezrobocie.

Liczba osób, którym udzielono zasiłki okresowe w badanym okresie malała, natomiast w przypadku zasiłków stałych utrzymywała się na podobnym poziomie (około 250 osób). W przypadku osób, którym udzielono zasiłki celowe, widoczny jest spadek z 1 065 do 872 osób w 2020 r. Odnotowano również duży spadek w kwocie udzielonych świadczeń na zasiłki celowe, z 1 450 tys. zł w 2018 r. do 1 082 tys. zł w 2020 r. W latach 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą społeczną zmalała o około 9,8%. W 2020 r. ich liczba wynosiła 1 064, a liczba osób w rodzinach 1 828.

Wyniki te dowodzą o polepszającym się statusie społecznym mieszkańców miasta. Wśród rodzin objętych pomocą społeczną najwięcej jest rodzin z dziećmi, a w następnej kolejności rodzin emerytów i rencistów.

6.7. Rynek pracy

W latach 2016-2019 liczba osób pracujących nieznacznie się zmniejszała, w 2019 r. wynosiła 7 151 osób, z czego ponad 56% w strukturze pracujących stanowiły kobiety.

Wskaźnik liczby pracujących na 1000 ludności był wyższy niż w powiecie brzeskim, ale niższy niż województwie opolskim, w 2019 r. wynosił 199. Liczba bezrobotnych w Brzegu w okresie 2016-2019 systematycznie spadała. W 2020 liczba bezrobotnych wzrosła i wynosiła 972 osób, co miało miejsce na skutek pandemii COVID-19 i związanego z nią spowolnienia gospodarki w całym kraju. Wśród bezrobotnych odnotowano przewagę bezrobotnych kobiet w porównaniu do mężczyzn w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych największy udział stanowią osoby pozostające bez pracy poniżej 3 miesięcy, tuż za nimi osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 12 miesięcy).

Problem rynku pracy w Brzegu dotyczy głównie oferty pracy dla osób posiadających niskie kompetencje zawodowe.

6.8. Finanse samorządowe

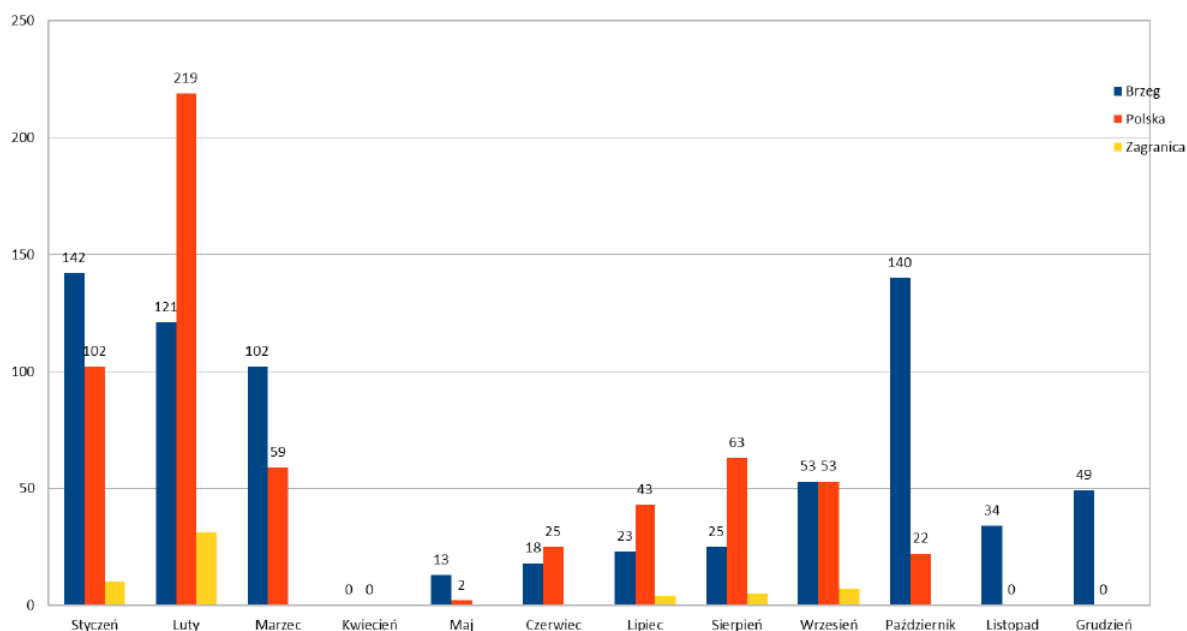
Dochody miasta na 1 mieszkańca na przestrzeni badanego okresu wykazują silny trend wzrostowy do 2019 r., a anomalia związane ze spadkiem w 2020 r. związane mogą być z pandemią COVID-19. W 2020 r. są o ponad 63% wyższe niż w 2015 r. Na przestrzeni lat 2015-2019 zauważalny jest systematyczny wzrost zarówno dochodów jak i wydatków miasta. Wysokość dochodów i wydatków miasta w analizowanym okresie ulegała wahaniom. Od 2017 do 2020 r. wydatki były wyższe niż dochody miasta, co należy uznać za negatywne zjawisko. Biorąc pod uwagę źródła

dochodów, główne źródło stanowią dochody własne – 87,9 mln zł a następnie dotacje (58,2 mln zł). Do głównych źródeł dochodu własnego w 2020 r. w Brzegu należały: podatek dochodowy od osób fizycznych (38,4 mln) oraz podatek od nieruchomości (21,98 mln). W latach 2015-2019 widoczny był wzrost dochodów gminy na 1 mieszkańca. W 2020 r. wielkość dochodów zmniejszyła się i wynosiła 4 995 zł/osobę. Według działów Klasyfikacji Budżetowej, w przypadku miasta Brzeg, najwięcej wydatków przeznaczanych jest na oświatę i wychowanie, a w drugiej kolejności na rodzinę. W przypadku pomocy społecznej udział w wydatkach ogółem zwiększył się w 2020 r. i wyniósł 33,9% (o 5,3 pp. więcej w stosunku do 2019 r.), na co wpływ miało wystąpienie pandemii COVID-19.

6.9. Turystyka

Podstawą rozwoju funkcji turystycznej Brzegu są głównie monumentalne zabytki, brzeskie kościoły oraz walory krajobrazowe. Gmina Brzeg posiada wiele atrakcji turystycznych, wynikających z położenia geograficznego oraz bogatej oferty kulturalnej i sportowej, jest w stanie zapewnić turystom atrakcyjne spędzenie czasu w każdym aspekcie podróży. Ważną rolę w rozwoju turystyki miasta odgrywają obiekty noclegowe, gastronomiczne, rekreacyjne, kulturalne i sportowe, wspólnie tworzące bazę turystyczną miasta. Jak wynika z danych GUS liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania od kilku lat utrzymuje się na stabilnym poziomie. W 2020 r. w mieście funkcjonowało 7 obiektów (w tym 2 hotele), które dysponowały łącznie ponad 317 całorocznych miejsc noclegowych. Obiekty noclegowe na terenie miasta są zróżnicowane pod względem jakości usług i cen, co stwarza bogatą ofertę dla turystów z różnych segmentów rynku turystycznego. W Brzegu funkcjonuje również Punkt Informacji Turystycznej, w ramach jego działalności wydawane są bezpłatne foldery oraz informatory promocyjne o Brzegu dostępne w kilku wersjach językowych (j. polskim, j. angielskim, j. niemieckim, j. francuskim oraz j. czeskim). Pracownicy PIT udzielają najważniejszych informacji o mieście, zabytkach, punktach gastronomicznych, czy bazie noclegowej. W ramach prowadzonej sprzedaży klienci mają możliwość zakupić pamiątki i gadżety związane z Brzegiem, m. in. publikacje książkowe, magnesy, zakładki do książek, kubki, naklejki, mapy, grafiki z Ratuszem, plecaki, torby turystyczne, czy reprodukcje starych pocztówek.² Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę turystów i klientów, którzy skorzystali z oferty PIT w 2020 roku. Z wykresu wynika, iż Brzeg cieszył się sporym zainteresowaniem turystów Spadek zainteresowania punktem informacji turystycznej wynika z obostrzeń spowodowanych pandemią wirusa COVID-19.

² Raport o stanie Gminy Brzeg za rok 2020.

Rysunek 2. Liczba turystów i klientów, którzy skorzystali z oferty Punktu Informacji Turystycznej w 2020 roku.
 źródło: Raport o stanie Gminy Brzeg za rok 2020.

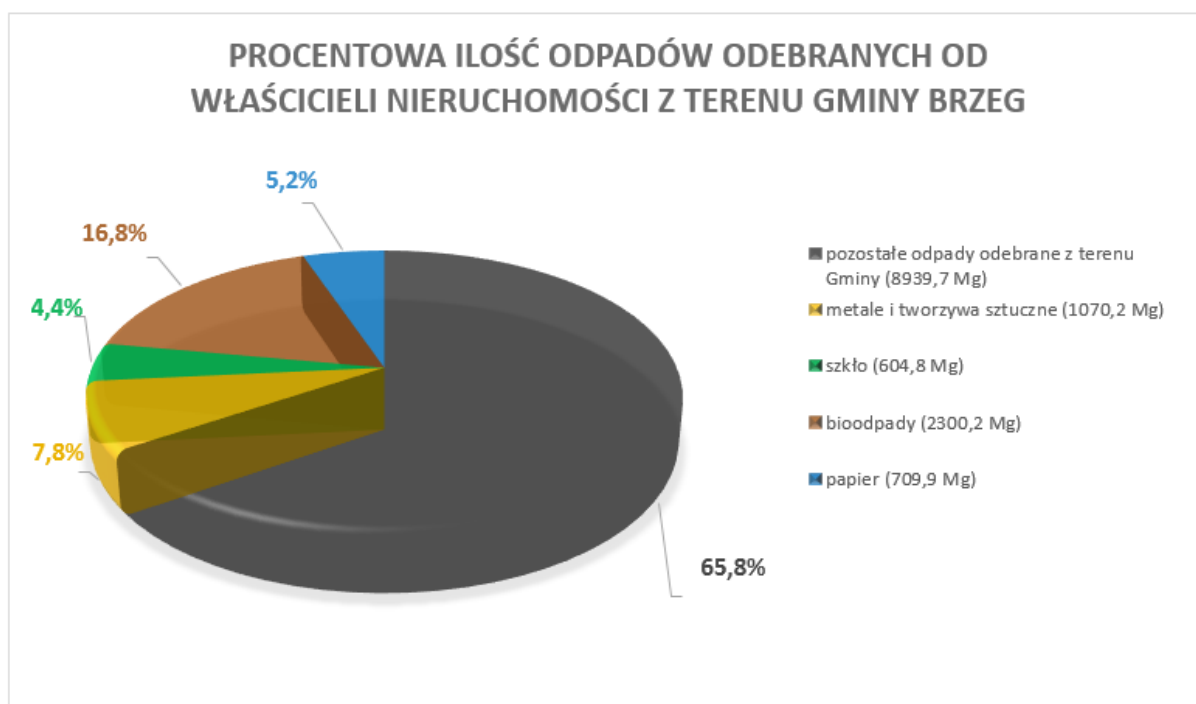
6.10. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Charakterystyka infrastruktury technicznej gminy obejmuje następujące elementy: uzbrojenie w sieć kanalizacyjną, wodociągową, gazową ciepłowniczą oraz usuwanie śmieci.

Z sieci wodociągowej na terenie Brzegu w 2020 r. korzystało aż 99,1% ogółu ludności, a podłączonych do niej było 1 710 budynków mieszkalnych. Długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 74,1 km. Z sieci kanalizacyjnej korzystało natomiast 94,9 % ogółu ludności, a podłączonych do niej było 1 689 budynków mieszkalnych. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej wynosiła 75,59 %. Za pozytywny stan należy uznać fakt, że co roku widoczny jest niewielki wzrost w zakresie korzystania z urządzeń sieciowych, zarówno wodociągowych jak i kanalizacyjnych. W odniesieniu do wartości powiatowych czy wojewódzkich, Brzeg cechuje się wyższym stopniem wyposażenia w sieć wodno-kanalizacyjną. W zakresie sieci gazowej 96,9% ogółu ludności z niej korzysta, a długość czynnej sieci gazowej na 100 km² wynosiła 529,6 km. Na tle powiatu i województwa gmina Brzeg prezentuje dużo wyższy wskaźnik w zakresie korzystania z urządzeń sieciowych, w tym przypadku gazu.

Wskaźnik ścieżek rowerowych na 100 km² w badanym okresie był stały i wynosił 10,27, był korzystniejszy od wartości w powiecie brzeskim jak i w województwie opolskim. Jednakże, długość ścieżek rowerowych jest bardzo niska i wynosi zaledwie 1,5 km, jest to niedostateczna liczba ścieżek rowerowych dostrzegalna przez mieszkańców. Istnieje zatem potrzeba rozwoju układu infrastruktury rowerowej w celu poprawy warunków dla ruchu rowerowego.

Gospodarką odpadami zajmuje się Urząd Miasta w Brzegu. Na terenie gminy funkcjonuje jeden punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), zlokalizowany przy ulicy Saperskiej, na terenie Zakładu Higieny Komunalnej Sp. z o.o. Poniższy wykres przedstawia procentową ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Brzeg z uwzględnieniem frakcji odpadów zbieranych zgodnie z obowiązującą na terenie miasta selektywną zbiórką w 2020 r.

Rysunek 3. Procentowa ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Brzeg
źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Brzeg za rok 2020

6.11. Istniejący stan środowiska

6.11.1. Klimat

Pod względem warunków cieplnych i opadowych, wg A. Schmucka, miasto Brzeg należy do rejonu Nadodrzańskiego, charakteryzującego się najwyższymi w województwie opolskim średnimi temperaturami rocznymi, najdłuższym okresem wegetacyjnym oraz niższymi, niż na pozostałym jego obszarze, średnimi opadami rocznymi. Z kolei wg regionizacji klimatycznej Romera obszar miasta pozostaje pod wpływem typu klimatu podgórskich nizin i kotlin, który charakteryzuje się dużą łagodnością, a wg Gumińskiego należy do wrocławskiej dzielnicy klimatycznej, najcieplejszej w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza na obszarze miasta wynosi $+8,5^{\circ}\text{C}$. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec o średniej temperaturze $+18,8^{\circ}\text{C}$, a najchłodniejszym styczeń o średniej temperaturze $-2,2^{\circ}\text{C}$. Okres zimy trwa tutaj około 60 dni, a pokrywa śnieżna utrzymuje się tylko przez około 50 dni w roku. Okres wegetacyjny (termiczna wiosna) rozpoczyna się w drugiej połowie marca i trwa 220-225 dni.

Termiczne lato zaczyna się już 1 czerwca i trwa aż 100 dni. Ostatnie lata wykazują tendencje do znacznych anomalii pogodowych, polegających między innymi na gwałtowności opadów atmosferycznych i zmian temperatury. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi około 550 mm i z reguły nie przekracza 600mm. BRZEG należy do najbardziej ubogich w opady atmosferyczne rejonów województwa opolskiego. Na półroczcie ciepłe (kwiecień – wrzesień) przypada ich około 350-400 mm, a na półroczcie chłodne (październik – marzec) tylko 200-250 mm. Na okres wegetacyjny przypada około 65% sumy opadów rocznych. Brzeg należy także do regionów opadowych o bardzo niskich sumach opadów, przypadających na półroczcie chłodne. Największe opady notuje się w miesiącu lipcu, kiedy wynoszą one 80-90mm, a najmniejsze w miesiącu lutym, kiedy nie przekraczają 30 mm. Ze względu na położenie miasta w dolinie rzeki ODRY i jej sąsiedztwie, cechą charakterystyczną klimatu jest częste zaleganie mgieł, które występują od września do marca średnio przez 40-50 dni. Przeważają wiatry z kierunku południowego (S - 17-18 %), a drugorzędym (okresowo równorzędnym) kierunkiem wiatru stał się kierunek zachodni (W – 16-18%). Najrzadziej występują wiatry z kierunku północno – wschodniego (NE – 3,2%) oraz południowo-wschodniego (SE – 6,1 %). Średnia roczna prędkość wiatru, mierzona na wysokości 10m nad gruntem, wynosi 3,0-3,5 m/s. Około 30-35 % wiatrów, nawiedzających miasto Brzeg, posiada prędkości energetyczne tj. większe niż 4-15m/s. Roczne prawdopodobieństwo pojawienia się wiatrów, w porywach przekraczających prędkość 25m/s, jest bardzo duże i wynosi 50-70 %.

Cechy klimatu terenu miasta Brzeg należy uznać za korzystne dla rozwoju osadnictwa, generalnie ze względu na wysokie średnie temperatury i umiarkowaną ilość opadów. Z kolei produkcji rolniczej najbardziej sprzyja długi okres wegetacji i łagodny przebieg zimy. Cechy klimatyczne stwarzają dużą swobodę w doborze uprawianych gatunków i odmian roślin użytkowych. Doliny rzeczne charakteryzują się swoistymi cechami mikroklimatu lokalnego. Typową cechą ich klimatu są wiatry inwersyjne, które znacząco wpływają na pogorszenie się warunków termicznych. Niekorzystny wpływ mają także lokalne płytkie poziomy wód gruntowych i podmokłości, wpływające na obniżenie średnich temperatur oraz większą wilgotność powietrza. Charakterystyczna dla dolin rzecznych jest także stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, wydłużona częstotliwość występowania przymrozków przygruntowych, mgieł i zamgleń radiacyjnych. Cechy te wpływają niekorzystnie na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń. Są to więc obszary niekorzystne dla rozwoju osadnictwa. Swoistymi cechami klimatu lokalnego charakteryzują się także tereny zabudowane miasta, w tym szczególnie tereny intensywnie zainwestowane. Klimat ich generalnie jest cieplejszy i suchszy, a nasłonecznienie mniejsze niż na terenach otwartych (z racji znacznej kondensacji zanieczyszczeń w powietrzu). Zjawisko to wiąże się z większą pojemnością cieplną budynków i sztucznych nawierzchni, ich zdolnością do akumulacji i emisji większych ilości ciepła oraz mniejszym parowaniem z podłoża. W warunkach intensywnego

zainwestowania zmniejsza się znacząco ilość wody mogącej wsiąknąć w glebę, a w konsekwencji mniejsza jest retencja przypowierzchniowa i przenikanie wody do warstw wodonośnych. Efekt „podgrzania” i „wysuszenia” powietrza jest szczególnie źle odbierany w okresach długotrwałych upałów. Strategiczne znaczenie dla kształtowania się lokalnego klimatu (mikroklimatu) terenów zabudowanych mają tereny zielone oraz zbiorniki wodne, a także tereny i ciągi uliczne zapewniające ich przewietrzanie (szczególnie zgodne z dominującymi kierunkami wiatrów).³

6.11.2. Jakość powietrza

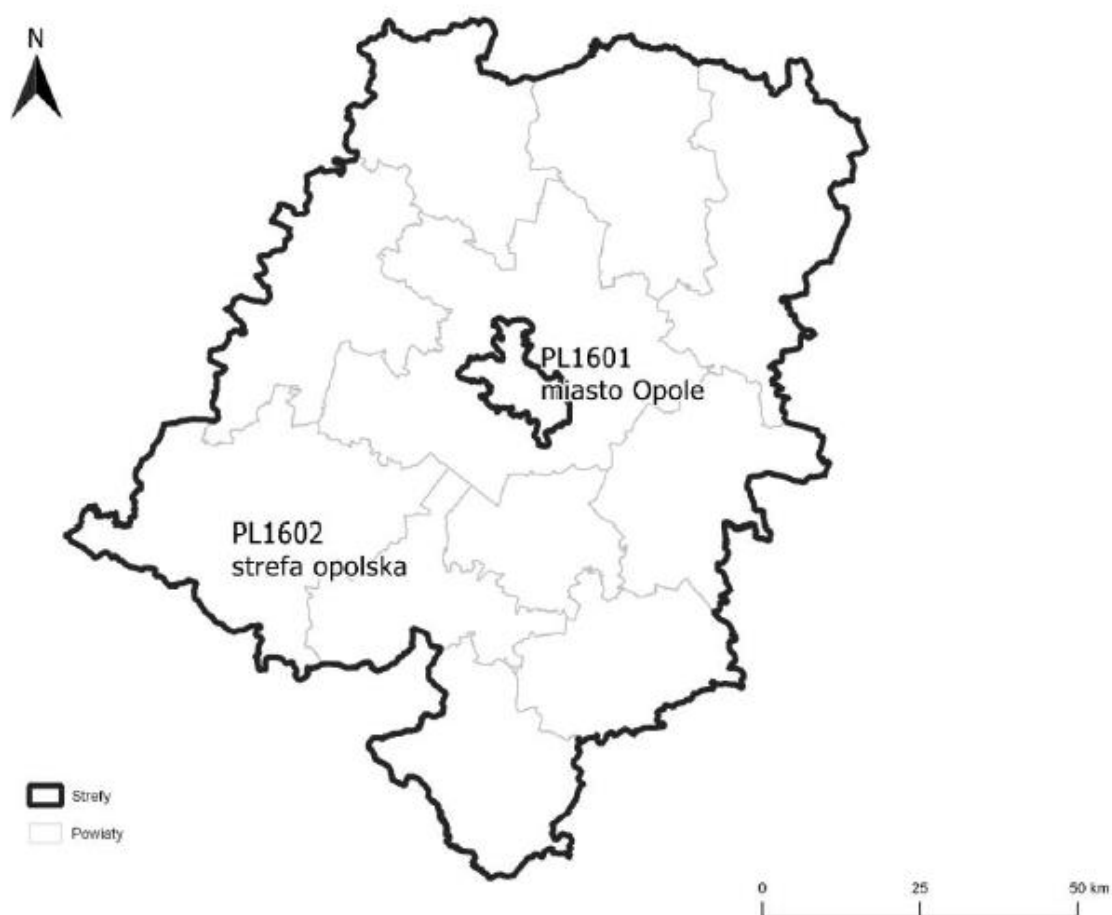
Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa opolskiego wyznaczono 2 strefy:

- miasto Opole (kod strefy: PL1601),
- strefa opolska (kod strefy: PL1602), do której należy gmina Brzeg.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2020 r., poz. 2279).

Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

³*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Brzeg*

Rysunek 4. Podział województwa opolskiego na strefy ochrony powietrza.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO_2 ,
- dwutlenek azotu NO_2 ,
- tlenek węgla CO ,
- benzen C_6H_6 ,
- ozon O_3 ,
- pył PM_{10} ,
- pył $\text{PM}_{2.5}$,
- ołów Pb w PM_{10} ,
- arsen As w PM_{10} ,
- kadm Cd w PM_{10} ,
- nikiel Ni w PM_{10} ,
- benzo(a)piren B(a)P w PM_{10} .

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- **Klasa A** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- **Klasa D1** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 3. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM ₁₀), kadm Cd (zawartość w PM ₁₀), nikiel Ni (zawartość w PM ₁₀), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM ₁₀)	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020

W 2020 roku program pomiarów jakości powietrza realizowany był zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2016 – 2020”. Monitoring stężeń zanieczyszczeń powietrza był prowadzony na 45 stanowiskach w 14 stacjach pomiarowych.

W ubiegłych latach na terenie miasta Brzeg nie funkcjonowała stacja pomiarowa. Zestawienie wszystkich wyników klas dla strefy opolskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
strefa opolska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C1 ²

¹ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

² Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa opolska uzyskała klasę A

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020

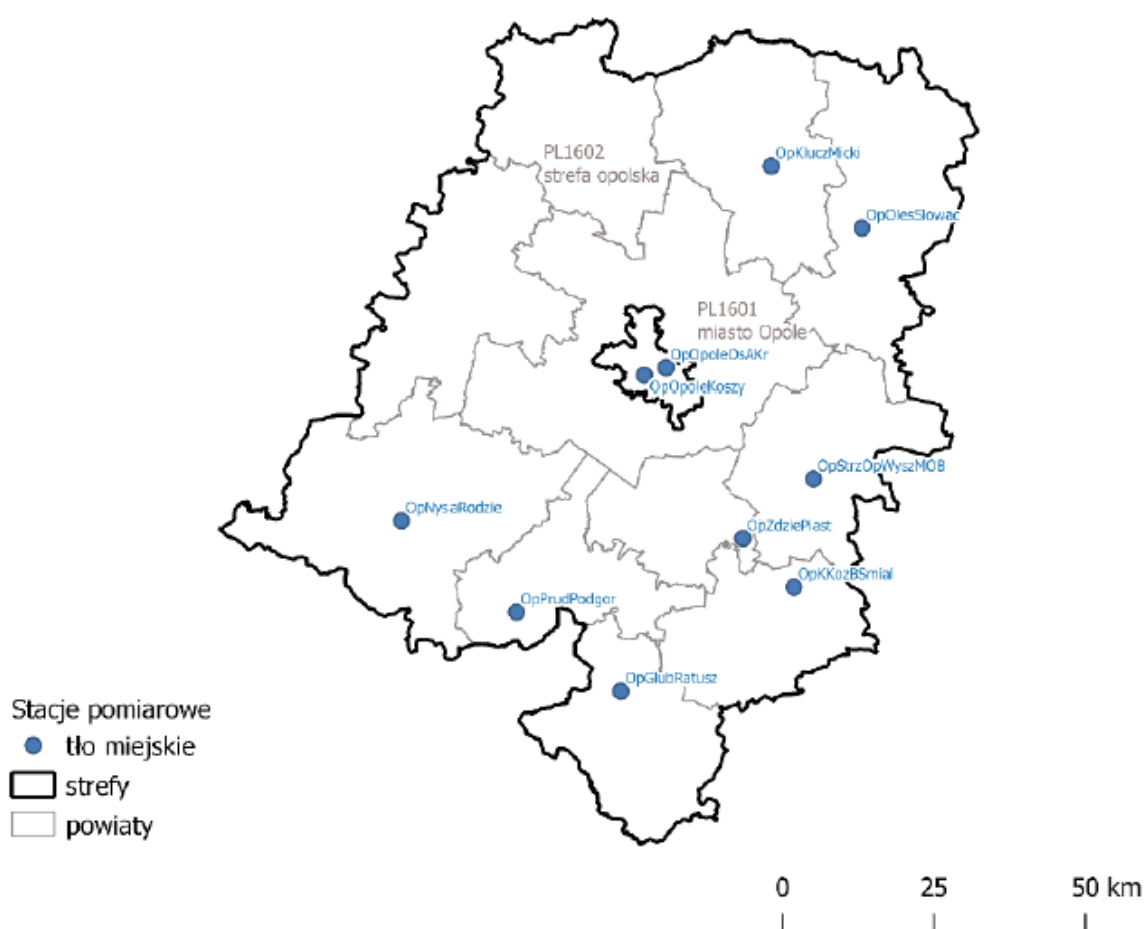
Jak wynika z Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020 na terenie strefy opolskiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀, przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀, a także przekroczenie poziomów celu długoterminowego, określonego w odniesieniu do stężenia ozonu oraz pyłu PM_{2,5}. Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy opolskiej, ze względu

na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku żadnego z zanieczyszczeń. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy opolskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa opolska	A	A	A

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020

Rysunek 5. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa opolskiego.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim raport wojewódzki za rok 2020

W 2021 roku ulokowano stację pomiarową na terenie miasta Brzeg. Znajduje się ona na ul. Poprzecznej 1 i mierzy stężenia takich substancji jak: arsen (w pyle PM₁₀), pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, kadm (w pyle PM₁₀), nikiel (w pyle PM₁₀), ołów (w pyle PM₁₀), benzen, benzo(a)piren (w pyle PM₁₀), NO₂. Kod stacji pomiarowej to: OpBrzegPoprzMOB (kod międzynarodowy: PL0788A).

6.11.3. Wody

Korzystanie z wód występujących na terenie miasta musi przebiegać zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. Z 2016 r. poz. 1911) oraz Rozporządzeniem Nr 9/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry z dnia 14 lipca 2016 r. Wprowadzenie rozporządzenia ma na celu osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wód. Zawiera ono wymagania w zakresie jakości wód powierzchniowych, ciągłości morfologicznej cieków, wymagania odnośnie poborów wód podziemnych oraz zachowania przepływu nienaruszalnego. Wymagania te ukierunkowane są na spełnienie celów środowiskowych zapisanych w Planie gospodarowania wodami dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Wody powierzchniowe

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Wskazany dokument planistyczny, stanowi podstawę do podejmowania decyzji związanych z kształtowaniem stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Miasto Brzeg leży w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry, w zlewni bilansowej Przyorze.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest:

- w zakresie stanu chemicznego - dobry stan chemiczny
- w zakresie elementów hydromorfologicznych - dobry stan tych elementów⁴

Program Wodno-Środowiskowy Kraju, to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania oraz zarządzania zasobami wodnymi. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych.

Wśród działań podstawowych dla poszczególnych cieków na terenie Gminy Brzeg, wskazuje się:

Sadzawa

- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

⁴Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Kościelna

- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
- regularny wywóz nieczystości płynnych

Śmieszka

- regularny wywóz nieczystości płynnych

Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia

- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Brzeg
- modernizacja oczyszczalni ścieków Brzeg
- regularny wywóz nieczystości płynnych⁵

Poniżej przedstawiona została charakterystyka poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Tabela 6. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Brzeg.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan chemiczny	Stan/potencjał ekologiczny	
RW6000171331149	Sadzawa	Potok nizinny piaszczysty	Naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	zagrożona
RW600017133129	Kościelna	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	zagrożona
RW600017133269	Śmieszka	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry	dobry stan ekologiczny	niezagrożona
RW60002113337	Odra od Małej Panwi do granic Wrocławia	Wielka rzeka nizinna	Silnie zmienione część wód	zły	dobry	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego - Odra w obrębie JCWP	zagrożona

źródło: Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Wody podziemne

Gmina Brzeg znajduje się w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 109. Informacje na jej temat znajduje się w poniższej tabeli.

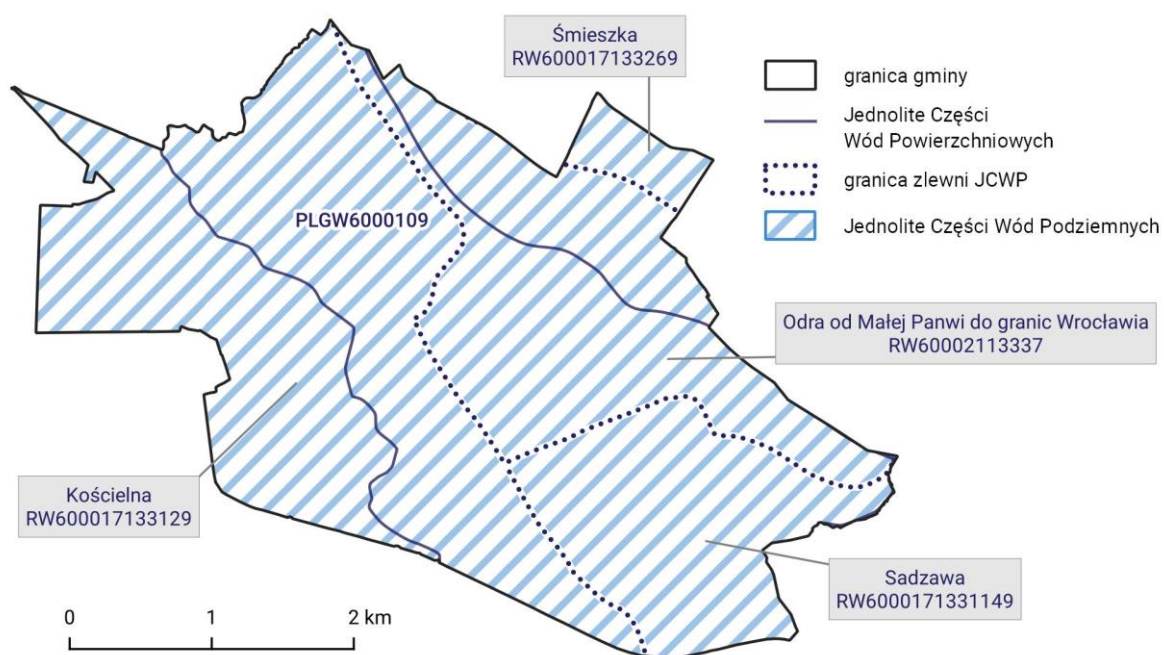
⁵Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Dla jednolitych części wód podziemnych występujących w Brzegu przewidziano działanie jakim jest coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia.⁶

Tabela 7. Charakterystyka JCWPd nr 109.

Numer JCWPd	Ocena stanu ogólnego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLGW6000109	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

źródło: Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Rysunek 6 Jednolite części wód występujące na terenie gminy Brzeg

źródło: Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Zagrożenie powodzią

Brzeg znajduje się w regionie wodnym Środkowej Odry, ze zlewnią planistyczną we Wrocławiu. W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym Gmina Brzeg wpisuje się w obszar problemowy: Odra-Brzeg. Typ powodzi, której wystąpienie jest najbardziej prawdopodobne na tym terenie, to Typ A11 - powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania. Poziom ryzyka powodziowego w gminie Brzeg oszacowano jako wysoki. Zagrożenie powodziowe na terenie miasta wynika głównie z lokalizacji obiektów przemysłowych, oczyszczalni ścieków i zabudowy mieszkaniowej na obszarze pomiędzy Odrą a kanałem Odry, przebiegającym od strony północno-wschodniej.

⁶Strategia rozwoju Gminy Brzeg

Wśród celów głównych zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Odry, wskazuje się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

W ramach realizacji założeń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, dla zabezpieczenia miasta Brzeg przed powodzią wskazano następujące działania:

- Rozbiórka obwałowań polderu Brzeziny
- Przebudowa hydrowężła na terenie miasta Brzeg

Są to zadania techniczne, mające zapewnić warunki redukujące możliwość wystąpienia powodzi oraz zredukowanie obszaru zagrożonego powodzią i zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Jako termin zakończenia powyższych zadań wskazano 2028 r.

6.11.4. Hałas

➤ Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie

z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość $52 \text{ dB} < L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość $63 \text{ dB} < L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00 – 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00 – 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 – 6.00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 – 22.00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 – 6.00.

Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeqD	LAeqN	LAeqD	LAeqN
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona swartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie gminy Brzeg na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadujące zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie miasta, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny;
- hałas przemysłowy (instalacyjny).

Na terenie gminy Brzeg głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi krajowe:
 - Droga krajowa nr 39,
 - Droga krajowa nr 94,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,

Hałas kolejowy

Przez gminę Brzeg przebiega Linia kolejowa nr 132 relacji Bytom - Wrocław Główny oraz nr 304 relacji Brzeg - Łagiewniki Dzierżoniowskie. W związku z jej istnieniem, na obszarach przez które przebiegają torowiska, może wystąpić potencjalne zagrożenie nadmiernym hałasem, którego źródłem jest kolej.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Jeżeli dla podmiotu stwierdzono, na podstawie przeprowadzonych badań, przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, starosta powiatowy wydaje decyzję określającą dopuszczalne poziomy hałasu. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

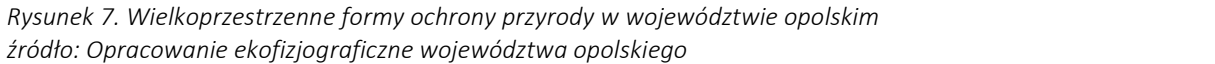
Państwowy Monitoring Środowiska (PMS)

W latach 2017-2020, nie prowadzono w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Brzeg badań stanu klimatu akustycznego.

6.11.5. Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy Brzeg występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000,
- Pomniki przyrody.

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: Dyrektywa ptasia

38

Opis:

Obszar specjalnej ochrony ptaków Grądy Odrzańskie leży w regionie biogeograficznym kontynentalnym w Środkowej Europie. Zlokalizowany jest głównie na terenach leśnych i użytkowanych rolniczo. Rozciąga się wzdłuż doliny Odry, na 70-cio kilometrowym odcinku między Narokiem a Wrocławiem. Zasięg granic obszaru obejmuje częściowo tereny województwa opolskiego i dolnośląskiego. Południowo-wschodnia część ostoi leżąca w województwie opolskim i rozciąga się węższym pasem na terenie dwóch powiatów: opolskiego i brzeskiego. Najbardziej wysunięta na południe część ostoi leży w powiecie opolskim, na terenie południowej części gmin: Popielów i Dobrzeń Wielki, oraz północnych obrzeżach gminy Dąbrowa. Na obszarze powiatu brzeskiego ostoja położona jest w zasięgu terytorialnym gminy Lubsza, obrębu wiejskiego gminy Lewin Brzeski, gminy Brzeg i Skarbimierz. Pozostała część obszaru położona w województwie dolnośląskim rozciąga się w na terenie powiatu oławskiego, wrocławskiego i miasta Wrocław. W powiecie oławskim ostoja leży w południowym zasięgu gminy miejsko-wiejskiej Jelcz-Laskowice, oraz w północnej części gminy wiejskiej i miejskiej Oława. Na terenie powiatu wrocławskiego ostoja położona jest w północno-wschodniej części gminy miejsko-wiejskiej Siechnice oraz wzdłuż południowej granicy gminy Czernica. Najbardziej wysunięty na północ fragment obszaru wkracza na teren powiatu i gminy Wrocław. Obszar położony jest na terenie depresji śląsko - opolskiej, północna część obszaru leży w obrębie monokliny przedsudeckiej. Od zachodu graniczy ze strefą uskoku trzeciorzędowych środkowej Odry. Z kolei od południa wkracza w zasięg wychodni podłoża przedtrzeciorzędowego. Obszar ostoi położony jest w zasięgu I-rzędowej zlewni rzeki Odry, oraz w II-rzędowej zlewni Odry i Nysy Kłodzkiej, rzekami III - rzędowej zlewni są Odra i Nysa Kłodzka, Widawa i Stobrawa. Większymi dopływami Odry płynącymi na obszarze ostoi są następujące rzeki: Oława, Smortawa, Dopływ z Kotowic, Kanał Zakrzowski, Krzywula, Piskorna, Żydówka, Brzezina, Bystrzycki Kanał, Młynówka Jelecka, Otocznica, Polderowski. Na terenie ostoi występuje wiele mniejszych cieków oraz rowów melioracyjnych tworzących dość gęstą sieć.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Brzeg znajdują się liczne obiekty zaliczane do pomników przyrody.

Zadrzewienia

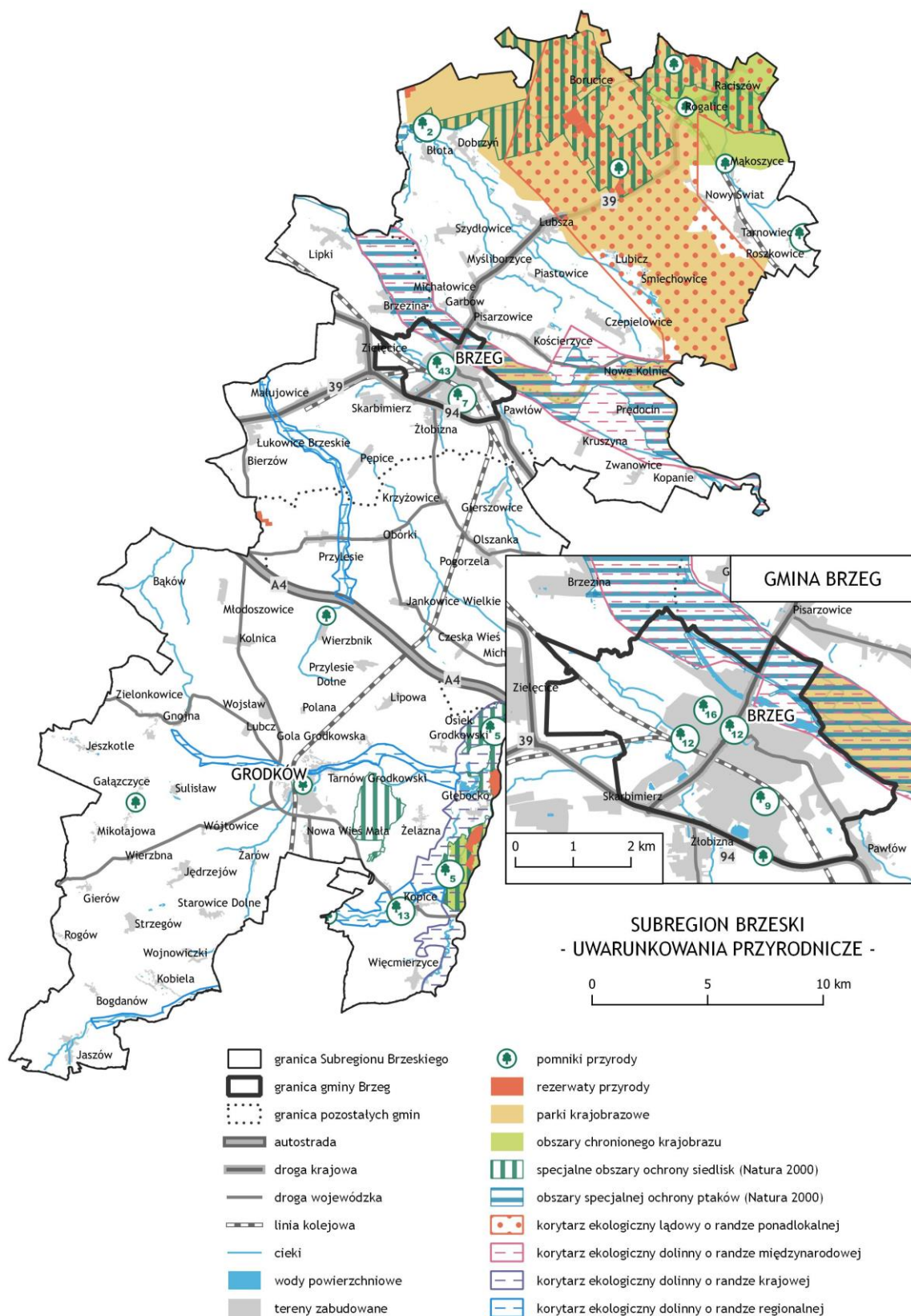
Na terenie gminy Brzeg były prowadzone działania związane z zadrzewieniem, według danych z GUS posadzono 12 sztuk owych drzew.

Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny (migracyjny) to „obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów”. W ekologii krajobrazu ujmuje się go najczęściej jako relatywnie wąski pas terenu, który różni się od otaczającego go tła i stanowi łączność pomiędzy podobnymi ekosystemami. Teoria funkcjonowania korytarzy ekologicznych rozwinięta została w oparciu o teorię biogeografii wysp oraz uogólniającą ją teorię metapopulacji. Do najważniejszych funkcji korytarzy ekologicznych zalicza się:

- 1) Zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwianie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów.
- 2) Zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej.
- 3) Obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk wskutek zachowań terytorialnych.

Gmina Brzeg znajduje się w obrębie korytarza ekologicznego Dolina Odry Środkowej KPdC-19A. Dolina stanowi korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej, a także podlega ochronie prawnej – ustanowiono w jej granicach obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Grądy Odrzańskie (PLB020002).

Rysunek 8. Przebieg korytarzy ekologicznych względem gminy Brzeg

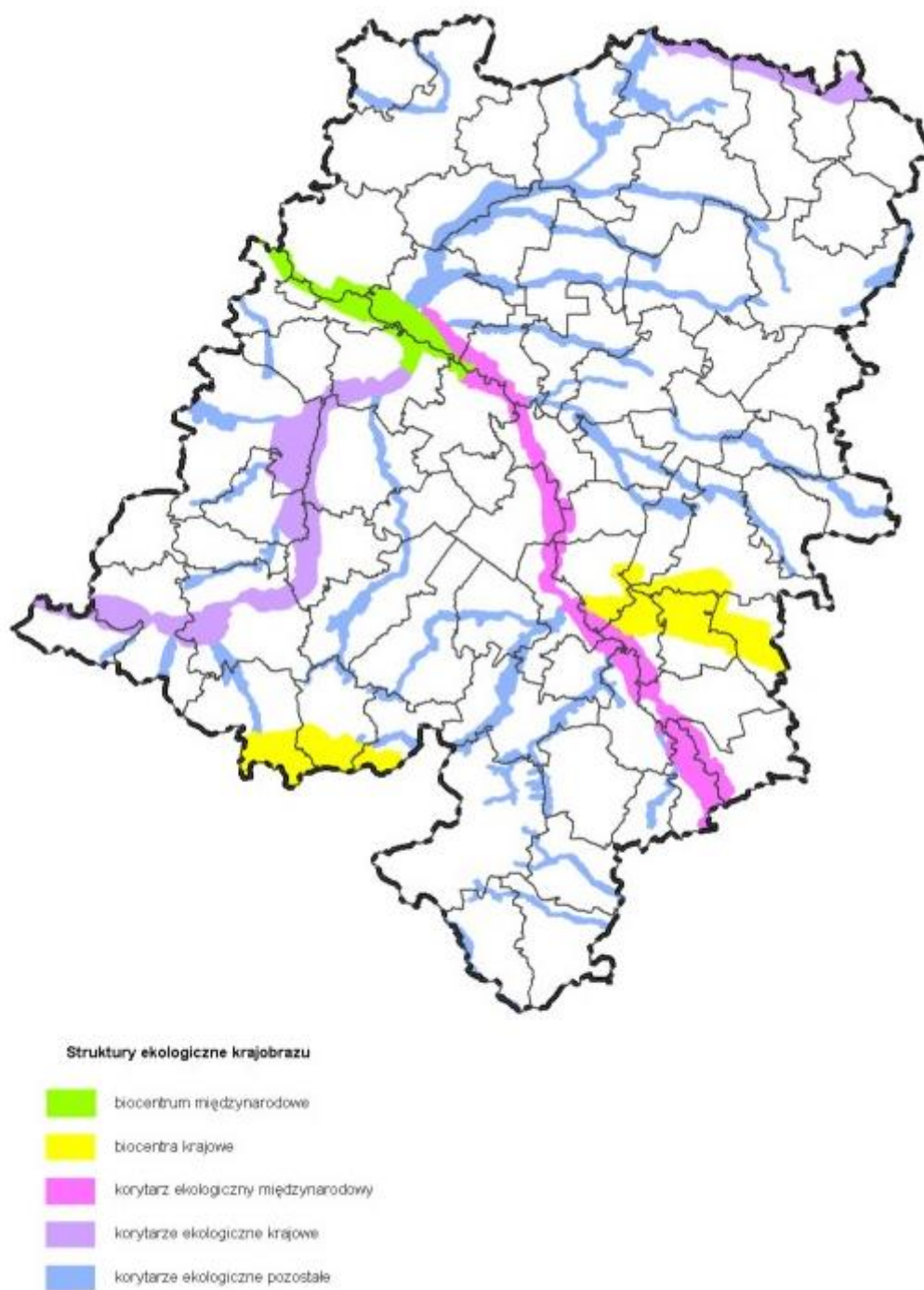
źródło: Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030

Korytarze ekologiczne zostały wyznaczone poprzez realizację następujących ważniejszych etapów:

- analiza ciągłości obszarów leśnych o wysokim stopniu naturalności,
- analiza form użytkowania terenu w obszarach nieleśnych,
- analiza ciągłości dolin rzecznych i pozostałych elementów sieci hydrologicznej,
- rekonstrukcja historycznych i analiza obecnych szlaków migracji gatunków wskaźnikowych,
- analiza wyników badań genetycznych,
- analiza sieci obszarów chronionych.

Korytarz ekologiczny składa się z 4 elementów:

- 1) Lasy łęgowe i grądy doliny rzecznej – korytarz bardzo słabo wykształcony. Dwa niewielkie fragmenty lasów liściastych oraz izolowane zagajniki. Dla części gatunków związanych z lasami łęgowymi może być barierą trudną do przebycia.
- 2) Łąki podmokłe i tereny bagienne – korytarz bardzo dobrze wykształcony od Chobieni do ujścia Nysy (liczne i rozległe obszary łąk zalewowych). Poniżej ujścia Nysy korytarz dobrze wykształcony.
- 3) Starorzecza - ze względu na występowanie licznych starorzeczy korytarz bardzo dobrze wykształcony na całym odcinku.
- 4) Lasy na krawędzi doliny – na obu brzegach doliny duże kompleksy leśne tworzą bardzo dobrze wykształcone korytarze.

Rysunek 9. Struktury ekologiczne krajobrazu w województwie opolskim
źródło: Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego

VII. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Strategia zawiera zadania zgłoszone przez samorząd miasta, których realizacja przewidziana jest w perspektywie lat 2022-2030. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku gminy Brzeg istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą

ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania miasta oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 przewiduje szereg działań edukacyjno-promocyjnych. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji szczególnie z zakresu ekologii społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja jest elementem wspierającym - opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na aktualizacji dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie

B Bezpośrednie

P Pośrednie

S Stałe

Ch Chwilowe

W Wtórne

Sk Skumulowane

Tabela 9. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
CEL STRATEGICZNY 1: Podnoszenie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych														
KIERUNEK DZIAŁANIA 1: Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu														
1.	Podnoszenie standardów jakości opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3.			B, S										
2.	Podnoszenie standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym			B, S										
3.	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania			B, S										
4.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej			B, S										
5.	Optymalizacja sieci placówek edukacyjnych			B, S										
6.	Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania			B, S										
7.	Współpraca z organami prowadzącymi w zakresie podnoszenia oferty i jakości nauczania na poziomie ponadpodstawowym, zbudowanie pozycji konkurencyjnej względem sąsiednich ośrodków subregionalnych			P, S										
8.	Współpraca na rzecz poszerzenia oferty edukacyjnej na poziomie wyższym			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
9.	Działania na rzecz zwiększenia liczby podmiotów zajmujących się edukacją na poziomie wyższym			B,S										
10.	Realizacja systemowych projektów edukacyjnych			B, S										
11.	Doposażenie placówek oświatowych			B, S										
12.	Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich			B, S										
13.	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych			B, S										
KIERUNEK DZIAŁANIA 2: Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych														
14.	Lobbing i aktywne działanie na rzecz poprawy dostępu do służby zdrowia oraz lekarzy specjalistów			B, S										
15.	Realizacja działań zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeg			B, S										
16.	Integracja społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem grup mniejszościowych			B, S										
17.	Prowadzenie działań i polityki prorodzinnej			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
18.	Rozwijanie usług wsparcia osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych w tym deinstytucjonalizacja wsparcia			B, S										
19.	Rozwijanie działań, zwiększanie dostępności do programów i działań profilaktycznych			B, S										
20.	Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia			B, S										
21.	Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację systemowych projektów społecznych			B, S										
22.	Prowadzenie warsztatów edukacyjnych, konsultacji senioralnych i innych działań aktywizujących środowisko seniorów			B, S										
23.	Wzmacnianie istniejących oraz rozwijanie nowych inicjatyw senioralnych szczególnie edukacyjnych i kulturalnych			B, S										
KIERUNEK DZIAŁANIA 3: Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej dla mieszkańców														
24.	Poszerzenie zasobów i oferty świadczonej przez Brzeskie Centrum Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczną im. Księcia Ludwika I			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
25.	Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Brzeg oraz instytucji takich jak Brzeskie Centrum Kultury			B, S										
26.	Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych			B, S										
27.	Tworzenie i rozwijanie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej			B, S										
28.	Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz aktywnego uczestnictwa w kulturze			B, S										P, S
29.	Podjęcie działań na rzecz wykreowania atrakcyjnej oferty imprez kulturalnych			B, S										
30.	Podjęcie partycypacyjnych działań i pogłębienie komunikowania się z mieszkańcami w zakresie diagnozy potrzeb i oczekiwań kulturalnych			B, S										
31.	Partycypacyjne wypracowanie oferty kulturalnej			B, S										
32.	Poszerzenie spektrum zajęć dodatkowych płatnych i nieodpłatnych			B, S										
33.	Rozwijanie infrastruktury społecznej i kulturowej			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
KIERUNEK DZIAŁANIA 4: Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta														
34.	Rewitalizacja i unowocześnienie otwartego kąpieliska, rozbudowa krytej pływalni			B, S Ch					Ch					
35.	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców			B, S										
36.	Rozwijanie współpracy między Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, a organizacjami społecznymi i sportowymi			P, S										
37.	Tworzenie i rozwijanie infrastruktury sportowej oraz infrastruktury rekreacyjnej			B, S										
38.	Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych			B, S										
39.	Tworzenie tras rowerowych (rekreacyjnych) zintegrowanych ze ścieżkami o komunikacyjnym charakterze			B, S Ch			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch			S		
40.	Rozszerzanie terenów umożliwiających aktywność fizyczną			B, S			P, S	P, S	P, S					
KIERUNEK DZIAŁANIA 5: Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego														
41.	Angażowanie mieszkańców w rozwój Brzegu (konsultacje, współdziałanie, poczucie odpowiedzialności)			B, S										
42.	Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości mieszkańców			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
43.	Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego: rozwijanie systemów grantowych oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym			B, S										
44.	Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i solidarnej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy			B, S										
45.	Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym			B, S										
46.	Rozwijanie mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne również w procesach inwestycyjnych i projektowych			B, S										
47.	Działania na rzecz integracji społeczności romskiej			B, S										
CEL STRATEGICZNY 2: Wzmacnianie spójności przestrzennej, w tym standardu infrastruktury, zachowania dziedzictwa oraz adaptowanie miasta do zmian klimatycznych														
KIERUNEK DZIAŁANIA 6: Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu														
48.	Budowa obwodnicy wraz z 2 przeprawą			B, S			B, S	P, S	B, S			B, S		

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
	mostową nr 39 (DK 39)			Ch			Ch		Ch			Ch		
49.	Remonty, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą			B, S			B, S	P, S	B, S			B, S		
				Ch			Ch		Ch			Ch		
50.	Budowa sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu subregionalnym			B, S			B, S	P, S	B, S			B, S		
				Ch			Ch		Ch			Ch		
51.	Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, w zakresie podnoszenia ich jakości			B, S		P, S	P, S	P, S	P, S			P, S		
52.	Budowa miejsc parkingowych oraz stworzenie miejskiej polityki parkingowej			B, S			P, S	P, S	P, S					
				Ch			Ch	Ch	Ch					
53.	Przebudowa, modernizacja i rozwój systemu oświetlenia ulicznego			B, S		P, S	P, S	P, S						
54.	Wprowadzanie rozwiązań z zakresu elektromobilności			B, S			B, S	P, S	B, S					
55.	Nawiązywanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w kontekście rozwiązywania wyzwań związanych z infrastrukturą			P, S			P, S	P, S	P, S			P, S		
56.	Wykorzystanie potencjału transportowego i komunikacyjnego rzeki Odry			B, S										
57.	Rozwijanie transportu publicznego			B, S			B, S	P, S	B, S					
KIERUNEK DZIAŁANIA 7: Rewitalizacja przestrzeni publicznych														

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
58.	Realizacja przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brzeg na lata 2016-2023			B, S			B, S	P, S	B, S		B, S	B, S		B, S
59.	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeg na bazie przepisów ustawy o rewitalizacji			P, S			P, S	P, S	P, S		P, S	P, S		P, S
60.	Wdrażanie polityki dostępności, likwidowanie barier architektonicznych			B, S								B, S		
61.	Estetyzacja przestrzeni publicznych i poprawa ich jakości			B, S								B, S		
62.	Doposażenie przestrzeni publicznych w małą architekturę			B, S	P, S	P, S						B, S		
63.	Wykorzystanie narzędzi umożliwiających ochronę dziedzictwa (m.in. instrumenty wynikające z GPR, park kulturowy, uchwała krajobrazowa)			B, S										B, S
64.	Ograniczenie zjawiska betonozy w ramach procesów rewitalizacyjnych i jej obecności w przestrzeni publicznej		B, S	B, S	B, S	B, S				B, S	B, S	B, S		
65.	Rewitalizacja przestrzeni i terenów zielonych		B, S	B, S	B, S	B, S				B, S	B, S	B, S		
66.	Rewaloryzacja willi i zdekapitalizowanych zabytków, zagospodarowanie starego browaru			B, S								B, S		B, S
67.	Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz obiektów zabytkowych			B, S								B, S		B, S

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
KIERUNEK DZIAŁANIA 8: Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym														
68.	Prowadzenie wspólnych działań z interesariuszami na rzecz poprawy estetyki i zadbania o wizerunek miasta			B, S								B, S		P, S
69.	Poprawa infrastruktury podwórek i ich zagospodarowania w zakresie utwardzenia, czystości, dodania wiat śmietnikowych, wyodrębnienia miejsc parkingowych			B, S	B, S					B, S	B, S	B, S		
70.	Rozbudowa systemu i infrastruktury gospodarki odpadami, w tym w zakresie dopracowania systemu odbioru odpadów			B, S	B, S	B, S				B, S	B, S	B, S		
71.	Prowadzenie działań edukacyjnych w kontekście segregacji śmieci oraz idei gospodarki obiegu zamkniętego			B, S	P, S	P, S				P, S	P, S	P, S		
72.	Stworzenie zintegrowanej sektorowej miejskiej polityki mieszkaniowej			B, S			P, S	P, S			P, S			
73.	Stworzenie efektywnego systemu gospodarowania zasobem komunalnym			B, S										
74.	Rozwój budownictwa komunalnego, budowa wielorodzinnej zabudowy wraz z modernizacją istniejącego zasobu komunalnego		P, S	B, S	B, S		B, S	P, S	Ch	B, S	B, S	P, S		
				Ch			Ch	Ch				Ch		
75.	Aktywne planowanie przestrzenne	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
76.	Dbłość o ład i porządek przestrzenny			B, S							B, S	B, S		
KIERUNEK DZIAŁANIA 9: Ochrona środowiska naturalnego														
77.	Poprawa jakości powietrza: likwidacja kopciuchów (wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła), promocja wspólnych kotłowni		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S				P, S		
78.	Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych (fotowoltaika, pompy ciepła) oraz obiektach użyteczności publicznej			B, S			B, S	P, S				P, S	P, S	
79.	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania			B, S			P, S	P, S						
80.	Kontynuacja termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej			P, S			B, S	P, S						
81.	Poprawa efektywności energetycznej (w tym wymiana oświetlenia w budynkach należących do Gminy Brzeg na oświetlenie energooszczędne; inteligentne sterowanie systemem oświetlenia)			P, S			B, S	P, S				P, S		
82.	Poprawa jakości, rozbudowa i modernizacja gminnej sieci wodociągowej			B, S					Ch			Ch		
				Ch										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
83.	Poprawa jakości, rozbudowa i modernizacja gminnej sieci kanalizacyjnej	P, S	P, S	B, S Ch	B, S	P, S			Ch	B, S		Ch	P, S	
84.	Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych			P, S Ch					Ch	B, S	B, S	P, S Ch		
85.	Budowa obiektów małej retencji		P, S	P, S	P, S	P, S			Ch	B, S	B, S	P, S Ch		
86.	Zachowanie bioróżnorodności i walorów środowiska przyrodniczego	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S					P, S	B, S	P, S	
87.	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo			B, S			P, S	P, S	P, S					
88.	Wykorzystanie potencjału ekologicznego rzeki Odry			B, S										
CEL STRATEGICZNY III: Wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz wizerunku miasta														
KIERUNEK DZIAŁANIA 10: Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu														
89.	Utworzenie nowoczesnej hali targowej			B, S Ch					Ch			B, S Ch		
90.	Wykreowanie strefy aktywności gospodarczej			B, S										
91.	Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej			B, S										
92.	Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla nowo wyznaczonych terenów inwestycyjnych			B, S	P, S					P, S	B, S	B, S		

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
93.	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych			B, S										
94.	Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu i realizacja funkcji stymulujących przedsiębiorczość			B, S										
95.	Podnoszenie standardów obsługi inwestora w mieście			P, S										
96.	Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy			B, S										
97.	Prowadzenie działań na rzecz ożywienia rynku			B, S										
KIERUNEK DZIAŁANIA 11: Marketing terytorialny i promocja Brzegu														
98.	Stworzenie rozpoznawalnego produktu promującego Brzeg w formie imprezy rangi mistrzowskiej			B, S										
99.	Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej oraz gospodarczej			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
100.	Uczestnictwo w branżowych targach, konferencjach, a także misjach gospodarczych promujących Brzeg i Subregion Brzeski			B, S										
101.	Rozwijanie funkcji turystycznych			B, S										
102.	Działanie na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej			B, S								P, S		P, S

VIII. Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Miasta Brzeg na wybrane elementy środowiska

8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839). Spośród nich do realizacji wyznaczono m.in.:

- 1) rewitalizacja i unowocześnienie kąpieliska;
- 2) budowa hali sportowo-widowiskowej;
- 3) tworzenie i rozwijanie infrastruktury sportowej oraz infrastruktury rekreacyjnej;
- 4) tworzenie tras rowerowych (rekreacyjnych) zintegrowanych ze ścieżkami o komunikacyjnym charakterze na odcinkach poniżej 1 km;
- 5) budowa obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 39;
- 6) modernizacje, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na odcinkach poniżej 1 km;
- 7) budowa miejsc parkingowych oraz stworzenie miejskiej polityki parkingowej;
- 8) rewitalizacja willi i zabytkowych zdekapitalizowanych budynków, zagospodarowanie starego browaru;
- 9) rewitalizacja starych koszar;
- 10) rozwój budownictwa komunalnego, budowa wielorodzinnej zabudowy wraz z modernizacją istniejącego zasobu komunalnego;
- 11) wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych (fotowoltaiki, pompy ciepła) oraz obiektach użyteczności publicznej;
- 12) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- 13) rozbudowa i modernizacja gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na odcinkach poniżej 1 km;
- 14) budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych (m.in. systemów przekazywania wód odpadowych na odcinkach poniżej 1 km);
- 15) budowa obiektów małej retencji.

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie analizowanej gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej czy rozbudowa

dróg, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy.

Oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie miasta;
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju;
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

8.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Brzeg występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000,
- Pomniki przyrody,

Obszar Natura 2000 „Grądy Odrzańskie”

14 kwietnia 2014 r. zatwierdzono Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grądy Odrzańskie.

8.3. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Strategii Rozwoju Gminy Brzeg w przypadku typowych działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, infrastruktury technicznej, infrastruktury drogowej, gospodarki wodami, modernizacji budynków może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk.

Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

W perspektywie długoterminowej działania związane z budową systemów kanalizacyjnych będą miały stały, pozytywny wpływ na bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie i w wodzie. Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa zmniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód i do ziemi, co w konsekwencji zwiększy zasobność i jakość gleb oraz poprawi stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Brzeg.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

8.4. Ludzie

Działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej, Strategii wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia. Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (dróg, sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej). Pozytywny wpływ na środowisko będą miały także działania związane z innymi działaniami w obszarze infrastruktury i gospodarki oraz edukacja. Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni. Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót.

8.5. Powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii działania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Największy nacisk powinien być położony na działania jednostek wskazanych w programie naprawczym określonym w Programie Ochrony Powietrza. Do potencjalnych pozytywnych, pośrednich i stałych działań nie inwestycyjnych (organizacyjnych) zaliczyć można zadania związane z wdrażaniem lokalnych polityk ograniczania emisji gazów i pyłów do powietrza, do których należą zapisy Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego. Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz przebudowa infrastruktury drogowej. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Instalacja OZE

Na terenie gminy Brzeg planowane jest tworzenie instalacji fotowoltaicznych. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych.

Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych.

8.6. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy zwiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej

i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża tracą swoją siłę, jednakże zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej. Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu. Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka

przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Część działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Brzeg będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie obejmujące przebudowę i remonty dróg, obok bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym (które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

8.7. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływanie może wiązać się ze zniszczeniem obiektu zabytkowego lub naruszeniem jego pierwotnego stanu. W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań

inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki.

8.8. Zasoby naturalne

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Brzeg będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda, gleba, zasoby kopalin. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z ochroną powietrza i klimatu, takich jak termomodernizacja budynków, rozwój elektromobilności itp.

8.9. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. W czasie realizacji zamierzeń może dojść do chwilowego zaburzenia stosunków wodnych, jednak długotrwały efekt inwestycji przyniesie korzyści zarówno dla stanu wód jak i komfortu życia mieszkańców gminy. Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Realizacja ustaleń Strategii wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,

- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w Strategii powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie wszystkie części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukowanie zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowa eliminowania emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Budowa sieci kanalizacyjnej podlega najczęściej analizie jej opłacalności, jednak dla ochrony środowiska jest ona rozwiązaniem bardziej korzystnym. W przypadku obszarów, na których występuje zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, a tym samym także gruntowych, budowa indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej nie jest korzystnym podejściem do problemu odprowadzania ścieków. Właściciele takich urządzeń nie są w stanie zagwarantować właściwego oczyszczenia ścieków lub prawidłowego eksploataowania urządzenia. Budowa sieci wyeliminuje przedostawanie się zanieczyszczeń z możliwych nieszczelnych zbiorników bezodpływowych do gruntu. W ten sposób zmniejszy się zagrożenie mikrobiologiczne i eutrofizacji. Ograniczy to także rozproszone zanieczyszczanie gleb i wód podziemnych.

Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt żyjących w wodach, zmiany stosunków gruntowo-wodnych. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie

kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Realizacja planowanych inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wpisują się w cele środowiskowe, wskazane w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1967). Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju wprowadzono działania z kategorii „Gospodarka Komunalna”, obejmujące konieczność porządkowania systemu gospodarki ściekowej. Działania te obejmują budowę systemu kanalizacji sanitarnej. Reasumując realizacja inwestycji nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Inwestycje mają na celu poprawę warunków sanitarnych, uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez podłączenie istniejących i planowanych budynków do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków.

Reasumując realizacja inwestycji przewidzianych w Strategii nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych.

8.10. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Wśród kierunków działań przewidzianych w Strategii znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich:

- Przebudowa bądź modernizacja dróg poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców,
- Budowa ścieżek rowerowych,
- Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury wodociągowej,
- Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury kanalizacyjnej.
- Budowa lub modernizacja wybranych obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec (2008) 3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) *„Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy*

*i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany”.*⁸

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg, budowie, modernizacji i termomodernizacji obiektów, rozbudowie infrastruktury wodno-ściekowej, budowę ścieżki rowerowej, konserwacji systemu melioracyjnego powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko.

Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budowa nowych dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowych charakter dróg nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn tj. żurawie, dźwigi, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Część z tych czynników można zminimalizować poprzez stosowanie działań ograniczających, a część zupełnie wyeliminować poprzez wdrożenie odpowiedniego systemu edukacji ekologicznej i prowadzenie działań naprawczo-prewencyjnych. Istotą jest więc zaplanowanie takich działań ochronnych, które ograniczą zjawisko degradacji powierzchni ziemi i przywrócą stan zgodny ze standardami w tym zakresie. Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

8.11. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Kierunki działań przewidziane w Strategii są związane z podjęciem nowych inwestycji i zadań na obszarze miasta, co będzie skutkowało budową lub rozbudową obiektów, a także zabiegami modernizacyjno-remontowymi. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną

⁸ Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac. Modernizacja istniejących odcinków dróg przyczyni się do poprawy ich stanu oraz komfortu jazdy. Pośrednio zmniejszy to poziom hałasu drogowego.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku kierunku działań: wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na terenie gminy. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednie i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

IX. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej, budową i modernizacją obiektów czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależać będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii Rozwoju Gminy Brzeg powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są obecnie kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu Strategii rozwoju dla gminy Brzeg może potencjalnie dojść do oddziaływania na niewielki teren obszaru chronionego, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych miasta.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz inne materiałów.
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- Właściwe postępowanie z odpadami.
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia.
- Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów.
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej.
- Stosowanie przepisów BHP.
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin.
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.

- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 6:00 a 22:00.
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia.
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych.
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu.
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas.
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni.
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko,
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.
- Sprawne przeprowadzenie prac.
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska.

X. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021 poz. 247) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stanu środowiska na terenie miasta i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji Strategii prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

XI. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

XII. Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju

Procedura monitorowania „Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030” obejmuje wskazane poniżej procedury. Monitoring bieżący będzie realizowany w okresach pięcioletnich. Celem jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji. Monitoringowi podlega opracowany katalog wskaźników, przedstawiony w kolejnym rozdziale. Wynikiem prowadzonego co pięć lat monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii. Zestawienie będzie przedkładane do biura merytorycznego ds. realizacji Strategii w ramach struktury Urzędu Miasta w terminie do końca drugiego kwartału roku następującego po każdym okresie ewaluacyjnym (obejmującym pięć pełnych lat).

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji celów strategicznych są wskaźniki monitorowania. Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych kierunków działania. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów stawianych przed Strategią Rozwoju Gminy Brzeg, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania polityki rozwojowej jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Tabela 10 Wskaźniki monitoringu Strategii

Lp.	Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 r.	Źródło danych
1.	Wysoka jakość edukacji dumą Brzegu	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	29,15%	Wzrost	BDL GUS
2.	Poprawianie dostępności i rozbudowywanie ofert usług społecznych	Liczba przeprowadzonych działań aktywizujących środowisko seniorów	0	Wzrost	UM Brzeg
3.	Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej kierowanej do mieszkańców	Liczba zorganizowanych imprez przez ośrodki kultury	90	Wzrost	BDL GUS
4.	Poszerzenie zasobów związanych w ofertą sportowo-rekreacyjną miasta	Liczba działań promujących ofertę sportowo-rekreacyjną	0	Wzrost	UM Brzeg
5.	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz integracji środowisk lokalnych	0	Wzrost	UM Brzeg
6.	Poprawa stanu komunikacyjnego i skomunikowania Brzegu	Długość ścieżek rowerowych na 100 km ²	10,27	Wzrost	BDL GUS
7.	Rewitalizacja przestrzeni publicznych	Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeg	0	1	UM Brzeg
8.	Czystość i efektywne gospodarowanie zasobem komunalnym	Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów	47,7%	Wzrost	BDL GUS
9.	Ochrona środowiska naturalnego	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego	0	Wzrost	UM Brzeg
10.	Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego Brzegu	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz ożywienia rynku	0	Wzrost	UM Brzeg
11.	Marketing terytorialny i promocja Brzegu	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych	0	Wzrost	UM Brzeg

źródło: Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030

XIII. Podsumowanie i wnioski

- Strategia Rozwoju Gminy Brzeg jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Strategii z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatu i gminy jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu Strategia może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Strategia umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.
- Projektowana Strategia określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na terenie gminy Brzeg oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanej Strategii mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

XIV. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030”. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2022-2030 obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele strategii, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym.

W rozdziale 6 Prognozy opisano szczegółowo teren gminy Brzeg z podaniem charakterystyki miasta, struktury demograficznej, przyrodniczej i gospodarczej. Przedstawiono demografię, stosunki zewnętrzne, funkcje wiodące, edukację i kulturę, pomoc społeczną, rynek pracy, finanse samorządowe, turystykę oraz infrastrukturę techniczną i środowisko.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

• Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;	• Klimat;
• Różnorodność Biologiczna;	• Klimat akustyczny;
• Ludzie;	• Wody (w tym JCW);
• Rośliny;	• Powierzchnia ziemi;
• Zwierzęta;	• Krajobraz;
• Powietrze;	• Zasoby naturalne;
	• Zabytki.

W przypadku gminy Brzeg istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. Wzależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brzeg jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Przedstawione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednej miejscowości.

W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zadania inwestycyjne są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmiany stosunków gruntowo-wodnych;
- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;
- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszeniem jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. zrozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii Rozwoju Gminy Brzeg powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie miasta i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 8. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjonalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Strategii Rozwoju.

XV. Zestawienie tabel oraz rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka JCWP występujących na terenie gminy Brzeg	13
Tabela 2 Charakterystyka JCWPd występujących na terenie gminy Brzeg	13
Tabela 3. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.	28
Tabela 4. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	29
Tabela 5. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	30
Tabela 6. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Brzeg.	32
Tabela 7. Charakterystyka JCWPd nr 109.....	33
Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.	36
Tabela 9. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeg	47
Tabela 10 Wskaźniki monitoringu Strategii.....	78

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar miasta zagrożony powodzią i podtopieniami	16
Rysunek 2. Liczba turystów i klientów, którzy skorzystali z oferty Punktu Informacji Turystycznej w 2020 roku.	23
Rysunek 3. Procentowa ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Brzeg	24
Rysunek 4. Podział województwa opolskiego na strefy ochrony powietrza.	27
Rysunek 5. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa opolskiego.....	30
Rysunek 6 Jednolite części wód występujące na terenie gminy Brzeg.....	33
Rysunek 7. Wieloprzestrzenne formy ochrony przyrody w województwie opolskim	38
Rysunek 8. Przebieg korytarzy ekologicznych względem gminy Brzeg	41
Rysunek 9. Struktury ekologiczne krajobrazu w województwie opolskim	43